

Public deixa 30

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

O PSOE pédelle ao alcalde tránsfuga de Maceda que rompa co PP para volverse apresentar

5

Cochón oculta ao Parlamento os informes sobre o virus do Medtec

7

Xosé M. Tobio:
"Os mariñeiros
son os grandes
esquecidos
da pesca"

9

Fala a muller de Pontevedra ameazada
polo seu ex marido

16

Suso de Toro: "Estou recuperando ideas como
a piedade, a caridade e a compaixón"

33

21 DE XANEIRO • 1999 • ANO XXII • IV XEIRA

FUNDADO EN 1907

Nº 866 • 200 PTA

As entidades implicadas desminten o conselleiro de Cultura

Ainda non existe programación do Xacobeo 99

**Que pasou
co coordenador
Carlos E. Rodríguez?**

M. SENDÓN (orixinal a preto e branco)

Así celebraron os funcionarios o Xacobeo 99

(Páx. 4)

**A carteira de Cultura
permitiralle a Raxoi ter
presenza continuada nos
actos do Xacobeo e
Compostela 2000**

(Páx. 19)

**A fusión entre o Santander e
o BCH afasta de Galiza
a dirección de empresas
estratégicas**

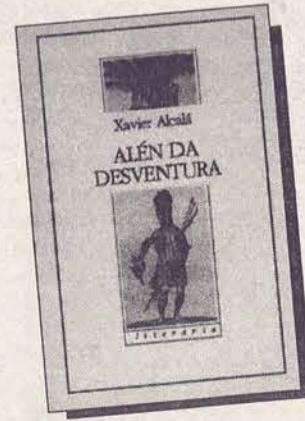
(Páx. 12)

ALÉN DA DESVENTURA

Xavier Alcalá

Premio Blanco-Amor 1998.
Unha gran novela
de aventuras.

galaxia

O linchamento de Machine

A difusión pola axencia EFE dunha nota informativa a respeito dun disco do coruñés António Machine abriu a caza do autor da letra titulada *Yo le pego a mi mujer*, na que este cantante ironiza sobre a complicidade da sociedade, xuíces incluídos, coas agresións ás mulleres. A ironía non foi comprendida e nunha rápida onda de respuestas que iniciou a deputada do BNG, Pilar García Negro, Machine foi descalificado con dureza, pero as críticas recalaron sobretodo na Conselleira de Família, Manuela Besteiro, que subvencionou o disco.

En realidade, Machine non foi máis alá que outros moitos cantantes que desde os anos setenta se manifestan con sarcasmo sobre temas como as drogas, o sexo ou a violencia. O criterio para censurar a Machine conduciría a im-

pedir a difusión da metade das películas de cine e doutras moitas obras. Se nalgú errou a Conselleira, como dixo, con bon siso, Ana Míguez, portavoz da organización feminista Alecrín, foi en apoiar unha obra que non está en galego.

Para criticar ao Partido Popular non vale todo. É algo no que deberían matinar os partidos da oposición que se botaron de contado á area. Tería sido ben más oportuna a crítica ao Delegado do Governo, Xan Miguel Díz Guedes, quen, ante a petición de axuda por parte dunha muller de Pontevedra, ameazada de morte polo seu home, respondeu que "casos coma ese hai moitos". É triste ver como políticos e medios de comunicación esquecen a realidade e atacan a metáfora.♦

A NOSA TERRA

Empresa Xornalística Editora:

Promociones Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración:

PRESIDENTE:
Cesáreo Sánchez Iglesias.VICEPRESIDENTE:
Xaquín Acosta.CONSELLEIRO DELGADO:
Xosé Fernández Puga.VOCAIS:
Alberto Ansede,
Xosé M. Doballo,
Antón Fernández,
Manuel Veiga, Xosé Castro
Ratón, Manuel Portas e
Xan Costa.SECRETARIO:
Xan Piñeiro.Director:
Alfonso Eiré López

Redacción:

Gustavo Luca de Tena,
Xan Carballa, Manuel Veiga,
Horacio Vixande,
Arantxa Estévez, Carme Vidal,
Paula Castro, Paula Bergantinos.EDICIONES ESPECIALES:
Xosé Henrique Aciña.DISEÑO DE MAQUETA:
Xosé Taboada.

Colaboradores:

MADRID:
Manuel Seoane.BARCELONA:
Iria Varela.PORTUGAL:
Gonçalo Nuno.SANDADES:
Maria Alonso.CULTURA:
Xoán M. Estévez,
Celes López Pazos,
Manuel Vilas, Lupe Gómez,
Óscar Losada, Gonzalo Vilas,
Xosé M. Eiré Val,
Xosé M. de Castro Errótegui,
Xesús González Gómez, Manuel
Rivas, Borobó.LITERATURA:
André Luca.Fotografía:
Andrés Panaro,
Xosé Marra,
Voz Noticias.Ilustración:
Xosé Lois, Pepe Carreiro,
Carlos Silvar, Gonzalo Vilas,
Suso Samartín.Publicidade:
Carlos Martínez MuñozXefa de Administración:
Blanca CostasSubscriptions:
Lola Fernández PugaVendas:
Xosé M. Fdez. AbraldesRedacción e Administración:
Rúa do Príncipe 22, baixo.
36202 Vigo
Apartado 1371, 36200 VigoEdición Electrónica:
www.arrakis.es/~antpcg

Teléfonos:

REDACCIÓN:
(986) 43 38 86 - 22 24 05
Fax (986) 22 31 01
Correo Electrónico:
antpcg@arrakis.esADMINISTRACIÓN, SUBSCRIPCIONES E
PUBLICIDADE:
(986) 43 38 30*Imprenta:
E.C. C-3 1958Depósito Legal:
C-963-1977ISSN:
0213-3105Non se mantén
correspondencia sobre
orixinais non solicitados.Está permitida a reproducción
sempre que se citar
procedencia.

S

abe manexar a información. Levantar a pouca que ten ou racionar a moita coa que conta. É un experto en dizer o que lle convén e ocultar o que lle parece. Pero o Xacobeo estás a converter na grande obra mediática-illuminista de Pérez Varela. Dosis tanto a información que semella que hai onde non hai, que ten o que non ten, que programou o que ainda non está programado. Cando afirmaba que o programa estaba todo arranxado ainda estaba a mandar cartas, por exemplo á Universidade para que apresentasen as propostas, os concellos ainda tampouco saben nada, por más que afirmase que participarian case todos os de Galiza.

Pero tampouco saben moito. Os únicos que semella que se enteiraron de algo foron os do Comité Executivo do PPdG. Diante deles

Pérez Varela afirmou que neste Ano Xacobeo, Galiza convertería-se en referencia obrigada no panorama cultural estatal e internacional. Palabras maiores, abófe.

Entre outros eventos sinalaba más de un millo de actividades e mesmo daba o número exacto delas: 74 exposiciones, 34 espectáculos audiovisuais e 821 funcións cénicas e musicais. Sen embargo, ainda tendo en boceto o número exacto de actos a celebrar, queda por conecer en que consisten, onde se levarán a cabo e quen se encargará de poñelos en marcha.

Polo de agora o que se sabe, sempre segundo os anúncios realizados polo próprio conselleiro, é que praticamente toda Galiza se beneficiará dos actos do Xacobeo, xa que entre as previsiones do titular de cultura

atópase a de levar actuaciones, exposiciones ou espectáculos a máis de 200 concellos.

Caréncia de información

Pola contra, nas áreas de cultura dos concellos, onde se debería estar artellando xa a programación para os próximos meses non se ten coñecimento de nengún dos actos previstos. Desde a concellería de Cultura de Ourense asegúrase que non existe convénio algun coa Xunta con motivo da celebración do chamado Ano Santo. O responsábel da Oficina de Turismo da vila asegura que "aqui non nos pasaron nada".

A única programación cultural que está en marcha é a que se celebra todos os anos na cidade, nomeadamente as Xornadas de Folclore, o Festival de Música Sacra, o de Jazz, o de Blues, as festas e

a Expo-Ourense, entre outras.

No caso de Lugo as responsábeis do departamento de Cultura tamén din descoñecer a existencia de calquera caste de convénio entre a Consellaría e o concello. "Suponemos que iso o saberá o alcalde", especifican. En tanto aos actos previstos agardan que "sexan moitos", dadas as anúncios realizados através dos medios de comunicación polos responsábeis da administración, pero ainda non disponen doustra información.

O mesmo acontece co concello de Ferrol. Sobre as liñas xerais que se foron facendo públicas nas últimas semanas, a vila parece quedar á marxe da programación esbozada pola consellaría e como ocorre coas demais cidades, tampouco se asinou convéno.

Pasa á páxina seguinte

Nen os concellos, nen a TVG, nen as imprentas saben nada do famoso programa que anúncia o conselleiro

O ano Xacobeo comeza cunha programación pantasma

» PAULA CASTRO

O conselleiro de Cultura e Comunicación Social ven presentando, nas últimas semanas, unha chea de eventos culturais dos que non se ten coñecimento nem na Dirección Xeral de Cultura, nem na S.A. de Xestión do Xacobeo, nem nos concellos, nem mesmo nas oficinas de turismo. A propia páxina de Internet, á que se accede simplemente enunciando "Xacobeo" aparece en branco cun pequeno anúncio através do que se lle indica ao usuario que pronto haberá información.

O Xacobeo 93 converteuse nunha auténtica axencia de contratacóns festeiras.

A.N.T.

ASÍ SE ABRE A

Ven da páxina anterior
niño algun para a celebración de exposicións, concertos ou calquera outra actividade cultural.

En situación semellante atopáse as vilas pequenas. Anxo Quintana, alcalde de Allariz e membro da directiva da FEGAMP, asegura descoñecer a existencia de convénios coa Federación Galega de Municipios e Provincias e a respeito do concello sinala que non teñen comunicación da celebración de nenhum acto cultural relacionado co Xacobeo. "Elaboramos a nosa programación seguindo as liñas xerais dos anos anteriores e agardamos volver a contar con actos dos circuitos culturais da consellería. En concreto do Xacobeo non sabemos nada".

Santiago

Mália insistir, Pérez Varela, na existencia dun abultado programa, á vista dos dados dos concellos, todo parece indicar que este só está en mente do conselleiro, a falta de concretar a maior parte dos actos. De feito, a pasada semana, aproveitando a sua visita ao Papa xunto co presidente da Xunta, Fraga Iribarne, lembraba que desde a consellería solicitarse do Vaticano a cesión de algunas das suas obras de arte para que formaran parte da exposición Santiago.

O feito de estar ainda tramitando o posíbel translado das obras da que semella ser a exposición central do Xacobeo, evidencia o retraso que leva a consellería. O próprio Pérez Varela advertía, ao tempo que facía este anuncio, que non é dado conseguir a cesión de obras de arte, ainda que agarda que finalmente fosen cedidas as pezas grazas ao apoio e mediación do arcebispo de Compostela, Xulián Barrio.

Coa exposición Santiago ainda sen concretar, pésie a ter previsto distribuila, dada a sua magnitud, en tres edificios tan emblemáticos como o Pazo de Fonseca, o Pazo de Xelmírez e a Igrexa de San Martiño Pinario, enténdese que a programación ainda non se fixera pública e que nen a propia concellería de Cultura de Compostela coñeca que tipo de exposicións, actos ou actuacións terán lugar na cidade.

Actuacións e congresos

Na Asociación de Actores, Directores e Técnicos de Escea tampouco se teñen noticias das

A programación do Xacobeo 99 leva todas as trazas de ser un remedio de "Galicia terra única".

versidade de Santiago e o Xacobeo, ademais dos previstos coas universidades de Vigo e A Coruña. As facultades dependentes da Universidade compostelana receberon unha convocatoria, a finais do mes de Decembro, na que se lles daba un prazo de apenas un mes, para apresentar propostas de congresos. Segundo explica o decano da facultade de Xornalismo, Xosé López, o tema tiña que estar centrado en calquera dos aspectos relacionados co Xacobeo. Outravolta ponse de manifesto que tampouco os congresos están artellados e, xa que logo, non poden estar incluídos nunha programación que de publicarse estaria abondo incompleta.

Información continuada

A política de Pérez Varela con respecto ao Xacobeo parece ser a de avanzar, cada dia, unha nova información. Pola contra, Xosé Manuel Agra, responsable de prensa da consellería, asegura que "non damos información sobre espectáculos, exposicións ou congresos mentres non se faga a presentación pública do programa". Só adianta que este se atopa xa en vías de impresión no Servizo de Publicacións.

Pola sua banda, Xoan Penedo, responsable do Servizo de Publicacións, asegura que non pode adiantar as liñas xerais que rexen esa programación, porque hai que esperar a que estean publicadas. Alén diso, afirma que as publicacións do Xacobeo "están en proceso de impresión". Agra adianta ademais, que van editar tamén os catálogos das exposicións. Sen embargo, nes as pezas que formarán parte delas están ainda confirmadas, a dizer do conselleiro, polo que semella pouco probabel que saian publicados en breve. As pescudas realizadas por A Nosa Terra entre as editorias galegas furon infructuosas á hora de saber onde se estaba a imprimir o famoso catálogo de cinco libros que Pérez Varela prometeu apresentar no Parlamento. Só pudemos averiguar que García Iglesias está a realizar a *"História do Xacobeo"* que tamén contará con cinco volumes. Hai quien afirma que Pérez Varela lle chama esta publicación o "resumo do Xacobeo 99". As principais axencias de publicidade e diagramación que traballan coa Xunta negaron tamén ter recibido ainda encargo algun para realizar o famoso catálogo. ♦

Quen é quen no Xacobeo 99

O Xacobeo 99 é responsabilidade do conselleiro de Cultura, Pérez Varela, que suprimiu a dirección xeral de Promoción do Camiño e criou unha xerencia con rango de subdirección xeral, nomeando para o cárrego a María Antón. Pero o orzamento contrólalo a Sociedade Anónima de Xestión Xacobeo 99, cuxo xerente é Manuel Villar, un ex empregado raso de Caixa Galicia, amigo de Benigno Mirante, dono de Vixas Atlántico. Manuel Villar é quem leva a Administración.

Mais Pérez Varela tamén nomeou a un Coordenador Xeral, cárrego para o que trouxo de Madrid, cunha soldada de 10 millóns de pesetas ao ano, ao coñecido columnista e intermediario ante os medios, Carlos E. Rodríguez. Este fixouse acompañar por Armando Lucas, outro intermediario moi coñecido no Madrid dos favores.

Estas duas fichaxes estelares xa non aparecen pola Sociedade de Xestión, segundo lle confirmaron A Nosa Terra. Oficialmente seica están levando en Madrid "temas de esponsorización". Outras persoas relacionadas con eles afirman que se marcharon para Madrid porque non os deixaban traballar as xentes que quedaron na empresa dos tempos de Portoméñe. Pero no Xacobeo só queda personal subalterno da equipa de 1993, pois Pérez Varela, segundo denuncia unha das persoas que tivo responsabilidades naqueles momentos, "cargounos a todos sen miramentos".

Outras fontes afirman que os problemas de Carlos E. Rodríguez viñeron co xerente, Manuel Villar, que se negou a asinar un acordo de patrocinio coa Federación Española de Fútbol. Aquí comezarían os confrontamentos entre xerente e coordinador. Segundo estas mesmas fontes, Carlos E. Rodríguez foi tamén o intermediario entre a Consellería de Agricultura e a Federación Española de Fútbol para patrocinar os nosos produtos que agora levou tamén ao patrocinio dun libro sobre a Selección Sub-23 Española de Fútbol que foi presentado a semana pasada polo conselleiro en Madrid.

Carlos E. Rodríguez aparecía recentemente na revista Tribuna como un dos catro responsables que tiñan contratados AENA e o ministro Arias Salgado para mellorar a imaxe dos aeroportos. ♦

Xacobeo 99, ou como facer rebúmbio

O Xacobeo 99 leva todas as trazas de ser unha reedición de *"Galicia Terra Única"*, coa que nos deleitou no pasado o conselleiro Pérez Varela. Unha mistura de actos programados desde Ortegal ao Miño e desde o Caurel ao Barbanza, que contarán co apoio económico do Xacobeo e lucirán o seu símbolo, aparecendo tamén na programación do grande fasto. Un revoltallo. Para que repeniquen no firmamento popular, a TVG estará de xira polas prazas para transmitir festas, romarias e *holgorias*. Convocarase aos gaiteiros, bandas incluídas, aos músicos, ás orquestras, escultores, pintores, teatristas, títeres e poetas, para facer extensivel as axudas a cantos más millor e acalar as queixas. Do que se trata é de facer rebúmbio.

Pérez Varela, afirma que o Xacobeo 99 non vai ter nada que ver co Xacobeo 93, facendo implicitamente unha forte crítica ao xeito de xestionar de Vázquez Portoméñe, sen darse conta que está censurando, ao mesmo tempo, a todo o Governo de Fraga. Pero o

agora conselleiro de Cultura promete "xustificar peseta a peseta os gastos do Xacobeo 99". Por prometer até promete 10.000.000 de visitantes a Compostela. A cifra é tan disparatada que diariamente terían que chegar ao Obradoiro 20.000 turistas. Semellante xentío tería a praza completamente ateigada a cotío e ainda non caberían nela nos días de máis afluencia.

A transparéncia que está a vender de engado xa pode ir comezando. Primeiro co programa. Non é de recibo que se anúncie que van a participar a maioria dos concellos galegos e estes non saibam nada. Non é de recibo que o Parlamento sexa o último en ter coñecimento da programación, mentres o Conselleiro anda de conferencias pintando actos no ar. Resultaría lóxico que Pérez Varela recoñecese publicamente que a case totalidade do programa ainda está sen facer, porque hai fastos que non se poden programar con tanta antelación. Na vez disto, tratando de dar unha imaxe de eficacia, de ter todo controlado, publicita que

xa está rematado todo o programa, cando, como se pode ver nestas mesmas páxinas, non é certo.

O parlamento debería ter coñecemento, discutir as liñas xerais de actuación do Xacobeo 99. Non se trata só de render contas a posteriori, cando xa non hai remedio para as enmendas. Pero, postos a facer fachenda de transparéncia, Pérez Varela xa debería explicar ao xeito, que criterios baraxou para nomear aos responsables de Xacobeo 99. Cales son as atribucións dos distintos cargos, as suas remuneracións e o traballo que levan realizado até de agora. A caterva de intermediarios que se moen ao carón do Xacobeo 99, a biografía dalguns deles, a cantidade de comisións que están en xogo, e os confrontamentos xa existentes na empresa, xungido á falta de concursos públicos e bases de participación e contratación, son motivos dabondo para que o conselleiro dea unha explicación. Que non retrase máis ese "galano" que afirma lle fixo o Parlamento ao pedirle a sua comparecencia. ♦

A oferenda xacobeira de Fraga só foi respaldada polos altos cárregos

Máis profisionalidade que devoción

• B. LAXE

A Xunta, por orde de Fraga Iribarne, apurouse a apresentar a Oferenda ao Apóstolo, non fose que, cando chegassen, quedasen de últimas as suas peticionis. Só se lle adiantou Mariano Raxoi, o Consello de Cultura Galega e Aznar. Pero o que no 1993 se converteu nun grande fasto, esta vez foi unicamente unha demostración de profisionalidade de altos cárregos que cumplieron axeitadamente co que lle mandaron: ir á catedral, e dos traballadores que decidiron realizar o seu traballo.

A dia 20 de Xaneiro a policía municipal de Compostela tiña aviso dunha mobilización. Os manifestantes, en grupos que non pasaban os permitidos no franquismo, non superaron os douscentos. Todos eles altos cárregos da Xunta. Pablo Figueroa, actual Secretario Xeral da Presidencia é un dos nomes que se manexa para sustituir a Dositeo Rodríguez, e adicou os últimos días a organizar o programa da pelegrinaxe institucional autonómica, cícalas coa idea de que un éxito de asistencia masiva lle serviría de empuxo na loita para ocupar o posto de conselleiro.

Os actos consistiron nunha concentración na porta princi-

pal de San Caetano para desprazarse a pé á catedral de Compostela. Ali os participantes en tan católica demonstración participaron na Misa do Pelengrin e puderon observar, más unha vez o funcionamento do botafumeiro e os alquimes catedralícios, mesturados coa púrpura arcebispal e o olor a incenso co que se agasalla aos eleitos polo poder.

Representantes sindicais da CIG denunciaron o intento de manipular aos traballadores da Xunta co fin de obrigalos a participar nun acto de marcado cariz político e confisional. Denunciaron o chamamento realizado a todos as consellarías, nos seus servisios centrais e delegacións territoriais, para que lle desen a debida difusión ao acto.

A CIG non protestou contra o acto de carácter relixioso, senón que considera "intolerábel a utilización dos medios públicos para un acto de propaganda política do Partido Popular". Tamén denunciou que os traballadores estaban sendo presionados por altos cárregos políticos para que abandonen os seus postos de traballo. "Ao estilo da mili, o que quede vai traballar o doble e pasarase lista para anotar os ausentes e que saibam que quedan fichados".

Tamén denunciaron a "falta de

seriedade da Xunta á hora de decretar este dia feirado tener en conta os servicios mínimos e o cumprimento de labores imprescindíveis, cando nas xornadas de folga ten decretado até un 50% de obrigatoriedade de presencia nos postos de traballo". O 19 de Xaneiro, despois destas denúncias, a Xunta sacou unha

nota na que manifestaba que ia quedar un traballador por departamento.

Despois da oferenda, Xesús Tarrío, membro da Xunta de Personal, felicitou aos empregados da Xunta "pola nula participación na pelegrinaxe, demostrando a profisionalidade e seriedade dun colectivo ao que

demasiadas veces se identifica cos seus xefes".

Falar pouco e sen fachendas

Fraga Iribarne na sua oferenda, como presidente da Xunta no nome do Goberno galego, xustificou esta pequena pelegrinaxe "porque seguimos mantendo a vella necesidade de camiñar xuntos, de falar pouco e sen fachenda, transitando as sendas e os carreiros que nos acheguen a un maior entendemento social e a unha fondua espiritual da que todos estamos necesitados... Axúdanos, Señor Santiago, a encararmos coas nosas obrigas..."

Eran perto das duas da tarde cando meio cento de veículos oficiais recollían aos pelengrins na Praza do Obradoiro para trasladalos de novo aos despachos de San Caetano. Algun alto cárrego entre os asistentes mostrouse sorprendido polo fácil que lle foi gañar indulxencias plenarias. Entre os traballadores que quedaron nos seus postos, pola contra, o malestar era xeralizado. "Non se pode permitir que señores con soldos desorbitados podan abandonar libremente as suas tarefas e irse de excursión. Cada un debe de escoller, se ese é o seu desexo, o dia, hora e compañeiros para gañar o Xubileu".

A. EIRÉ

Benaventurado Fraga...

"Estamos aquí, Apóstol Santo, plétóricos de gozo e cheos de esperanza, para agradecer o voso celestial patrocínio, renovado dia a dia na raíz cristiana do povo galego, dono dunha cultura bimilenaria e dunha lingua propia na que temos logrado as nosas maiores realizaciones e na que hoxe humildemente vos invocamos"...."Sabe moi ben que o máis importante queda por facer e sei tamén que, quen agora está aquí, e a quien logo lle vou referir o mesmo asunto, vainos comprender e nos vai axudar.."

Estes dous parágrafos pronunciados por Fraga Iribarne non pertenecen ao mesmo discurso. O primeiro foi lido na oferenda Xacobeira o 20 de Xaneiro. O segundo un dia antes cando a inauguración dun anaco de autovía entre Compostela e o seu aeroporto, dirixíndose ao Ministro Arias Salgado, intermediero do todo poderoso Aznar, como Santiago de Xesucristo. É a cantilena que Fraga Iribarne recita cal xaculatría cada vez que ven un ministro español. Os demás deberemos contestar: "o tren, amén", a cada petición que se repita calcada vez tras vez. Tanto Arias Salgado, como o Apóstolo, xa non digamos Aznar, escutan pero non se comprometen a nada. Os poderosos só nos pidan que teñamos fe. E, polo que se ve, a Fraga non lle falta. Se non consegue gratificación neste mundo, leva gañado indulxencias para o outro. Beneventurados os que cren sen ver.♦

Un xulgado de Monforte suma ao caso de Pobra de Brollón a denuncia que o BNG fixo ante a Fiscalía Anticorrupción

Cacharro Pardo investigado polo Plano de Cooperación Viciñal

• PAULA BERGANTIÑOS

O Xulgado número un de Monforte está a investigar na Deputación de Lugo supostas irregularidades na concesión de axudas através do *Plano de Cooperación Viciñal*. A denuncia, presentada polo BNG na Audiencia de Lugo hai un ano, incorporase ao sumario aberto polo caso concreto de Pobra de Brollón e podería probar a utilización caciquil deste plano por parte do organismo provincial, que en época de eleccións aumentou o seu presupuesto de 250 a 500 millóns.

Até o de agora os resultados da investigación poñen de manifiesto que a Deputación pagou obras sen exixir facturas e emitindo cheques a nome de alcaldes e de concelleiros do Partido Popular, cando os beneficiarios do plano tiñan que ser comunidades, asociacións ou agrupacións viciñais. Tamén se atoparon casos nos que os xustificantes se entregaron despois de iniciarse a investigación.

"O caso de Pobra de Brollón non é máis que un exemplo das irregularidades que temos comprobado noutros concellos", sinala Cosme Pombo, deputado provincial do BNG. A investigación xudicial sobre o caso desta vila, aberta por unha denuncia do PSOE, xa desvelou que moitas comisións foron criadas a instancias do Concello e que este intervía irregularmente no financiamento das obras adiantando cartos que logo pagaba a Deputación.

A denuncia admitida a trámite pola Fiscalía Anticorrupción de Madrid e que se incorporou á investigación aberta no xulgado de Monforte, amplia as irregularidades á ejecución global do

O Presidente da Deputación de Lugo, Cacharro Pardo.

P.B.

plano e advierte sobre a posibilidade de que algunas sexan constitutivas de delito. Segundo o BNG o custo das obras subvencionadas na maior parte dos casos, por exemplo, era moi inferior ao real polo que pudo existir malversación de fondos e incluso blanqueo de diñeiro.

"Nas bases para o concurso non existía un baremo obxectivo para a adjudicación das subvencións e os criterios que figuraban incumpríronse sistematicamente", explica Fernando Blanco do BNG. Moitas solicitudes apresentadas dentro dos prazos, 50 no ano 1996, foron rexeitadas co argumento de falta de orzamento. Ao tempo concedéronse outras apresentadas fóra de prazo sen explicación. "Segundo as bases, o reparto de subvencións tiña que ser por sorteio –engádese Blanco. Sorpresivamente solicitudes que non figuraban no concurso inicial son concedidas e,

sen razón de peso algun, rexeitadas outras que si figuran".

Outros dos datos que apontan ao fraude son que a necesidade de aportación viciñal non queda acreditada a maior parte das veces e que nas propias bases non se explicitaba o requisito de que as asociacións viciñais que pedían subvencións estiveran legalmente constituídas. Ao concurso só podían acceder comunidades, agrupacións ou asociacións de viciños, pero na práctica moitas das solicitudes non viñan asinadas más que por tres ou catro persoas, dándose o caso de peticións asinadas por un alcalde e funcionarios municipais que non sequer son vecinos da parroquia para a que se piden as obras. Tampouco se obrigou aos Concellos a apresentar un informe preceptivo, o que pudo dar lugar a que se subvencionaran obras ilegais ou sen os permisos e autorizacións necesarios para a sua realización. ♦

Tería que rachar o goberno co PP por razones programáticas non por un 'cambalache'

O PSOE rexeita a candidatura de Aldemira en Maceda nas 'circunstancias actuais'

O coordinador provincial do PSdeG-PSOE en Ourense, Gonzalo Iglesias Sueiro desmentiu que o actual alcalde de Maceda co apoio do PP, Xulio Aldemira, vaia ser o candidato do PSOE neste concello nas vindeiras eleccións municipais. Sueiro dixo que a candidatura de Aldemira foi suxerida pola asemblea local pero non sequer proposta oficialmente. "As normas democráticas do noso partido indican que primeiro sexa designado pola asemblea local e logo vaia ao Comité Nacional e á Executiva Nacional", indicou Sueiro.

Para o coordinador provincial

do PSOE en Ourense, Xulio Aldemira non será candidato nas "actuais circunstancias". Para que as cousas cámbien, é necesario que non governe co PP, "que rache o goberno por un motivo obxectivo, que sexa unha ruptura programática e ideolóxica, non un cambalache". Contodo, Sueiro non deu un non definitivo, "porque as persoas poden evolucionar e así sucede en todas as forzas políticas".

Xulio Aldemira fora candidato do PSOE ás pasadas eleccións municipais, a resultas das que o nacionalista Bieito Seara saíra

eleito alcalde. Pero no ano 96 un pacto entre o PP e Aldemira, único concelleiro socialista, permitiu unha moción de censura e que Aldemira se fixese coa alcaldía. Mália que houbo un expediente, Aldemira asegurou que os dirixentes do partido daquelas avalaban a moción de censura. Sobre esta cuestión, o actual coordinador provincial, eleito en Outubro de 1998, dixo non ter coñecemento daquelas feitos, pero engadiu que "se Aldemira pode demonstrar que os dirixentes do partido apoian a moción, queda excusado en parte, só en parte". ♦

Guerreiro insiste na coalición pero Touriño rexéitaa

O luns 18 de Xaneiro, o secretario xeral de Esquerda de Galiza, Anxo Guerreiro, pediu ao PSdeG-PSOE reconsiderar a sua negativa inicial a unha coalición para as vindeiras eleccións municipais de Xuño deste ano, pero acto seguido, o secretario xeral dos socialistas galegos, Emilio Pérez Touriño, rexeitou a solicitude e recalcou que o PSOE irá coas suas propias siglas, listas e programas aos comicios para a renovación das cámaras municipais. Touriño, para xustificar a negativa dada a Guerreiro alegou razones relacionadas coa necesidade de emitir unha mensaxe que os votantes podan percibir con nitidez. Por outra banda, mentres Guerreiro sinalaba que a inexistencia do pacto beneficiaba ao BNG e ao PP, Touriño volvía a comprometerse a un entendimento postelectoral cos nacionalistas. ♦

Manifestación de AMI ante Aznar

Un grupo de mozos convocados pola Asamblea da Mocidade Independentista, AMI, concentráronse ás doce e medio do mediodía do Martes 19 de Xaneiro diante da Facultade de Medicina de Compostela para protestar pola visita do presidente do Governo central, José María Aznar, a esta institución e a Compostela. Os manifestantes despregaron unha baixa co lema "Aznar, nós tamén te declaramos persoa non grata. AMI". Posteriormente, os manifestantes seguiron a Aznar até a Praza do Obradoiro, pero a policía non permitiu o acceso dos manifestantes ao recinto. Unha vez no interior da Catedral, un grupo moi cativo tamén conqueriu despregar unha faixa, pero foron expulsados e identificados polas forzas de orde pública. Non se produciron incidentes pola intermediación do arcebispado. Os traballadores da Compañía da Rádio e Televisión de Galiza tamén protagonizaron un acto de protesta diante do presidente do Governo central. ♦

Campaña antigalega no Bierzo

O Colectivo "Fala Ceibe" do Bierzo ven de denunciar unha campaña antigalega non meios de comunicación de León. O xornal "La Crónica de León" fixose eco das denúncias formuladas pola Unidade Popular Leonesa ante unha eventual reforma do estatuto rexional para incluir nun artigo o "respeito e protección" ao galego no Bierzo e en Zamora. Para a UPL este é o primeiro paso para o recoñecimento oficial e esta forza considera que "hai un pacto entre o PP e o naiconalismo galego" para levalo a cabo. O xornal "La Crónica del Bierzo" vai máis aló e asegura que "quer imporse o galego en zonas onde nunca se empregou". Ante esta campaña, Fala Ceibe emprende unha contracampaña para defender a língua do Bierzo e denunciar as agresións ao galego ante o Defensor do Povo. ♦

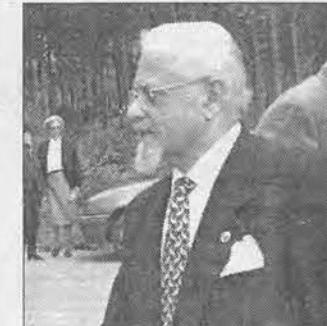
X Congreso da Unión da Mocidade Galega

Os días 23 e 24 de Xaneiro celébrase na Facultade de Económicas de Compostela o X Congreso da Unión da Mocidade Galega (UMG). Co lema *Afortalando un futuro de Soberanía Nacional* os militantes da organización de mocidade da UPG debaterán as suas teses políticas e de organización e elixiran novo Comité Nacional e Secretario Xeral. Galiza diante do contexto internacional e estatal, a situación da mocidade galega, os obxectivos políticos do nacionalismo xuvenil, así como a contribución da UMG ao retos que se ten marcado Galiza Nova e o BNG, serán algunos dos puntos que enchan de contido esta xuntanza que se celebra cada dous anos. ♦

A fiscalía do Tribunal Superior desestima o recurso apresentado polo alcalde do Vicedo

O fiscal xefe do Tribunal Superior de Xustiza de Galiza, Ramón García Malvar, ven de ratificar ao fiscal xefe da Audiencia Provincial de Lugo, Xesús García Calderón, no caso que segue contra o alcalde do Vicedo, Isaac Prado Villapol (PP). García Malvar desestimou os recursos co que Prado acusa ao fiscal da Audiencia Provincial de Lugo de parcialidade nas suas actuacións. O edil será xuzgado o vindeiro 22 de Abril acusado de ter cometido reiterados delitos de falsidade, prevaricación e malversación de fondos públicos. Está denunciado por cobrar ilegalmente máis de 64 mi

llóns de pesetas en dietas desde 1993 até Xullo de 1997 e a fiscalía solicita unha pena de sete anos de cárcere e vintedous de inabilitación para ocupar cargos públicos. ♦

Isaac Prado Villapol.

OPINIÓN

A AUTORA DESTE ARTIGO MANIFESTASE EN CONTRA DA SUPRESIÓN DAS PEAXES NAS AUTOESTRADAS GA-

LEGAS PORQUE CONSIDERA QUE ESTA TAXA TEN UN EFECTO REDISTRIBUTIVO E REGULADOR QUE EVITARIA ACEN-

TUAR AS DIFERÉNCIAS SOCIAIS E XEOGRÁFICAS, AINDA QUE APARENTEMENTE A PEAXE TENDA A INCREMENTALAS.

CONTRA A SUPRESIÓN DAS PEAXES

MARÍA I. TOUCEDA PÉREZ

Unha das consecuencias da fin das ideologías é o despiste que padecen amplos sectores da esquerda no que atinxo ao papel que corresponde ao Estado como mecanismo de redistribución da riqueza e garantía da protección social. É como resultado dese desenrote que agora se tenden a equiparar as necesidades básicas con aspiracións despatadas. Un exemplo é a demanda de supresión das peaxes nas autoestradas.

Unha peaxe é unha taxa que se impón para cubrir os custos dun servizo e para regular a utilización racional dun ben cuxa construcción resultou onerosa á sociedade. Se gravamos o uso dunha autoestrada evitamos que se empregue indebidamente e desviamos a parte dos hipotéticos usuários a transportes públicos colectivos de grande utilidade social –non todo o mundo ten automóbel e quen non dispón del ten o mesmo direito ao transporte– que precisan dun número mínimo de pasaxeiros para ser rendíbeis ou cando menos para non ser en exceso deficitarios.

Cando suprimimos a peaxe sucede xustamente o contrario: cargamos sobre toda a sociedade o custe dunha infraestrutura que a penas usan uns poucos, animamos aos usuários dos transportes públicos a sumarse a un modelo individualista e socavamos os principios básicos da organización social ao deixar abandonados aos máis necesitados. Non podemos esquecer que o deterioro do transporte público só é un aspecto máis do ronsel de consecuencias nefastas do sálvese quem poida que en realidade acocha a demanda da supresión da peaxe. Porque, unha vez suprimida, asistiremos á fuxida dos cidadáns de economía más saneada (só quen posuán automóbel) cara puntos xeográficos máis confortábeis, que a cada paso resultaran máis atractivos porque contarán cos consumidores máis pudentes. Daquela poderemos admitir que o Estado sufrixe o déficit de servizos sociais como a sanidade ou a educación que se dará nas perifé-

rias urbanas –só quedarán vellos que atender e nenos pobres que educar–, pero nunca vai ocorrer que a Administración rache a lóxica do mercado e impida que pechen servizos comerciais básicos.

Gostaría insistir na función reguladora das peaxes, pero antes cómpte lembrar que unha autoestrada é unha infraestrutura necesaria para fomentar o desenvolvemento, mais que hai que empregar con responsabilidade, non sexa que se convírtase nunha pista de probas pola que a cidadanía discorre país arriba-país abajo porque é grátil. Aparentemente este argumento é demagóxico, pero botemos man da realidade. Na Coruña é crecente a demanda a prol da supresión da peaxe entre A Bárzana e a propia cidade. Moitos automobilistas renúncian a empregar

esta via porque hai que pagar 25 pesetas por este treito. Necesitamos máis exemplos do efecto desmobilizador da peaxe ante o uso indevido dunha autoestrada?

Viaxemos até o Sul. No Morrazo contan cunha Plataforma contra a Peaxe e as chamadas á insubmisión (via impagamento) son veladas. Ali o servizo de transporte de Ría condiciona as viaxes turísticas ás Illas Cies, de xeito que a compañía que vai ás illas tamén ten que dar servizo na Ría. Así o sector turístico contribuye a sufragar o déficit que provoca o tránsito marítimo de viaxeiros. Eis un exemplo de intervención do Estado para protexer os intereses das capas máis desfavorecidas. E para isto, os poderes públicos teñen que elixir entre garantir o direito á liberdade individual dos automobilistas ou apoiar o exercicio do mesmo direito pero colectivamente. E afortunadamente o Estado decántase por esta última opción; non esquezamos que a supresión da peaxe de Rande desequilibraría o uso do transporte colectivo abocándoo ao esmorecimento por acumulación dun déficit a cada máis insuportábel.

Continuemos no Morrazo ouvindo aos falsos apologetas da *res publica* e escóitemos o ton progresista da menxaxe a prol da redención da peaxe. Se prestamos atención atoparémonos con argumentos como que a autoestrada é a única vía para chegar aos centros médicos da cidade de Vigo, en cuxa área sanitaria está integrada a comarca do Morrazo. Pero esas mesmas voces até agora non reivindican a construcción dun hospital comarcal, verdadeiramente necesario e integrador nunha población de noventa mil habitantes. Por iso o argumento é falaz, é individualista, é pequeno-burgués, é, en definitiva, reaccionario.

Aclarado que a peaxe ten unha componente redistributiva e reguladora para asegurar a boa utilización dun ben escaso, outra cousa é pensar que sempre estexa ben instaurado. Ollemos alén das nosas fronteiras. En Cataluña o debate social entorno a esta mesma cuestión é más acusado, pero non se trata do mesmo país. Pode ser que ali a peaxe xa non teña a mesma razón de ser –no sentido de ser redistributiva, non reguladora– porque aló o nível de desequilibrio tal vez non sexa tan acusado e porque o grao de riqueza fai menos efectiva a función reguladora, xa que a peaxe desmobiliza a menos conductores nunha sociedade de maior renda. Probablemente eles

estexan en mellores condicións sociais para suprimir o pagamento nas autoestradas.

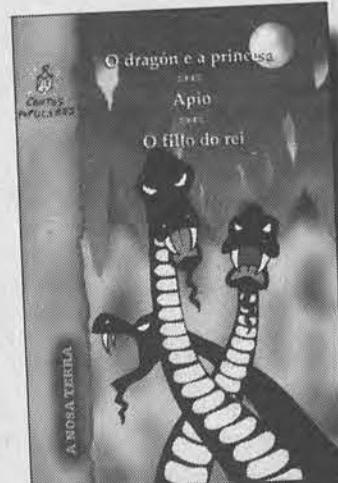
Agora ben, a peaxe calcúlase polo custe das amortizacións dos investimentos realizados en función dos anos de concesión da explotación da autoestrada. Deste xeito, algunha Administración terá que pagar o custe da supresión da peaxe para compensar o investimento realizado. Podemos aceitar que o Estado suprima estas taxas en Cataluña, pero nese caso temos que exixir que traspase á Administración galega a explotación da autoestrada libre de cargas, para que sexa a Xunta quien regule a peaxe e invierta os beneficios dessa explotación noutras fins de interese social. Igualmente podemos aceitar –prévia negociación, coas asignacións económicas correspondentes e compensando débedas históricas– que o Estado entregue as autoestradas con todos os cargos correspondentes ás Comunidades autónomas e que sexan estas quen decidan suprimir ou non esta taxa e asumir nos seus orzamentos o custe deste servizo.

En definitiva, non podemos permitir que os poderes públicos dilapiden os seus escasos recursos en servizos que beneficien a uns poucos particulares e empresas cando hai necesidades máis imediatas que están por cubrir.♦

NOVIDADES

*Martuxiña
Branca fror e
Catro irmáns
con oficio*

CONTOS POPULARES

*O dragón e
a princesa
Apio e
O fillo do rei*

A NOSA TERRA

PARLAMENTO

Non deu dados sobre a causa, pésie á coincidencia dos informes en denunciar as neglixencias

Acusan a Cochón de responsabilizar ao Meixoeiro para excuspar ao MEDTEC das mortes por aspergillus

• PAULA CASTRO

Desde a sección de Medicina Preventiva do hospital do Meixoeiro de Vigo aconsellárase á Medtec a adopción dunha serie de medidas específicas para quirófanos de alto risco. Sen embargo, o Medtec non as puxo en práctica até o pasado mes de Decembro, cando xa se produciran as mortes de varios dos pacientes contaxiados por aspergillus. Esta foi unha das acusacións realizadas polos grupos da oposición, no decurso da comparecencia do conselleiro de Sanidade, Xosé María Hernández Cochón, en Comisión parlamentaria, o pasado Martes 19 de Xaneiro. Pola sua banda, o conselleiro, que se presentaba para explicar os primeiros resultados das investigaciones, fixo unha intervención de carácter científico con diapositivas de apoio que semellaban sacadas dun anuncio publicitario.

Para os portavoces de Sanidade dos grupos da oposición, o tratamento que se lle deu ao caso das mortes provocadas polo abrocho de aspergillus, pon en entredito ao hospital público do Meixoeiro e á profesionalidade da sua equipa sanitaria mentres exculpa ao Medtec. A demonstración deste intento de esvaer responsabilidades, estaria no feito de que, desde a propia administración, se sinalara ao xerente do centro sanitario público como portavoz dianamente dos medios de comunicación sen que ningunén de Medicina Técnica fixese declaracions públicas para explicar o acontecido.

Segundo Xosé Manuel Ferreiro, deputado do BNG, este tipo de actitudes e os problemas que delas se derivan, prodúcense por ter unha unidade que "paraíta recursos do hospital", na que traballa un persoal que cobra por produtividade. Ao estar os salarios en función do número de intervencions cirúrxicas que se realicen "non se fan os descansos preceptivos" nem se adoptan as medidas de desinfección que deberían por falta de tempo, "16 horas seguidas operando e só media hora de limpeza", sinala o deputado socialista Xabier Casares. Ademais, o mobiliario de UCI compártese co do quirófano de Medtec, incrementando tamén as probabilidades de contáxio.

A necesidade de manter alta a produtividade foi tamén, segundo Anxo Guerreiro, deputado do grupo mixto, a que provocou que se mantivese abierto o quirófano mália terse detectado a presenza do aspergillus logo de coñecerse os dous primeiros casos de contáxios, en Xullo de 1998. O parlamentario de EdG asegura que desde o departamento de medicina interna do Meixoeiro solicitárase de imme-

Traballadores do hospital do Meixoeiro encerráronse no centro para pedir a supresión do Medtec.

diato a clausura. Sen embargo, o quirófano seguío abierto e realizando intervencions.

Iregularidades

Ademais desta recomendación, desde a unidade de Medicina Preventiva remitíranse unha serie de consellos sobre as necesarias medidas a adoptar en quirófanos de alto risco. Estas medidas adiáronse ata que apareceron novos casos e Medtec optou por aplicalas, no mes de Decembro, seis meses despois. Paradoxicamente, o hospital público e o Medtec comparten instalacions, algun persoal e equipas, pero mentres estas medidas estaban a ser aplicadas no centro dependente do Sergas, non se facía o mesmo no Institu-

to de Medicina Técnica.

Xunto coas irregularidades sinaladas polos portavoces dos distintos grupos parlamentarios, resalta o Protocolo asinado o 27 de Xullo entre o hospital e Medtec, atraves do que se fan co-responsables ambos centros das posibles complicaciones que se produzan polo exercicio médico. "Diste xeito derívase parte da responsabilidade do xerente do hospital co que se tratan de agachar as deficiencias do Medtec", asegura Guerreiro. Ao que Ferreiro engade que "non imos pasar pola inmolación do xerente do Meixoeiro".

Detrás das argumentacions dos portavoces dos grupos da oposición achábase unha avaliación comun. Ao seu entender todas

estas deficiencias venen demonstrar a ineficacia de manter fundacions como Medtec, que buscan a obtención de beneficios antes que ofrecer uns servizos sanitarios para a atención dos usuários. Sobre todo, cuando a sua rendibilidade está fundamentada en tempos mínimos de estancia dos enfermos no centro. En palabras de Cochón, pouco más de un dia en pre-operatório e uns tres dias en post-operatório. Sen embargo, se logo sofrer complicaciones teñen que ser ingresados nos seus

centros de referencia.

O próprio conselleiro resaltaba a eficacia de Medtec, apresentando índices ínfimos de mortandade tras das intervencions. Para Ferreiro, ao re-ingresar nouros centros hospitalarios, se morren non aparecen contabilizados por Medtec, co cal o seu saldo de resultados é sempre positivo.

Coincidindo coa comparecencia parlamentaria de Cochón, os traballadores do Meixoeiro permaneceron toda a noite pechados no centro e, ás 11,30 levaron unha concentración diante da porta principal do centro "en protesta polas infamias contra o Hospital do Meixoeiro e en reivindicación da integración da alta tecnoloxía nos hospitais públicos".♦

darlle collido co punto flaco, o sector duro do Bloque que non rebenta nin levando a Camilo de primeiro para Europa, os traballadores e traballadoras da CRTVG incansables na defensa da sua profesionalidade e obstinados en non venderse, Cacharro e Baltar remisos a centrarse, Lendoiro que desconfia do consello de censarse en Mondoñedo coa promesa de encabezar a lista das municipais, o Valedor que pretende seguir cos seus informes refractarios e pouco edificantes, os de Vilanova e o seu empeño en seguir con aquela discusión de se somos colonia ou champu, e a delegada de familia en Pontevedra que confunde un festival de rock cunha función de coros e danzas da canición misionera.

Por iso o sacrificio é grande. Van ser mil cincocentos metros de peregrinación. A pé. Sen coches oficiais, sen cobro de dietas, sen sair na prensa, sen gañar medallas Castelao, sen que puntue a participación para adiantar postos no ranking partidario-institucional. Queda a oportunidade para facer de tiraboleiro polo menos unha vez na vida.♦

Quilómetro e medio

Xulgados por tentar impedir unha parcelaría que destruía carballeiras

Tres membros de Adega foron xulgados o Mércore 20 en Lugo acusados de tentar paralizar as obras da concentración parcelaría na parroquia de Poutomillos o 7 de Xaneiro de 1998. Segundo Adega neste proceso a Administración non respetou a Lei de Concentración Parcelaria no referente á conservación de masas forestais de vexetación autóctona. No seu momento denunciaron que as novas pistas estaban trazadas en liña recta atravesando as carballeiras e que no deseño e asignación de novas parcelas misturábanse prados, terras de labranza, zonas forestais e monte baixo.♦

O colégio de Arbo afectado polas obras que comenzaron a principio de curso

A CIG-Ensino ven de denunciar o estado no que se atopa o Colégio António Carpinteiro de Arbo. O sindicato sinala as obras de remodelación que veñen realizando desde que comenzou o curso, provocaron que o alunado de Educación Infantil, con nenos de tres anos, teña que compartir espazo co da ESO, que o patio quedou reducido á minima expresión, tendo que amoréanse ali todos os estudantes e que os traballo das obras invadiron as aulas deteriorando material e inutilizándoo, tendo que ser tirado boa parte del. Entre as deficiencias tamén destacan que non existen medidas de seguridade e polos corredores do centro seguen traballando os obreiros. O ximnasio foi derrubado, a planta baixa está totalmente aberta e a calefacción non funcionou durante varios días.♦

A parroquia lúncense do Veral mobilizase para exixir a reelectrificación

Viciños do Veral en Lugo iniciaron unha xeira de mobilizacions para reivindicar a reelectrificación da sua parroquia e pór de manifesto o abandono que sofrén por parte do Concello, a Xunta e a empresa Barras Eléctricas. É por iso que van declarar a sua vila "zona escura" e instarán aos veículos a que circulen por ela de dia coas luces prendidas. O Valedor do Povo xa admitiu a trámite a queixa presentada pola asociación de viciños de Santo Matías que levan perto de cinco anos reclamando sen éxito que se solucionen os defectos na subministración eléctrica que afectan ao redor de 45 persoas.♦

Comezan os contenciosos viciñais contra o Concello por realizar cambios sen informar ao público

Aparecen varias modificaciones do Plano coruñés tras a sua aprobación definitiva

Tan só dous meses despois da aprobación definitiva en pleno, o Plano Xeral de Ordenación Municipal da Coruña, PXOM, coñeceu varios recursos contencioso-administrativos. O documento apresenta moitas irregularidades e arbitrariedades ao incluir no texto definitivo numerosas modificaciones sobre a redacción inicial sen levar a cabo a correspondente información ao público.

O Governo municipal fixou os prazos mínimos legais dentro dun período vacacional para a obriga da información ao público do PXOM. Segundo o BNG, dificuldouse o coñecimento "cabal e concreto" do Plano e xerouse un "despiste inducido" a meio de realizar declaracions inexactas ou falsas. Un exemplo é a insistencia de que en nenguna parte da cidade habería máis de sete alturas, cando hai casos nos que non sequer hai limitación de alturas, como no Polideportivo de Riazor ou no Refuxio de San Roque.

O PXOM coruñés coñeceu modificacions substanciais entre a aprobación inicial e definitiva, denuncia o BNG, ocultando algunas informacions á ciñanza, que se veu indefensa e que podería recorrer a recursos contencioso administrativo que poderían deixar en suspenso o propio plano. De feito, xa foron apresentados vários recursos por esta causa.

Un ronsel de actuación previstas

Contra o afirmado polas autoridades municipais, o plano admite máis de sete alturas nalgúnsas zonas. Como se percibe na fotografía, na Coruña xa abondan os edificios de moitos pisos.

A. PANARO / ARQUIVO

están inzadas deste tipo de irregularidades. Entre elas, a recalificación de algúns polígonos inicialmente calificados como solo urbano consolidado (todos figuraban como solo consolidado) apareceron despois como solo non consolidado. Esta modificación produciuse despois da intervención da Consellaria de Política Territorial exixindo que figurases ambas calificacións, pero a recalificación produciuse sen información ao público e, segundo o concelleiro do BNG Mário López

Rico, resposta a razóns arbitrarias "para favorecer aos amigos".

O incremento do douscentos por cen na edificabilidade nas zonas das vivendas municipais do Carme e Pardo-Santallana é outra das modificacions denunciadas polo BNG, unha forza que interpreta este aumento na urbanización como método para forzar a marcha dos viciños que viven de aluguer nestas vivendas municipais e que teñen unha opción de compra sobre os seus domicilios.

Acordo con Cuiña

Unha das modificacions introducidas no texto definitivo do PXOM coruñés ten relación directa co seu proceso de redacción e as dificuldades que tivo que afrontar diante da Consellaria de Política Territorial, que inicialmente non aprobara o Plano. Unha vez acordado un acordo entre a Administración autonómica e a municipal –no pasado mes de Agosto–, no texto definitivo do Plano apareceu unha recalificación dos terreos do Laboratorio de Calidade da Construcción e a Edificación, pertencente ao Instituto Galego da Vivenda e o Solo e que está situado no polígono de Elviña. O BNG entendeu como un "agasallo particular" para Xosé Cuiña, xa que agora a Consellaria que dirixe poderá construir ali 110 vivendas.

Nunha nota de prensa difundida polo Bloque sinálase que o estudo detallado do Plano permitirá localizar novas modificacions no futuro próximo. De momento, ademais das sinaladas, está a aparición dun bloque de sete plantas entre a Igrexa de San Francisco e o Paseo das Pontes sobre un solo libre no momento da aprobación inicial, o incremento arbitrario das alturas sen que o xustifique a ordenación e a descatalogación do edificio do Asilo en Adelaida Muro para proceder a sua demolición e a unha eventual operación imobiliaria.♦

Prevista unha empacadora nun espazo protexido da serra de Argalo

A deputada nacionalista Rosa Darriba Calviño denunciou unha visita de técnicos da Sociedade Galega do Meio Ambiente, Sogama, ao concello de Oia para ubicar unha empacadora para toda a zona do Rosal nun espazo protexido da serra de Argalo. A planta non figuraba inicialmente no Plano de Resíduos Sólidos Urbanos de Galiza e segundo a deputada do BNG a sua localización na zona viría dada pola busca dun lugar no que "non haxa oposición" ao proxecto. Contudo, de momento non é oficial esta iniciativa de Sogama.

A empacadora de lixo construíse concretamente na serra da Grova, unha zona que aparece catalogada polas autoridades autonómicas como "espazo natural protexido". Ademais, a sua construcción afectaría directamente a intereses turísticos e agropecuarios, xa que nas imediatas celebrábase os coñecidos curros de Valga, Torroña e Mougas e a zona en xeral é un tradicional mirador de grande importancia turística na zona do Rosal.

Os nacionalistas denunciaron que a intención de Sogama é empregar esta planta para recoller todo o lixo dos concellos dos arredores, malia que non existen vias de comunicación en condicíons para o transporte do lixo até a planta nem hai ferrocarril para trasladar posteriormente o refugallo empacado até a estación incineradora de Cereda.

Igualmente a deputada do Bloque denunciou que a Xunta trata de acalar calquer oposición viciñal, xa escasa nunha zona pouco habitada, ofrecendo supostos empregos na chamada "ecoplanta". Frente a isto, a deputada considera que o impacto económico e ambiental é maior que os beneficios que pudera traer consigo.♦

A deputada nacionalista, Rosa Darriba Calviño, que denunciou a visita dos técnicos de Sogama.

AS CERAMICAS DO
CASTRO E AS
DE
SARGADELOS
ESTAN FEITAS CON TERRAS GALEGAS, AS IDEAS E ACIENCIA QUE LLES PROPORCIONA O
LABORATORIO
DE **FORMAS** DE GALICIA
EO **SEMINARIO**
DE ESTUDOS CERAMICOS

ENGADINDO UN VALOR 200 VECES SUPERIOR AO DAS SUAS MATERIAS PRIMAS QUEREN SER UN EXEMPLO DO QUE SE PODE FACER APROVEITANDO NA NOSA TERRA OS NOSOS RECURSOS

A pesca galega ten cada vez máis problemas, pero abandónanse as mobilizacións sociais.

O grande problema da pesca galega é que non hai unha política clara que se implique decididamente na sua defensa. O peso da pesca na UE é ínfimo e España tampouco fai forza por defendela ao xeito. Só se deron pasos cando se criaron plataformas cidadás, como a de Namibia en 1990. Daquela o PP implicouse porque estaba o PSOE no poder. Pero Manuel Soto, alcalde de Vigo, rexeitou apoiala, aducindo que xa defendian a pesca desde Madrid.

Semella como se o sector pesqueiro galego non tivese importancia dабondo.

Na Galiza temos o 31% dos barcos estatais, de Galiza é o 32% das tripulacións e o 52% das descargas que se fan en todo o Estado tamén son galegas. O 10% do Produto Interior Bruto galego procede da pesca. Estes dados demostran o importante que é para nós e como, no resto do Estado, non ten case peso, por iso non a defenden en Europa. E por iso só coa presión das forzas sociais galegas se pode defender.

O Estado español é o único país que ten barcos en todas as augas do mundo, pero a UE non defende estas pesquerías negociendo con outros recursos. Puxéronle un nome: *pesca responsábel*. Despois trataron de buscar o *comercio responsábel*. Agora están na terceira xeneración dos acordos.

Os acordos son cada vez más difíciles, por exemplo con Marrocos.

Non vai haber acordos con Marrocos. A Ministra estanos vendendo esos cartos, cando sabe que son imposibles. O que vai pasar é que Marrocos vai pedir empresas mixtas, capital galego para fundar esas empresas e poñelas en marcha. Pretenden tamén que se fagan ali as descargas. Algo semellante ao que fixo Pescanova en Namibia. A maioria das tripulacións tamén vai ser marroquina co que o paro dos mariñeiros vai ir aumentando alarmantemente segundo Marrocos vai tendo capacidade para mandar os barcos. Non van ser só os mariñeiro como até de agora.

Noventa mil millóns para os mariñeiros

Haberá que procurar unha solución para os mariñeiros.

O último acordo con Marrocos costou 90 mil millóns de pesetas en números redondos, que pagou a UE. Agora o acordo vai ser moi más barato. O que hai que pedir é que, con ese diñeiro, se constitua un fondo social que amortice as necesidades do sector pesqueiro. É preciso buscar un fórmula para financiar o desemprego que criará a saída dos barcos dos caladoiros controlados polos marroquinos. Ese vai ser un desemprego que imos ter que sofremos nós. Non Holanda, ou Francia ou Alemania. Porque o problema non é só Marrocos. Arxentina está a reducir as capturas ao 50%. E Canadá vai seguir aumentando as suas augas xurisdicionais e non deixando pescar, porque a UE non defende nem tan sequer o direito mariño internacional.

Nen os gobernos nin os armadores semellan moi preocupados.

O que pasa é que os políticos que están hoxe no poder afirman que non é bon queixarse moi porque a UE nos está a subvencionar moitas cousas. A mesma posición adóptana a maioria dos armadores porque teñen medo a que lles saquen as axudas que están a receber para reformar os barcos. Pero non hai que estar só a procura das axudas, senón buscar soluciones. De que nos vale ter barcos preparados para capturar 500 caixas se só poden pescar 200?

Menos barcos e más mortes

Cada vez hai menos barcos,

Xosé M. Tobio

'É preciso buscar unha fórmula para financiar o paro dos mariñeiros'

• A. EIRÉ

OS MARIÑEIROS QUÉIXANSE QUE SE FALA MOITO DOS PROBLEMAS DA PESCA PERO QUE NINGUÉN SE ACORDA DOS MARIÑEIROS. SEGUNDO XOSÉ MANUEL TOBIO, RESPONSÁBEL DA C.I.G. NO PORTO DE VIGO, "OS MARIÑEIROS GAÑAN CADA VEZ MENOS, O PEIXE SUBE, O PARO AUMENTA E AS MORTES MULTIPLÍCANSE POR MOR DA FALTA DE SEGURIDADE".

P. BERGANTINOS

menos mariñeiro, pero más mortes. Cal é a causa?

Estanse a saltar continuamente as normas legais e non hai inspectores de traballo cualificados para facer as revisións dos barcos. Estanse alargando os barcos para que teñan máis capacidade, sen ter en conta a seguridade dese buque. Cada vez meten menos tripulación. Non se pode inspecionar un barco cando vai sair á mar. Para estar en regla uns barcos préstánlle as cousas aos outros. É preciso que a inspección se realice cando volta da marea e verase como o sitio das equipas está sendo usado para outras cargas. É necesario unha inspección de traballo específica para a xente do mar, e con medios, non só de oito a tres

porque os barcos non poden estar agardando.

É inadmisible que o ano pasado morresen 30 mariñeiro. Non é por causa dunha vaga, dun temporal..., que sempre os houbo. O mariñeiro ten necesidade de embarcarse e faino en calquer condición. É inadmisible que o seu salário sexa menor que o base interprofesional. Non hai convénios colectivos.

Os representantes dos mariñeiro non poden ter algun control?

Sempre estan a falar da Lei de Riscos Laborais. Perguntan na inspección se hai un plano de riscos laborais. Quen é o mariñeiro que pode facer ese traballo nun barco? Como un Delegado de

Prevención lle pode dizer en alta mar ao Contramestre que esa manobra non se pode facer? A quen chama? Hai catro anos fixo-se un mostreiro por parte de Salvamento Marítimo antes de chegar ás Cies e o 100% dos barcos tiñan insuficiencia de seguridade.

Ainda se segue traballando á parte.

Significa que o mariñeiro está perdidamente en mans do armador. O empresario traballa sempre con cartos dos mariñeiro e, se fai unha má xestión, el sempre terá algúns cartos, pero os mariñeiro non comen. Os traballadores pescan o peixe pero despois pérdeno de vista e non voltan saber del. Hai uns anos un barco do Gran Sol traía unha media de 800 caixas. Hoxe non chegan ás 400 de media. Pero ese peixe dále máis beneficio ao armador que cando traía o doble. Agora hai menos barcos que lle fagan a competencia e aumentou o prezo do peixe na praza. Pero hai mariñeiro que case non cobran e van só á parte, por causa do paro existente. Tamén hai listas negras e o mariñeiro que protesta xa non embarca.

Privatización total

A precarización tamén se da na manipulación.

Dun xeito alarmante. A transformación estana facendo maiormente empresas de traballo temporal, mesmo en empresas con moita marca rexistada. Non é normal que a xente da estiba destas empresas cobre menos da terceira parte que os estibadores fixos. Pero o prezo do peixe non baixou. Os salarios das descargas ou dos mariñeiro non teñen relación nengunha co prezo do peixe na praza. O peixe ten o valor segundo a cantidade que se pesca e os intermediarios que se metan polo medio. Os mariñeiro van ter que descargar, vanos obrigar, pero non van cobrar nada, porque van á parte.

Outro dos problemas é que o peixe ven de todos os lados sen que haxa unha denominación de orixe, sen que se explique onde foi pescado, con que método e quen o comercializa. O fletán descubriron os galegos pero agora pescan os rusos e quen o segue comendo somos nós, sen que aparezca como fletán en ningún restaurante, nem sequer na praza. Fan falta solucións responsábeis para a parte social, segundo houbo antes pesca responsável e comercialización responsable.

Pero se é más barata a descarga virán máis barcos descargar.

Non. Os barcos veñen descargar se teñen unha boa comercialización na lonxa e boas comunicacion. A autoestrada con Portugal incrementou o tránsito no porto mais que calquer outra medida. En toda Europa os portos, ainda xestionados por unha empresa, son de titularidade municipal. Aquí estase privatizando todo.

O que non queren os empresarios, os que están instalados, é privatizar a lonxa do Berbés, porque se o fan pode entrar unha empresa calquer. Agora pasa ao monopólio privado, van vir os barcos que queira a Cooperativa cos prezos que queira a Cooperativa, pero é o Estado quem invistiu 3.000 millóns de pesetas na lonxa.♦

COMARCAS

Sérgio Regueira, portavoz da *Plataforma Cidadá pola Gratuidade da Ponte de Rande*

'Rande é dobre de caro que calquer outro tramo da autoestrada'

• P. BERGANTIÑOS

O Governo central e a Xunta teñen negado reiteradamente a gratuidade da Ponte de Rande, a única obra que permite chegar de Pontevedra e o Morrazo a Vigo en menos de unha hora e, ao tempo, o tramo de autoestrada máis caro do Estado. Sérgio Regueira é o portavoz da plataforma antipeaxe que se criou no mes de Decembro e que aglutina ao movemento asociativo das tres comarcas.

Como afecta o pagamento da peaxe por cruzar a ponte ás comarcas do Morrazo, Pontevedra e Vigo?

Desde que se inaugurou esta obra, o sete de Febreiro de 1981, levamos case vinte anos sofrindo unha discriminación inxustificada. A peaxe imposta representa anualmente un custo de entre 80.000 e 160.000 pesetas para a economía familiar e empresarial, principalmente dos cicadáns do Morrazo que, como parte integrante da área metropolitana de Vigo, se ven na necesidade de cruzar a ponte para acudir ao seu posto de traballo, aos organismos públicos, aos hospitais, á Universidade. O custe ida e volta é de 300 pesetas para os turismos e se se trata dun vehículo pasado ainda é superior. A supresión sería un aliciente para o desenvolvimeto industrial e económico das tres comarcas e melloraría a conexión co resto do país e do Estado.

Cal é a alternativa a Rande?

Cruzar a ponte permite chegar a Vigo en menos de 30 minutos. O que non queira pagar a peaxe ten que dar a volta á ría por Redondela, un traxecto que leva percorrer máis de unha hora.

P.B.

Póde-se considerar amortiza-
da a obra?

Despois de 20 anos a amortización está superada con amplitud. Na actualidade están cobrando aos usuários da ponte para financiar outros tramos da autoestrada. Para Autopistas do Atlántico S.A. este tramo sempre supuxo grandes benefícios. A obra, ademais de contar inicialmente con cartos públicos, tivo financiamento de entidades bancarias que nunca recuperaron estas inversiones. Ademais este treito é moi más caro que outros. Se ir de Pontevedra ou do Morrazo a Vigo costa entre 17 e 20 pesetas/quilómetro, noutros tramos hai que pagar entre 8 e 10 pesetas, ou incluso menos. Pola ponte pasan diariamente

25.000 coches, cifra que se pode triplicar nos meses de verán.

Unha nova campaña

Quen participa na *Plataforma Cidadá pola Gratuidade da Ponte de Rande*?

A idea partiu da Federación de Asociaciones Viciñas A Chamusca de Moaña, que no pasado mes de Decembro fixo un chamamento ás asociacions, sindicatos e partidos políticos das comarcas do Morrazo, Pontevedra, Vigo e Redondela. A dia de hoxe participan da plataforma as federacions de viciños de Vigo, Pontevedra, Cangas e Moaña e estase integrando o movemento asociativo de Bueu, Marín, Vilaboa e Redondela. Contamos co apoio

dous grupos políticos da oposición e dos sindicatos CIG e UGT. O PP foi convocado pero non asistiu a nengunha xuntanza.

A gratuidade xa foi debatida sen éxito no Parlamento de Galiza e nas Cortes.

Esgotada a vía institucional, quixemos comezar un novo proceso de concienciación e mobilización cidadán para presionar á Xunta e ao Governo central. As iniciativas parlamentarias apresentadas no Parlamento de Galiza e no Congreso dos Deputados sempre foron rexeitadas, negándoseles por parte dos diferentes Gobernos unha solución alternativa. No Parlamento están por debaterse duas iniciativas apresentadas polo BNG e EdeG. Estas formacions comprometerónse a retiralas se conseguimos artellar unha proposición non de lei que conte co apoio de todos os grupos políticos incluido o PP. En breve imos lanzar unha campaña na que incluiremos o reparto de material informativo e a organización de asembleas nos municipios.

Hai usuários que son insubmisos á peaxe.

Hainos. Nas cabinas con empregado non hai barreira e no caso do pagamento con tarxeta, pódese pasar colocándose detrás do que vai diante. Nós non lle decimos a ninguén que pase sen pagar, pero se nalgún momento tentan multar a estas persoas iremos aos xulgados para denunciar a situación. A lexislación establece que para que se poida cobrar unha peaxe ten que existir un traxecto alternativo e este non é o caso. Non o fixemos ainda porque seria un contencioso moi longo e custoso, pero non descartamos esta posibilidade.♦

Neira non será candidato do PP en Foz

Os compromisos xudiciais do ex alcalde de Foz Manuel María Neira levaron ao PP a excluílo das listas das vindeiras eleccións municipais. Neira, que apresentou a exclusión como unha renúncia sua, terá que enfrentarse proximamente a unha vista oral nun xuízo no que está acusado dun delito continuado de malversación de caudais públicos, polo que a fiscalía solicita unha pena de catro anos de prisión e sete de inabilitación absoluta. No seu dia o Tribunal de Contas condenou a Neira e a outros dous funcionarios a reembolsar oito millóns desaparecidos da caixa de recadación.♦

Un crédito de Economía impulsa o plano de lixo do Morrazo

Antes de que remate o mes que andamos, a Xunta remitirá aos concellos de Bueu, Cangas e Moaña a correspondente autorización para a solicitude dun empréstimo de 213 millóns de pesetas para a construcción da planta de compost do plano de lixo do Morrazo. O conselleiro de Economía, Xosé António Orza, desbloqueou os atrancos postos ao creto ao admitir tomar en consideración os informes importantes sobre as cuestiós económicas e de momento deixar a un lado os medioambientais, que competirían a outra Consellaría. A planta construirase nun lugar moi próximo ao parque industrial de Castiñeiras.♦

No Porriño vaise debatir alonxar das vivendas o tendido de Torneiros

As liñas de alta tensión de Narón están a ser soterradas

Mentres o PP da comunidade de Madrid ven de votar a favor de retirar as liñas de alta tensión en dous puntos do seu territorio por estar perto das vivendas, na Galiza son varios os concellos nos que o tendido non respecta as recomendacións en canto á distancias mínimas dos lugares habitables. O deputado polo BNG, Guillermo Vázquez, daba unha rolda de prensa en Lalín o Venres 15 de Xaneiro, e informaba que xa apresentara unha proposición no Rexistro do Congreso para que as liñas de Merza, en Vila de Cruces, sexan afastadas das vivendas. Un grupo de viciños trasmitiu ao deputado nacionalista a súa preocupación polos efectos nocivos do tendido.

En Narón desde hai perto de seis anos o concello emprende negociações con Fenosa e a consellaría de Indústria para solventar os problemas causados polas liñas de alta tensión do lugar de Santa Icia. As obras están en marcha e o tendido esta-

se soterrando como alternativa á cercanía das vivendas habitadas. O grupo de goberno pertence a *Unidade por Narón*, con dez representantes e o alcalde Xan Gato á cabeza, o PP ten sete representantes, o PSOE dous, O BNG un e Esquerda de

Galiza, un. Nengun dos grupos se opuxo a esta alternativa.

Os nacionalistas do Porriño teñen presentada unha moción no concello para que se retiren unhas liñas de alta tensión instaladas no bairro de Torneiros.

Ainda non se puido debater xa que o pleno no que estaba prevista rematou antes de chegar a este punto. Cando se instalaron as liñas, hai catro anos, había parcelas deshabitadas á súa beira. Agora edifícase e hai máis de cen vivendas e un instituto a poucos metros do tendido. Foi imposible coñecer a postura dos populares do Porriño –con doce representantes no concello e maioria absoluta– a respecto da moción presentada polos nacionalistas. Os representantes do BNG solicitan que se realice un corredor para as liñas afastándolas das casas.

Os viciños de Merza confian en que o PP galego recupere sobre a instalación de tendidos, non só porque os conservadores mantén unha postura diferente no resto do Estado, senón atendendo a unha nova normativa europea que se está a elaborar e establece unhas condicións más rigurosas para este tipo de tendidos.♦

A pataca da Límia critica o retraso nas subvencións

Despois do presidente da Deputación de Ourense Xosé Luis Baltar desenvolver unha intensa campaña como intermediario entre os pataqueiros da Límia e a Consellaría de Agricultura para subvencionar o 20% das sementes, agora os labregos ven como non dá chegado a axuda da administración. Desde Agricultura sinálase que é necesario chegar ao final da campaña para saber canto se comercializou, pero o sector denuncia a desconfianza amosada polo conselleiro Castor Gago, que non recibiu a unha representación dos pataqueiros mala solicitar unha entrevista hai oito meses. O Xoves 21 de Xaneiro os pataqueiros teñen previsto manifestarse nun acto ao que asistirá o presidente da Xunta, Manuel Fraga.♦

PREMIOS DEPUTACIÓN DA CORUÑA

III CONCURSO DE DEBUXO E PINTURA DROGAS NON

Entrega de debuxos ata o día 30 de xaneiro de 1999
Premios por importe de 3.000.000 ptas. / Vixxe cultural

VI CERTAME DE ARTES PLÁSTICAS ISAAC DÍAZ PARDO

Admisión de obras ata o día 15 de xaneiro de 1999
Adquisición de obra: 7.000.000 ptas.

II PREMIO DE PERIODISMO ENRIQUE MARÍNAs

Admisión de traballos ata o día 1 de marzo de 1999
Premio dotado con 1.000.000 ptas.

IX PREMIO DE POESÍA MIGUEL GONZÁLEZ GARCÉS

Admisión de orixinais ata o día 31 de marzo de 1999
Premio dotado con 1.000.000 ptas.

PREMIO ÓS CONCELLOS DA PROVINCIA DA CORUÑA BREOGÁN 99

Admisión de propostas ata o día 1 de marzo de 1999
Dotación económica: 30.000.000 ptas.

III PREMIO DE COMPOSICIÓN MUSICAL ANDRÉS GAOS

Admisión de obras ata o día 31 de maio de 1999
Premio dotado con 1.000.000 ptas.

XI PREMIO DE NARRATIVA TORRENTE BALLESTER

Admisión de orixinais ata o día 1 de xullo de 1999
Premio dotado con 3.000.000 ptas.

II PREMIO DE INNOVACIÓN TECNOLÓXICA ISIDRO PARGA PONDAL

Admisión de proxectos ata o día 30 de decembro de 1999
Premios por importe de 2.850.000 ptas.

II PREMIO DE TRADICIONES FESTIVAS ANTONIO SANTIAGO ÁLVAREZ "NITO"

Admisión de orixinais ata o día 15 de xaneiro de 1999
Premios por importe de 2.900.000 ptas.

II CERTAME DE ARTESANÍA ANTONIO FRAGUAS FRAGUAS

Entrega de traballos ata o día 15 de xaneiro de 1999
Premios por importe de 1.000.000 ptas.
Adquisición de obra: 3.000.000 ptas.

II PREMIO DE LITERATURA INFANTIL E XUVENIL RAÍÑA LUPA

Admisión de orixinais ata o día 1 de marzo de 1999
Premio dotado con 1.000.000 ptas.

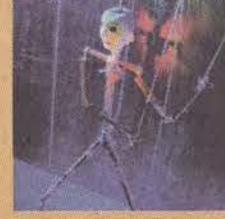
II PREMIO A TEMAS DE INTERESE SOCIAL CONCEPCIÓN ARENAL

Admisión de propostas ata o día 1 de marzo de 1999
Premio dotado con 1.000.000 ptas.

III PREMIO DE CREACIÓN FOTOGRAFICA LUIS KSADO

Admisión de creacións ata o día 31 de maio de 1999
Premio dotado con 1.000.000 ptas.

IX PREMIO DE TEATRO RAFAEL DIESTE

Admisión de orixinais ata o día 31 de maio de 1999
Premio dotado con 1.000.000 ptas.

II PREMIO DE ENSAIO MANUEL MURGUÍA

Admisión de orixinais ata o día 15 de xuño de 1999
Premio dotado con 1.000.000 ptas.

CONVOCATORIA DE BOLSAS PARA ESTUDIOS ARTÍSTICOS E INVESTIGACIÓN EN 1999

Presentacións de solicitudes ata o día 1 de febreiro de 1999
Importe das bolsas: 42.000.000 ptas.

DEPUTACIÓN
DA
CORUÑA

www.dicoruna.es

Emilio Botín, esquerda, presidente do Banco de Santander, e José María Amusátegui, presidente do Central Hispano.

Os dous bancos conseguem encubrir as perdas en Latinoamérica

A fusión Santander-Central Hispano alonxa de Galiza as decíóns sobre o gas e as telecomunicacións

• A.E. - M.V.

A fusión entre o Banco de Santander e o Central Hispano terá efectos importantes sobre os investimentos a realizar en Galiza, sobre todo por parte de Fenosa e Endesa. A fusión consegue ademais encubrir as fortes perdas de ambos bancos, consecuencia da caída da bolsa no Brasil.

O Banco Central Hispano que participa en empresas con implantación en Galiza como Unión Fenosa, Endesa e Zeltia, cederá protagonismo na nova entidade ante o Banco de Santander que queda coa parte de león da fusión. O desprazamento pode afectar aos investimentos a realizar en Galiza polo recen criado conglomerado. Os cambios afectarán sen dúbida a proxectos, ainda pendentes, como o da planta regasificadora de Ferrol, no que estaba en dúbida a participación de Fenosa e Caixa Galicia.

O Banco de Santander é un dos más cualificados representantes da direita estatal. O seu fortalecemento pode debilitar os pasos que intentaban dar, con non moi atrevemento, a caixa galega mencionada, así como o Banco Pastor.

Estratéxia en comunicación

O Banco de Santander fora das primeira entidades en deixar nun segundo plano a participación industrial tradicional para centrarse na banca comercial, sobre todo na etapa socialista, cando a peseta cotizaba forte. A era das telecomunicacións levou ao Santander a meterse a fondo neste novo eido, con participacións importantes por exemplo en Airtel. A estratéxia

mediática dos bancos abrangue toda a esfera da comunicación e corre o perigo de provocar unha coincidencia de intereses no núcleo principal de meios de comunicación do Estado: televisións e prensa sobretodo, reducindo nas cuestións fundamentais a pluralidade existente.

A carreira cara ao agrupamento, saudada efusivamente desde os grandes meios, tende a eliminar competencias e polémicas que se viñan dando até agora. De feito o Bilbao-Vizcaya podería entrar tamén en procesos de fusión cos bancos ainda disponibles, Argentaria e o Banco Popular. O punto crítico expúxoo Jordi Pujol ao sinalar que "o importante non é o tamaño dos bancos, senón o seu grado de eficiencia", análise que de paso matiza a bondade da estratéxia de fusións cara a participación no marco europeo.♦

Borrar as perdas en Latinoamérica

A repentina fusión do Santander e o Central-Hispano ten, sen embargo, un detonador inmediato claro, na caída da bolsa brasileira. As duas entidades contaban con forte implantación tanto neste país como na Arxentina. A debacle financeira botou por terra os dividendos dos dous bancos españoles que ademais estaban a competir duramente entre si por este mercado.

Coa fusión, o novo BSCH conseguirá uns ingresos atípicos de 450.000 millóns de pesetas, frotado da deducción de impostos coa que o goberno premia as fusións. As gañancias do acordo lavarán as perdas latinoamericanas e permitirán aos accionistas manter os seus dividendos, a costa, iso sí, do erario público.♦

Vinte veces o tamaño de Caixa Galicia

A fusión entre dous grandes da banca resalta, por oposición, o dubitativo proceso de fusión das caixas galegas, sometidas a unha tensión provincialista que as deixa moi febles, non tanto ante a oferta aos seus clientes individuais, como nas estratéxias globais de investimento en sectores estratégicos como o gas ou as telecomunicacións.

Só Emilio Botín terá unha participación persoal de dous billóns de pesetas no novo banco, máis de duas veces o orzamento de Galiza. Os activos do BSCH serán de 236.197 millóns de euros, frente, por exemplo, aos 12.244 de Caixa Galicia. O

peso económico polo tanto do novo banco é case vinte veces superior ao da principal caixa galega. Non cabe menos que pensar que a autonomía de áreas como Galiza quedan fortemente mediatisadas polo actual proceso de agrupamento. Se se ten en conta que hai non máis de quince anos falábase dos sete grandes da banca española e que nun futuro próximo o espectro pode quedar reducido a dous, entenderase que os vaticinos do vituperado Karl Marx sobre a tendencia tanto más irresistible ao monopólio canto más liberalizado se encontro o mercado, non distan tanto de cumprirse como poidera parecer.♦

Clientelismo

MANUEL CAO

A aparición do Foro Luzes de Galiza denunciando a situación de perigo real para o desenrollo da democracia na nosa terra representa un punto de inflexión na toma de conciencia por colectivos significativos de escritores, intelectuais e profesionais en xeral que se deciden a explicitar as eivas que o funcionamento das institucións lideradas polo Partido Popular induce na sociedade galega no sentido de potenciar comportamentos clientelares que paralisan as iniciativas da sociedade civil e que coartan a liberdade de expresión, actuación de grupos ou individuos que non ven outra alternativa que parapetarse baixo do paraugas protector do poder político dominante aquí desde antes da transición democrática coa excepción do biénio 1987-1989.

Un dos puntos que se considera especialmente nefasto é o fenómeno do clientelismo asentado no predominio e prepoténcia das Administracións públicas nas suas versións central, autonómica, provincial e local. A actuación da administración pública en Galiza ten unhas características específicas como poden ser a interrelación e coordinación interna ao ser ocupadas por grupos sociais con comportamentos políticos moi semellantes que neste caso se ve acentuado pola pertinencia da maior parte deles a un grupo político determinado. Os conflitos inter-administracións son, entón, conflictos internos e posiciones dun partido único. Do mesmo xeito que ocorria nos países do socialismo real é difícil falar de democracia cando é un único partido o que detenta o poder.

Tamén goza a administración pública de tanto poder ao non haber contrapesos na sociedade civil pola febleza e pola relativa incapacidade de sobreponerse ao ritmo e comportamentos que instauran os aparellos administrativos. É doado comprobar en Galiza os éxitos acadados en pexar ou inutilizar as iniciativas sociais ou económicas que poidan dinamizar e reactive os tecidos sociais e poñer en perigo a prepoténcia administrativa. Do que se trata é de que non xurda nengunha actividad que poida afectar á estabilidade deste entramado de domínio político-administrativo. Este criterio de actuación favorece a fuxida das actividades anovadoras e coa necesaria liberdade de actuación tendo en conta que no mundo de hoxe existen outro tipo de sociedades que potencian políticas de desenvolvimiento radicalmente contrarias a estas e que están desexosas de recibir novas iniciativas e apoiasen intervencionismos, nen controis fora de tempo e de lugar.

Manuel Fraga, Presidente da Xunta de Galicia.

A. PANARO

‘Este criterio de actuación favorece a fuxida das actividades anovadoras’

Non será fácil erradicar o comportamento clientelar en Galiza pois asenta as suas raíces nunha heranza histórica recibida e consolidada por unha élite política que só actuando por inercia xa reafirma este xeito de actuación. Na nosa terra fixo fortuna un dito referido aos que recebían un subsidio estatal por unha real ou ficticia doéncia que os incapacitaba para o traballo. Dicíase “ese cobra por inútil” con envexa pois entendíase que disfrutaba dunha paga do Estado por ter boas amizades. Curioso país aquél no que a élite dirixente é admirada e votada por conseguir “pagas por inútiles” para unha parte significativa da sociedade.♦

A dirección eleita, na fotografía, contou os votos unánimes dos asistentes.

Folga na RTVG

Os representantes da CIG, CCOO e UGT da Compañía de Radio Televisión de Galiza convocaron folga para os días 26 e 31 en protesta polo desprezo as suas propostas por parte da empresa. O convénio colectivo vense negociando desde hai ano e medio. A dirección asinou recentemente un acordo de eficacia limitada co sindicato USO que foi rexeitado pola maioria do persoal.

Os sindicatos opónense á ampliación de xornada que propón a empresa e piden que para a contratación de novos empregados non se recorra ás empresas de traballo temporal.♦

A crise
da Comisión Europea
consecuencia
da falta de transparéncia

A crise xerada nos últimos días na Comisión Europea é "unha expresión reveladora do déficit democrático existente na actual configuración das institucións da UE", segundo o BNG. Os nacionalistas resaltan que esta crise resulta máis chamativa " nun momento no que quer simbolizar o proceso de construcción europea na posta en funcionamento da moeda única".♦

Peche en Endesa
a partir do dia 23

O Comité de Empresa da factoría Endesa das Pontes acordou iniciar un peche a partir do dia 23 para denunciar a situación tanto da empresa como das auxiliares. O peche terá carácter indefinido e ten tamén como obxectivo conquistar o reingreso dos despedidos tanto en Endesa como en Prosegur.♦

Restrición das axudas
á vivenda
para familias numerosas

O goberno central está a reducir nuns casos e suprimir outros as axudas a adquisición de vivendas para familias numerosas. Representantes do BNG no Congreso venen de denunciar a regresión prevista de aquí ao ano 2001 e, en concreto, a supresión de axudas para mercar vivendas de prezo libre e até 140 metros cadrados de tamaño.♦

O deputado Francisco Rodríguez denuncia que poden quedar á marxe das axudas "moitas unidades familiares que sen aspiran a luxos optan por un tamaño apropriado, índice fundamental da calidade de vida".♦

Celebrada en Vigo a asemblea fundacional coa oposición á nova fiscalidade e a defensa do carácter tradicional

Críase a Organización Galega de Montes Viciñais con carácter reivindicativo

• H. VIXANDE

A Organización Galega de Comunidades de Montes celebrou en Vigo a súa asemblea constitutiva o Sábado 16 de Xaneiro en Vigo coa asistencia de 94 entidades. A defensa da triple función do monte, ecológica, social e produtiva, as correspondentes reivindicacións ante a Administración e a oposición á nova fiscalidade imposta polo Goberno central foron os aspectos que centraron este congreso.

A asemblea constitutiva da nova organización é consecuencia do Congreso dos Montes en Man Comun celebrado en Poio na primavera de 1997. Daquelas o PP tratara de boicotear o acto, destas criou unha organización paralela (Man Comun) sen legitimación democrática para desacreditar a unha entidade que non ten vincelamento partidario pero que tampouco quer ser satélite doutras forzas.

As 94 comunidades de montes asistentes á Asemblea Constitutiva estiveron presentes despois da súa asemblea xeral decidir acudir a Vigo. Esta é unha das características que distinguen á Organización Galega de Comunidades de Montes e da asociación Man Comun, a organización do PP. Se no primeiro caso houbo decisión democrática, para a constitución da segunda só foi necesaria a sinatura dos rexedores, sen consulta á asemblea; así poido reunir nominalmente a máis de catrocentas comunidades. Para o presidente da Organización Galega de Comunidades de Montes, electo por unanimidade, Xosé Alfredo Pereira Martínez, "as cifras que dan a Xunta e Man Comun non teñen

credibilidade. Se hai 2.700 comunidades de montes e segundo a Administración autónoma só funcionan 450, non pode ser que haxa máis de 400 comunidades de montes na asociación Man Comun, xa que aquí están presentes 94 e na Asociación Forestal de Galiza tamén hai algúnshas comunidades de montes".

En xeral, a maioría das comunidades de montes non teñen funcionamento real. Moitas veces están completamente paralizadas e outras as súa directiva é puramente nominal e operan por razóns que vain más aló das funcións que terían que cumplir. Isto débese a que a interrupción que o franquismo supuxo no seu funcionamento (a ditadura rematou co monte mancomunado e este só volvے aos seus propietarios na transición) significou o esquecemento da tradición democrática. Noutras ocasións, as xuntas de montes só se constitúen para que exista un interlocutor co que poder solventar os problemas de titularidade, como é o caso da recente creación dunha xunta parroquial en Cerdedo (todas son de lugares) para poder instalar un parque eólico. A partir de agora esta xunta non fará máis que cobrar o canon mensual por cada aerogenerador.

Fiscalidade e lexitimidade

Todas estas situaciones trouxeron como consecuencia incrementar o deterioro do monte e a falta da organización do tecido asociativo levou á Administración a fixar a sua atención no monte como un contribuinte indefenso.

E se hai un argumento que non permite a Xosé Alfredo Pereira crer na lexitimidade democrática

de Man Comun, ese é que esta última organización apoia a fiscalidade introducida pola Administración central no monte comunal galego. "Teño o convencimento de que os comuneiros das xuntas de montes que están en Man Comun non poden aprobar unha fiscalidade que obriga a tributar como sociedades e a entregar a facenda un 25% dos beneficios".

En realidade, a imposición da nova fiscalidade é hoxe a cuestión que máis preocupa ás comunidades de montes. O réxime fiscal introduce un tipo impositivo do 25% atraves do imposto de sociedades e faculta aos concellos a interpretar que obras e intervención son de interese xeral.

Ademais, a nova normativa obriga ás comunidades a tarefas burocráticas para as que carecen de capacidade. Un exemplo é ter que dispor de varios libros de contas e facer as correspondentes declaraciones trimestralmente. Para os concellos, o novo plano tamén inviábel, xa que ás veces non contan con personal suficiente para informar do interese social das obras das comunidades de montes. Un caso significativo é o de Cerdedo, cuxos funcionarios terían que revisar as actuacións de trinta e oito comunidades de montes que hai no concello.

"Independentemente de que as comunidades que só teñan función económica teñan que tributar,

tar, queremos a isenção para aquellas que invistan os seus ingresos na mellora do monte ou en obras de carácter social ou comunitario", precisou Xosé Alfredo Pereira.

Ademais de loitar contra a fiscalidade, a Organización Galega de Comunidades de Montes enfréntase á necesidade de enunciando outras reivindicacións tan necesarias para o futuro do monte como a defensa do seu carácter tradicional, que cumple unha triple función, ecológica, social e produtiva, e da denuncia do incumprimento da Lei de Montes por parte da Xunta.

Das 2.700 comunidades de montes existentes, só funcionan 450 e delas 94 asistiron a este acto.

Estes tres aspectos reivindicativos a Organización Galega de Comunidades de Montes cre que han ser compartidos polas outras asociacións e en xeral polas comunidades de montes. Mesmo é ai onde pode medrhar esta organización. "Nós queremos que as comunidades que estexan na nosa Organización para defender o monte, non tanto para obter servizos, ainda que prestaremos algúns", explicou Xosé Alfredo Pereira. O presidente da Organización Galega de Comunidades de Montes estima que "dar únicamente servizos [como pretende facer Man Comun] é establecer un mecanismo clientelar e impedir que as proprias comunidades de montes tomen as súas decisións de seu".♦

zos, ainda que prestaremos algúns", explicou Xosé Alfredo Pereira. O presidente da Organización Galega de Comunidades de Montes estima que "dar únicamente servizos [como pretende facer Man Comun] é establecer un mecanismo clientelar e impedir que as proprias comunidades de montes tomen as súas decisións de seu".♦

SOBRE A DECLARACIÓN DOS ECONOMISTAS EUROPEUS POR UNHA POLÍTICA ECONÓMICA ALTERNATIVA

XOSÉ F. PÉREZ OIA

É cada vez más evidente que o teimoso seguimento de políticas económicas de corte neo-liberal a nível europeu suscita cada vez maior rexeitamento, non só entre unha ampla maioria dos povos que as padecen, senón tamén dentro dunha profesión que, se beneficiou das sinecuras que lle procuraba o constituirse nunha espécie de caste sacerdotal encargada de xustificar e lexitimar os intereses das clases dirixentes mediante a utilización dunha xiria pseudocientífica que goza inmercadamente do prestixio que lle concedeu a longa fase de crecemento que sucedeu á guerra mundial.

O pensamento único é excluente, xordo e non merece o título de pensamento. O pensamento único arbora a dogmática consigna da TINA (acrónimo en inglés de "non hai alternativa", lema a cotío aderezado cos preves ideolóxicos da competitividade (como obxectivo prioritario) e da globalización (como determinante externa insoslaíbel).

A ideoloxía dominante segue ainda hoxe aferrada a este esquema pésie á bancarrota teórica do monetarismo, (véxanxe os recentes libros dos ex-ministros de Margaret Thatcher: G. Howe y N. Lawson, reseñados amplamente na *London Review of Books* do 10-12-1998) e mália a recente agudización da crise do sistema a escala mundial e a incapacidade das élites dirixentes para remediar o caos ao que asistimos. Se a caída do muro de Berlin deu proba irrefutábel da ineeficacia e inxustiza dun sistema colectivista estatal, autoritario e burocratizado, a persistencia da crise actual da testemuña da escasa capacidade do capitalismo para reformarse e superar as rivalidades económicas e de poder na sua estrutura, que abala entre o hexemónico e o tripolar. O ton e os motivos da gloria mudan. Ningún por exemplo oxe xa falar dos "dividendos de paz" que se acadarian coa redución dos gastos militares (necesarios até a implosión do bloco "soviético") nem doutros engadelos que se axiataban hai pouco como bandeiras de trunfo.

A demolición da falsa alternativa "soviética" foi realizada cunha despiadada presa, cujas consecuencias son traxicamente evidentes e o derrube do "socialismo real" coincidiu, non casualmente, cunha direitización dos partidos social-demócratas cara posiciones "centristas", visíbel tanto no plano teórico como práctico. Calquer alternativa rupturista ou medianamente radical segue sendo apresentada como utópica ou inviábel. Iso conduciu a que o abano de opcións reformistas dentro do sistema se pechase até un límite difuminado e estreito no que a direita e a esquerda semellan diferenciarse só por unha levísima maior sinceridade nas declaracions de intencions da esquerda ante angustiosos problemas como o paro ou a crecente desigualdade ou exclusión social, que a direita asume só desde unha retórica valeira, destinada a ocultar os succulentos dividendos que lle segue otorgando o seu, até hoxe, hexemónico poder de clase. As grandes esperanzas defraudadas de primeiros de século sucede no seu final o cegador escaparate ou catálogo publicitario no que se exibe con xesto de obscena condescendéncia o

matute dunhas opcións limitadas até a insignificancia (terceira via Blair-Borrell).

■ INICIATIVAS PARA SAIR DA CRISE. Para loitar en contra deste lúgubre contexto de opcións limitadas e esperanzas frustadas surdiron, principalmente en Europa, unha serie de iniciativas que, ante a agudización da longa crise que padecemos, propoñen unha política económica alternativa que, sen propiciar un cambio radical da economía de mercado, insisten na posibilidade de arbitrar medidas que acaden o pleno emprego, unha sociedade máis solidaria e un crecemento viábel a longo prazo, respetuoso do medio natural. (Véxase por exemplo: *Análise Empresarial* Nº 26; Maio-Agosto 1997; *European Labour Forum* Nº 20 winter 1998-99 e sobre todo a declaración dos *Economistas Europeus por unha Política Económica Alternativa*.

Nesta declaración coméntanse os últimos cambios poléticos que tiveron lugar en Europa e sinálase que despois dun longo período de "recortes na política social", "desregularización" redistribución da riqueza a favor dos más ricos etc.: "Encontrámonos nunha fase na cal podería cambiarse o deletéreo e restitutivo enfoque da política económica a prol dunha liña máis orientada ao emprego e o benestar". O optimismo desta declaración ven atemperado pola conciencia de que "a reorientación da política económica ao longo das liñas que propoñemos... será resistida por poderosos grupos de interese que se benefician da situación e estruturas actuais" engadindo que: "vencer a esta resistencia require enerxía política e movementos sociais activos". A declaración é accesible en internet (<http://www.barkhof.unibremen.de/kua/memo/europe.htm>).

A declaración consta dunha introducción,

Compradores de moda refrescanse cun ventilador de man durante un desfile de modelos.

LUCIAN PERKINS

A panóplia de medidas propostas vai desde o relanzamento de extensos programas de investimento público en sectores estratégicos (Redes Europeas) á extensión de servizos públicos, redución do tempo de traballo, introdución de medidas para frear os movementos de capital especulativo e, en xeral, reorientación das políticas fiscais e monetarias tanto a nivel da Unión como a nível nacional etc. Particularmente interesante é a idea de someter a control democrático a hoxe institucionalmente enquistada satrapia do monetarismo neoliberal, o Banco Central Europeu.

■ GUERRA NON DECLARADA. Tanto a antes citada declaración de Viena como o lamentábel comunicado que, co título de "A nova via europea", emitiron os Ministros de Finanzas socialdemócratas de Europa o pasado 22 de Novembro, poñen en entredito a viabilidade dun xiro á esquerda sustancial na política económica europea, posto que nesta declaración reafírmase que hai que respetar o *Pacto de Estabilidade* e suscríbense opiniões tan neoliberais como a de que "a liberalización dos movementos de capital no mundo foi amplamente positiva".

O contexto mundial no que vivimos é o dunha guerra económica non declarada, pero non por iso menos evidente, entre diversos centros de poder (triada) e diferentes vectores de acción que dividem as élites dominantes militares, ideolóxicas ou económicas (burguesia nacional ou global, burguesia financeira ou produtiva, etc.). Ante esta situación cabe plantear algunas hipóteses que poidan axudarnos a albiscar unha resposta que non admite unha solución meramente teórica.

Deixando a un lado, ainda que é moi deñar, as teses de Kondratief, a pregunta fundamental consistiría en saber se o sistema mundial xerarquizado resposta (como pensaba xa hai moitos anos Polanyi) a un ciclo recurrente no que a un período de políticas de libre mercado (que orixinaria unha crecente desigualdade e inestabilidade desendeante de novas presións políticas e sociais sobre estruturas como o estado) seguiría outro de maior control social sobre os seus elementos máis inestables (como os mercados financeiros) e de medidas correctivas a nivel social que restauraran un certo nivel de lexitimación do poder existente. Unha versión moderna desta hipótese ofrécenola a escola francesa da regulación (Aglietta, etc.) e as suas teorizaciones sobre o paso do *fordismo* ao *postfordismo*. Contraposta a esta visión aparece o marxismo segundo a cal a inestabilidade do sistema reflexa contradicciones internas crecientes e inmanentes que, máis tarde ou máis cedo, (máis tarde en calquier caso do que Marx pensaba) chegarán a un extremo tal que os recursos de re-equilibración homeostática do sistema verifícanse rebasados. Se iso fose así e como Marx escribiría hai 150 anos "a sociedade burguesa asemellarfase ao feiticeiro que non pode dominar os poderes soterrados que invocou".♦

descriptiva da situación económica na que nos atopamos, e duas partes referidas respectivamente a estratéxias a curto e longo prazo. A estratéxia a longo prazo está vertebrada pola idea de acadar un modelo de desenvolvemento estable no social e armónico co meio e denota unha ampla visión paradigmática, un retorno a un modelo de capitalismo de corte renano que implicitamente rexeita a converxencia co modelo anglo-estadounidense que hoxe atraves das suas instituciones instrumentais de acción hexemónica (FMI, BM, OMC,

OECD, etc) foi a causa fundamental da crise actual; crise explicábel en grande parte polo desexo de imponer a nivel planetario as regras de xogo dunha forma específica de capitalismo (véxase *Cambridge Journal of Economics*, Vol. 22, Nº 6, November 1998).

'Particularmente interesante é a idea de someter a control democrático a hoxe enquistada satrapia monetarista do Banco Central Europeu'

A segunda parte propón obxectivos tais como reducir o paro á metade nun período de tres anos e insiste na necesidade de elaborar unha estratéxia e unha coordinación entre os países da UE baseada nunha acción expansiva común que rompa de modo efectivo coa "retórica das declaracions de intencions non vinculantes". Ao insistir nunha acción concertada e sincrónica os asinantes retoman a idea da condicionante de acadar unha "masa crítica" suficiente para garantir o éxito dunha política de expansión a nivel europeu, masa crítica que non se acadaría senón se incorporan a unha determinada estratéxia os principais países membros e que hoxe parecería máis plausibel á vista do relevo político na Alemaña. Hoxe é evidente que a masa crítica está disponíbel en canto a peso económico se refire, pero o resultado do Cúmio Europeu de Viena fámos dubdar de se se alcanzou unha masa crítica de vontade no que respecta as medidas básicas que inciden sobre o emprego.

XOSÉ FERNANDO PÉREZ OIA é economista e foi encargado da ONU en Xenebra para temas económicos relacionados co Sul de Europa.

A "milagre" brasileño non foi quen de rematar os contrastos económicos no país. Na fotografía, un bairro rico e outro probe en Rio de Janeiro. Agora a bonanza tómase en crise.

Cai o bluff do Brasil

♦ RAMON MACEIRAS

A economía brasileña cai en picada. Os comezos do ano 99 desmontaron o grande "bluff", o tinglado neoliberal que vendera o presidente Cardoso baixo os auspicios do FMI. A "milagre brasileño" foi apresentada desde 1994 como a panacea para todos os males da economía. Pero acabouse o carbón...

Xa dixeramos aquí que o "segredo" de Cardoso foi tan simple como pedir permanentemente préstamos aos organismos multilaterais e á banca privada, e privatizar as empresas públicas para financiar o consumo interno e o déficit público. Unha vez esgotado o crédito externo e esquilmado o tecido empresarial público, á volta de catro anos o resultado de tal política foi unha moeda sobrevalorada, un xigantesco déficit público que se achega ao 8% do PIB, unha enorme débeda externa e interna que urxe polo vencemento este ano de 100 mil millóns de dólares e tipos de xuro do 39% anual.

Xa o ano pasado se expresaban claramente os devanditos síntomas. Foi o proceso eleitoral o que distorsionou todo e represou o estoupo da crise. Hai que lembrar que por Outubro de 1998, un Cardoso en campaña dicía que todo estaba baixo control e desde o FMI prometíanlle 41 mil millóns de dólares. Criouse un eficaz manito comunicacional virtual que tiña por obxectivo evitar a vitória eleitoral de Lula. Pero unha vez logrado o obxectivo a realidade real volveu imperar.

A situación fiscal de Brasil era

insostíbel, a moeda non podía seguir cotizando a ese prezo a risco de esgotar as reservas internacionais. Só hai que lembrar que o dia anterior a devolución lineal do real fugáronse 1.200 millóns de dólares. Entre Outubro de 1998 e o que vai de Xaneiro do 99 sairon de Brasil máis de 30 mil millóns de dólares.

Para más inri, o FMI só ofertou 10 mil millóns de dólares e prometeu 10 mil millóns más se a causa se complicaba. Pero eses cartos entraron un dia na conta de reservas internacionais e fugáronse nos meses sucesivos.

Cardoso tivo entón que abandonar a sacrosanta receita do FMI e devaluou case un 33% o real en menos dunha semana. Eliminou a banda de flotación e criou unha banda encuberta que prevé unha devaluación ao longo do ano de case 100%. O banco central subiu a 41% o teito dos tipos de xuro (os tipos reais están agora a 32%). A intención era frear a fuga de capitais, pero só logrou rebaixala a 300 millóns de dólares diarios. A débeda interna incrementouse como consecuencia da devaluación e

perfilase claramente unha severa recesiñón para este 99. Cálculos conservadores estiman a caída do PIB nun 5% este ano. Desastre total. Todo esto sen nomear o feito de que a devaluación empobrecerá ainda máis ao xa empobrecido povo brasileño.

A crise brasileña terá efectos directos en Latinoamérica e secundarios no resto do mundo. O primeiro país afectado será Arxentina, que vende a Brasil o 30% das suas exportacións.

Pero a crise brasileña terá efectos directos en Latinoamérica e secundarios no resto do mundo. O primeiro país afectado será Arxentina, que vende a Brasil o 30% das suas exportacións. A devaluación do real encarece as exportacións arxentinas e abarata as exportacións brasileñas. A metade dos coches fabricados en Arxentina vénense en Brasil, así como o 80% da exportación de lácteos e o 35% da exportación de combustíveis. O impacto para Arxentina da crise brasileña pódese

calcular arredor dos 2 puntos de crecemento. Pésima noticia, tomando en conta que o goberno arxentino calculaba o crecemento do PIB para este ano no 3%.

Cifras de impacto algo menores atopáñase en Uruguai, Paraguai e Chile. En resumo, a

crise brasileña arrastrará á caída a toda a subrexión do Mercosur. Para Chile a situación será moi dura. Chile xa recibera un varapau ca crise asiática, destino dunha boa parte das suas exportacións. Este novo golpe paralizará o crecemento chileno e provocará sérias convulsións económicas. É moi probabel que a devaluación do real arrastre ás moedas de toda a subrexión do Mercosur, para equilibrar de novo o comércio entre eles e para cobrir as insuficiencias fiscais que se presentarán en todos os países.

No que respecta a Perú, Ecuador, Bolívia, Colónbia e Venezuela, a situación non é mellor, ainda que o impacto de Brasil é moito menor nas respectivas economías. O caso e que a situación global destas economías é tamén dramática. Colombia e Ecuador xa devaluaron a finais do ano pasado e Venezuela terá que facelo unha vez entre o novo governo. O déficit público venezolano achegase tamén ao 8% do PIB e co agravamento dunha caída en picado dos prezos do petróleo. Atrévome a prognosticar que a próxima crise severa na rexión producirase en Venezuela nos próximos meses.

O efecto secundario da crise brasileña no resto do mundo exprésase na "espantá" dos capitais estranxeiros dos países emergentes e a expansión mundial da sensación de que a crise recesiva global é xa impárábel. O prestixioso economista Paul Samuelson prognosticaba hai quince días na revista *Newsweek* que Estados Unidos entraba en recesión a media-dos deste ano.♦

O plano de abandono das explotacións agrárias será financiado polos labregos, segundo o SLG

O Conselleiro de Agricultura anunciou que unhas 2.000 explotacións lácteas cobrarán 1.600 millóns de pesetas por pechar e que estes fondos provén do Ministerio, pero o Sindicato Labrego ven de cuestionar esta análise. O Ministerio sostén que a clausura de explotacións vai permitir que se repartan entre os demais produtores as suas 30.000 toneladas de cuota, pero o SLG lembra que para acceder a esta distribución os produtores "van ter que desembolsar case 1600 millóns de pesetas". Esta vai ser "a primeira vez que a redistribución da cota procedente dos abandonos se lle cobra aos produtores de leite".♦

O Governo central explica a suspensión de negociações sobre o AMI

O Governo central ven de recoñecer que determinados aspectos do Acordo Multilateral de Investimentos (AMI) poden traducirse nunha "perda de soberanía dos Estados", o que provocou xa a suspensión das negociações de sinatura do acordo. O Governo afirmou, en resposta a unha pergunta do BNG, que só asinará o AMI se se respeita a potestade reguladora dos Estados, ainda que considera positivo o acordo multilateral porque fará máis manexábeis "as crises financeiras internacionais". O BNG manifestou, pola contra, que o AMI responde aos intereses dos grandes consorcios internacionais que tratan de suprimir toda barreira aos seus intereses.♦

Gesrubber volve a mobilizarse

Os traballadores da empresas *Gesrubber* de Tui volveron a mobilizarse esta semana para solicitar que a Xunta os informase das ofertas de compra da empresa presentadas. Os empregados cortaron con neumáticos o tráfico da ponte que une Tui con Valença do Minho e manifestáronse pola viña fronteiriza.

A Xunta aceitou finalmente enviar unha comisión para reunirse cos traballadores.♦

Teresa Ignacio
sinala a
incapacidade para
convencer aos
xúices do perigo
que corre.
A fotógrafa Donna
Ferrato plasma
nesta imaxe,
tomada en
Filadelfia,
a impoténcia
das mulleres
cando as suas
denúncias
non son
atendidas.

Maria Teresa Ignacio denunciou mais de vinte veces por acoso e por atropelamentos co coche
**'É unha mágoa ter que ir aos periódicos
para que a policía me protexa do meu ex home'**

• A. ESTÉVEZ

"Xa durmo pola noite pero sei que nunca vou sacar o medo do corpo", di Mª Teresa Ignacio. Desde hai uns días ten protección da policía autonómica de Pontevedra de dia e de noite. Denunciou más de vinte veces ao seu ex home –várias delas por intento de atropelamento a ela ou aos seus fillos– sen conseguir sentencias que rematasen co acoso ao que se ve sometida. "Pedin protección sobre todo para a miña filla, porque xa lle fixo dano unha vez", conta esta veciña de Esterela.

Unha multa de 60.409 pesetas foi a sanción imposta polo xulgado ao militar na reserva Xoán António Iglesias Mata, tras intentar atropelar co coche ao seu fillo

en Maio do ano pasado. O Martes 12 de Xaneiro deste ano celebrábase un novo xuízo ao que Iglesias Mata non acudiu. Mentre María Teresa Ignacio supli-

caba medidas de protección –"foi moi triste ter que sair aos méios pero estou desesperada"– o subdelegado do Goberno, Xan Miguel Díz Guedes, respondía que o seu caso "era un máis" e que non se ian adoptar medidas especiais. Mais atentos estiveron tanto a conselleira de Família, Manuela López Besteiro, como os responsables da policía autonómica en Pontevedra que ofreceron axuda a María Teresa.

"Pero estas medidas non van durar para sempre. Ademais

penso que é máis caro e menos adecuado que dous policías teñan que adicarse a protexerme en troques de que os xúices tomen una decisión sensata", comenta a veciña de Esterela. O atropelamento do seu fillo produciuse cando este intentaba impedir que o seu pai marchase no coche coas chaves da casa, que quedaran esquecidas na pechadura da porta. "As chaves roubadas non apareceron e a sentencia non tivo en conta que non era nengun extraño senón un pai que está producíndolle

feridas ao seu fillo, ainda que non viva na casa", di María Teresa. Explica que é difícil probar os delitos cando non hai testemuñas, estas non queren declarar ou mesmo pola attitude dos maxistrados. "No caso do atropelamento do meu fillo, o fiscal intentou botarme unha man pero foi o xuíz o que non lle admitiu máis probas".

Unha persoa enferma

Hai un ano que ten a sentencia firme da separación matrimonial. "Non puido ser antes porque el apelou. Mientras estiven con el na casa nunca o denunciei porque sabía que corría perigo. A única xustiza que se fixo desque me separei foi poder quedarme na casa e non foi fácil. El apelou e tiveron que ser tres xúices os que decidisen que eu me quedaba na casa", conta María Teresa. Desde hai uns días está máis tranquila xa que dous policías vixian fora da sua casa pero dáse conta de que "non é forma de vida".

Iglesias Mata ten unha condena pendente de seis meses por atropelar a unha das filhas. Mália o medo, María Teresa só pide que se obrigue ao militar a que siga un tratamento. "Non está ben. É unha persoa á que lle gosta este xogo. Non se siente mal porque eu teña denunciado publicamente como me trata, senón que o enche más. Incluso estas noites que a policía nos protexe a min e aos meus fillos, el pasa constantemente por diante da casa. Que más teño que facer para amosar que corremos perigo de morte? Non está enferma unha persoa que tras separarse persiguen a todas partes, sexa á festa da parróquia, sexa á misa?", pergúntase.

Espera que o seu caso sente precedente e que os xúices tomen partido nos casos de acoso como o que ela padece. "Con só poñerse no lugar da vítima, daríanse conta dos perigos que corremos. De catro xúizes penais que tivo, só se presentou a dous. E o meu ex home pode negalo, pero eu sei que a arma que lle pertence polo Exército non foi devolta", di María Teresa. ♦

DE IRONIAS E DE EVIDÉNCIAS

MARÍA PILAR GARCIA NEGRO

Vivemos realmente tempos de grande sofisticación e, desde logo, de confusión interesada. Valla de exemplo a polémica desatada estes días a propósito dun disco patrocinado pola Consellería de Família con letras de "altíssima" calidad e elaboración. Con alegría digna de mellor causa, utilizan-se graves conceitos como liberdade de expresión, censura, direitos artísticos... e até se pondera a "ironía" que destilan os textos que dan orixe ás cancións de Antonio Machado, nome artístico do compositor. No meio do balbordo, corren perigo de se perderen de vista os seguintes feitos:

1.— Comezando polo vehículo. Unha Consellería da Xunta de Galiza é quen, contravindo as necesidades do país en matéria do idioma e más o que indican as leis, de patrocinar directamente, e premiar, cancións en español porque xa se sabe que este é o idioma precisado de grande promoción, protección e difusión no noso país. Con efecto, é moi "moderno", nada reseso, reforzar o trinomio mocidade = canción "moderna" = español.

2.— O que "impugnamos" é que con diñeiro público se fináncien, subvencionen ou

patrocinen produtos que –diga-se o que se quixer– reforzan e consagran, mesmo que sexa tan burdamente e tan puerilmente, toda a misoxínia preexistente na sociedade actual, toda a "machada" naturalizada nela e que, en todo o caso, se permiten mofar-se de problemas e de vítimas ben visíveis. Se se quiser "axudar" a combatir os maus tratos ás mulleres, hai millenta maneiras de pór o dedo na ferida, tamén musicalmente, non facendo reproducción barata do que, ainda, se considera "natural" ou "inevitável" en boa parte da sociedade.

3.— Músicos e cantantes serán libérromos para compoñer as letras e as cancións que lles petar. Mesmamente, tamén se poderían copiar sen máis, e cantar como letras de cancións (perdón: "te-

mas") "graffiti" de portas de wáteres públicos, onde hai abundante producción escrita, tipo desabafos persoal de inspirados usuários. Alá cada quien, mais supón que sería esixibel, na mesma medida, que reclamemos control do diñeiro público gasto, finalidade, destino, idioma promocionado, etc.

4.— A defensa de coisas como "Yo le pego a mi mujer, si no, no se siente bien" e do resto da canción como mostra louvábel de utilización da ironía, xa é cómica. Recomendo a quen así opine que valore algo más a ironía como recurso literario: pode-se ler, por exemplo,

uma mostra no uso deste recurso, como Rosalia de Castro, nomeadamente na sua prosa, ou outros moitos autores da literatura galega, clásica ou actual. Os contidos literais

da canción mencionada "Droga fría" ou de "Vida sexual" teñen tanto de "irónicos" como Mr. Clinton de anti-imperialista. Algo así...

5.— Afinal. En materia de degradación, minusvaloración, discriminación e opresión das mulleres poderíamos estar falando todos os días, e as páginas dos xornais non darian feito a recoller información. O problema, con efecto, é "cósmico", e sería ben que os que tanto se apuraran a rebaixar e frivolar sobre escándalos que supostamente se hipertrófian se dignasen comentar de cando en vez sen "escándalos", "hipérboles" ou "hipertrófias", á desmesurada e ainda "natural" carga discriminatória contra as mulleres como tais. Se a actuación do BNG nesta matrícula fose a de facer "comentario de texto" pontual e exclusivo desta machada, o "oportunismo" sería evidente. Como fóra e dentro das institucións, a actuación é moi outra, continuada no tempo, atenta a problemáticas diversas, nada "electoralista" (ás probas me remito), pois supón que, tamén, poderemos abrir a boca ("libertade de expresión" para todos, nonsi?) sobre unha nova (?) machada más financiada con diñeiro público galego. ♦

DEPORTES

Os siareiros do Celta móstranse más esperanzados que o presidente da equipa, Horacio Gómez, abaxo.

Premio Portapaz
para Garzón e Contrapaz
para os ultras de Bastión

O Dia Escolar para a Paz, que se celebra o 30 de Xaneiro por todo o mundo coincidindo co aniversario da morte de Gandhi, ten xa prémios na Galiza, que outorga o Seminario Galego de Educación para a Paz. Así o xuíz Baltasar Garzón é merecedor do Portapaz polo seu traballo para esclarecer os asasinatos e desaparicións en Chile e Arxentina, e os ultras do grupo do Atlético de Madrid Bastión lévanse o Portapaz pola sua implicación no asasinato do seguidor da Real Sociedad, Aitor Zabala. Os galardóns, consistentes en estatuíñas de Sargadelos, entregaranse o 29 de Xaneiro no Clube Internacional de Prensa de Compostela. Ademais, o Seminario pon unha campaña en marcha na que se distribuirán polos centros educativos cartaces co lema *Conflitos? Pacificamente, gracias e unha guía didáctica de Calo Iglesias co título Educar para a Paz desde o conflito.* ♦

Reivindican
a eutanasia
no aniversario
da morte de Sampedro

Amigos, familiares e representantes municipais de Porto do Son asistiron a unha homenaxe o Domingo 17 de Xaneiro con motivo do primeiro aniversario da morte de Ramón Sampedro. Os actos de lembranza de Sampedro celebráronse na praia das Furnas, onde el sufriu o accidente que o deixou tetrapléxico. Gonzalo de Lucas-Lema, tenente alcalde da vila e protavoz do BNG, reseñou o valor de Ramón Sampedro por "defender os seus ideais até o final". Os familiares, pola súa parte, anunciaron que están a preparar un recurso diante do Tribunal de Dereitos Humanos de Estrasburgo tras que lle foron denegados polo Tribunal Constitucional e que van seguir loitando para que se recoñeza o direito a morrer dignamente. ♦

Morreu a galeguista
de Pontevedra
Daria González

O Luns 18 de Xaneiro morria Daria González, mestra e galeguista durante cuarenta anos en Pontevedra. Daria era irmá de Sebastián González García, membro do Partido Galeguista que morreu no exilio en Puerto Rico. Desde nova estivo vinculada aos círculos galeguistas e reapareceu na política, tras adicarse á docencia no franquismo, nas primeiras eleccións municipais da democracia, polas que chegou a ser concelleira de Cultura. ♦

Mália o liderazgo en Primeira, a directiva sinala que 'gañan as ligas os clubes de cen mil sócios'

O Celta histórico, non histérico

Na noite do Sábado 16 de Xaneiro as buguinas voltaron soar toda a noite polas ruas de Vigo. Poucos acertaron nas timbas dos bares xa que o resultado do partido do Celta foi máis espectacular do que se agardaba. A vitória ante o Mallorca por 4 goles a 2 soaba inimaxinábel uns minutos antes das nove do serán. Ás doce, a afezón repetía a palabra "histórico". Había várías razóns: vencer ao Mallorca, equipo que vai como unha locomotora, situarse no cíuio da clasificación e facer o mellor futbol da liga.

Un afeizado morto ao darlle un infarto na primeira parte puxo a nota necrolóxica do encontro. Os médicos xa advirten dos riscos das emocións fortes nos estádios, e o certo é que o disgusto foi grande cando aos vinte minutos, o mallorquinista López marcou un gol. Ainda non dera tempo a rematar a socorrida expresión "agora si que a fastidiamos", cando Karpin empatou pola escuadra. Ainda falta a confianza total na equipa, ainda pesan os anos e anos de tardes grises de futbol en Balaídos. Ainda pesan as tempadas nas que non había quen tirase a portería cun mínimo de eficacia. Agora atrénense case todos: Michel, Karpin, Mazzinho, Makelele e até Djorovic.

O do Sábado foi un partido moi bon en canto a tensión e espectáculo, dos melhores que se levan visto esta tempada na Liga española. Houbo de todo: remontada do Celta tras ir perden-do duas veces, a temosia do Mallorca, as xogadas polémicas e unha afezón –perto de vinte-cinco mil persoas, segundo o clube–, que xa ten todo un ritual elaborado cando xoga a sua equipa. Berrar no campo até quedar afónicos –os siareiros novos non sufren tanto como os vellos–, cantar a Rianxeira ao

rematar o partido, bañarse nas Travesas e ir de esmorga pola noite. Para os novos, unha festa, para os vellos sócios, a recompensa a tantos disgustos.

O liderazgo é un soño, máxime cando se consigue na metade da tempada. A afezón comeza a darse conta de que mantelo non é imposible; o adestrador e a directiva reciben o éxito con maior escepticismo. O xogo do Celta promete e o importante é non sufrir un ataque de nervos que desmonte o acadado até agora. Tamén o Deportivo estivo a piques de gañar a liga pero foi o Barça o campeón. Non importa tanto que nos programas deportivos o Celta sexa a terceira noticia, nem que os "partidos

da xornada" sigan sendo nos que participe o Real Madrid ou o Barcelona. Importa gañar puntos como o pasado Sábado.

Non era pouca cousa gañar. Xa avisaba o adestrador Víctor Fernández semanas antes. "Hai que gañar os partidos fáciles que despois veñen os difíciles". É difícil sacarse de enriba os complexos. "Temos que ser humildes. Gañan as ligas os clubes que teñen cen mil sócios e nós temos vinte mil", di Horacio Gómez. Sem-

pre queda o consuelo de saber que equipos como o Barcelona, a tres puntos, veñen de gastar máis de tres mil millóns de pesetas nos xemeos holandeses De Boer e de facer un investimento total esta tempada de dezasetemil –o dobre do orzamento do Celta-. Polo de pronto, a Vigo xa chegou Jordi Cruyff –ainda que cedido e con condicións por parte do Manchester–, o que dá pé para que algúns sigan soñando. "A vindeira liga, o adestrador céltico vai ser o pai". ♦

Traballadores que asumen os riscos do empresario

A empresa Silvagro é unha pequena compañía viguesa rexida por un perito agrónomo que transfire todos os riscos empresariais aos seus traballadores. A través de anuncios por palabras

na prensa, a empresa ofrece ocupación a traballadores forestais nas zonas do Porriño e Ponteareas.

Ás persoas que se apresentan na oficina de Silvagro despois de ler o anuncio na prensa son submetidas a unha entrevista personal, na que lle toman os datos e explican as condicións de traballo. A saber: un salario de 4.500 pesetas por dia traballado, incluíndo nas 4.500 pesetas unha parada de 20 días á que obriga a Xunta de Galiza, contratante do servizo. Isto quer dicir que durante esa parada de vinte días os traballadores non van percibir salario. A final de mes, descóntanlle do soldo 9.500 pesetas.

Segundo informaba o responsável ás persoas entrevistadas, estas 9.500 pesetas son para o "seguro" (a información era ambigua e confundía o seguro). ♦

de accidentes e Seguridade Social), "pagado a medias por empresa e traballador".

O contrato ofrecido era por temporada a obra rematada. A actividade prodúcese sempre e cando houber climatoloxía favorable. Con isto, os días de choiba e néboa habría paralización das actividades e podería darse o caso de que nun mes só se pudese traballar durante quince días, ainda que ao final os traballadores terían que pagar as correspondentes 9.500 pesetas do "seguro".

O negocio de Silvagro consiste en contratar traballo forestal coa Administración a obra rematada para non perder cartos polos retrasos producidos polo tempo, xa que eses retrasos non lle suponen gastos porque os traballadores non cobran e son quem corren co custe do "seguro". ♦

MINORÍAS DENTRO DUNHA MINORÍA A PROPÓSITO DO GALEGO DE ASTURIAS

XAVIER FRÍAS CONDE

Que o asturiano é unha lingua é algo que non pon en dúbida case ningúen, agás aqueles españólistas recalcitrantes, que o mesmo crean linguas de variantes dialectais (véxase o valenciano e mallorquín esgallados do catalán) que lles negan esta categoría ás existentes (para eles o asturiano é un dialecto).

O asturiano é unha lingua polas súas condicións históricas (desde o século XVII mantién unha tradición literaria ininterrompida), sociolingüísticas e lingüísticas nas que non aprofundarei por seren demasiado complexas. Está a se estandarizar desde o 1981 e a súa produción literaria actual, sobretodo desde o 1975 non é en absoluto desdehydable, acadando excelentes títulos na maioría dos xéneros.

Desgraciadamente, o asturiano non conta cun recoñecemento oficial como ocorre co galego, catalán e basco (áñda no 1998 o Consello de Universidades rexitou a creación de Filoloxía Asturiana na Universidade de Oviedo). Apenas unha lei autonómica, tamén do 1998, outorgalle unha mínima presenza e recoñecemento, mais é lamentábel que iso sexa todo o que se puider conseguir após vinte anos de reivindicacións; a dita lei fai estensibel o recoñecemento para o "galego/asturiano" (sic.).

Honestamente, non hai razóns para negar ao asturiano o seu lugar no conxunto das linguas minoritarias non só ibéricas, mais tamén europeas. Ela posúe toda a dignidade de ser o vehículo de expresión dun pobo antigo, cheo de historia, que ten todo o direito a ser recoñecida. É de xustiza recoñecelo así. Mesmo a reclamación da dignidade e normalización do asturiano ten eco fóra de Asturias; en León hai unha campaña de reivindicación do leonés que merece todos os respectos e no ano pasado, a variante asturleonesa de Miranda do Douro, o mirandés, acadou a cooficialidade dentro de Portugal.

Non é, xa que logo, para botar as campás ao voo, mais o asturiano gañou terreo se ollamos como estaba após a fin da ditadura. Loxicamente fica moito, moiísimo, por facer.

Porén, neste proceso non todo fa ser un camiño de rosas. O galego de Asturias segue a ser unha materia pendente para todos os asturianos e más concretamente para algúns sectores asturianistas. Co termo *asturianismo* pódese abranguer un complexísmo tecido social no que entra desde a mera defensa da lingua e cultura asturianas até o nacionalismo político radical. Nel conviven sensibilidades políticas, polo que afirmar, como algunha vez se ten feito, que o asturianismo é, por principio, antigaleguista é unha aberración e un absurdo.

Afí e todo, unha parte dese nacionalismo político asturianista non asume que na parte máis occidental de Asturias se fale galego (o *eonaviego*, como tamén é chamado por ser a variante da Terra Eo-Navia). Con efecto, hai algún sector nacionalista que esconde unha febleza irrecoñecida atacando unha minoría dentro doutra minoría, é dicir, a minoría minoritaria –galego falante– dentro da minoría maioritaria –astur falante–. Aquí descóbrense algúns elementos que son inconcebíbeis nesta fin do século e que paso a enumerar arreio.

Fronte a unha lóxica necesidade de que se recoñezca a unha maior expansión dos territorios e do número de falantes do asturleones, algúns chegan a "varrer para a casa" que ignoran os sentimientos dos falantes de determinadas áreas. De aí xorde a primeira afirmación gratuita e non desprovista de intencións anexionistas: o mirandés é un dialecto do asturiano. Que se pregunte aos

Figueiras, concello de Castropol.

mirandeses o que coidan eles. Evidentemente non o ven así. Sería moito más lóxico (e científico) falar de codialectos do diasisistema asturleones, de modo que ambas as linguas, mirandés e asturiano, son idiomas ao mesmo nivel, sen submeter o mirandés ao asturiano, xa que entrambos posúen cadansúa ortografía oficial e cadansúa tradición literaria, así como unha consciencia independente de seren linguas.

Mais, se é grave a submisión dun codialecto, éo moito más a dunha lingua que non pertence ao mesmo grupo lingüístico, como acontece co galego eonaviego. Novamente aquí se fai preciso aclarar que esta non é unha pretensión do asturianismo xeral, senón dos sectores aos que veño facendo referencia. Grandes intelectuais asturianos, moitos deles escritores en asturiano, recoñecen que o galego eonaviego é a lingua propia dunha parte de Asturias, pero axiña atopámonos con outras posturas que se afastan da primeira.

En primeiro lugar existe un sector que recoñece a pertenza do galego de Asturias ao tronco galego-portugués, mais non o recoñece como parte do galego, polo que a súa estandardización ha ir da man do asturiano (vicianza xeográfica, non lingüística), sobretodo no tocante á ortografía, de modo que na súa escrita aparecen apóstrofos, is gregos, terminacións vulgarizantes como –ao por –ado, etc. Eles consideran o galego de Asturias, chamado galego-asturiano, coma unha "lingua independente". Este sector, que nalgúnha ocasión definín como isolacionista, está impulsado desde o centro de Asturias en el participan tanto eonaviegos como asturianos doutras partes.

Fronte a estes están os que negan –sen argumentos lingüísticos, apenas políticos– que o galego se fale en Asturias. Consideran as falas do Eo-Navia como variantes do asturiano, aínda que non sexa parte do asturleones a perda de -n- intervocálico, a non ditongación de -e- e -o-, a presenza do infinitivo persoal (o cal, por certo, tamén existe ne mirandés), a metafonía das vocais no verbo, as desinencias verbais como as galegas, as formas iguais do artigos definidos

dos masculino e neutro, etc. Porén, á hora de trazar os criterios de pertenza dun dialecto a un grupo lingüístico, atopamos que o eonaviego, para "ser unha fala asturiana", coincide co resto do galego en máis dun noventa por cento dos seus trazos a todos os niveis. Paradoxal, cando menos.

A zuna ou teima de atopar diferencias entre o galego eonaviego e o galego común chega a extremos abraiantes. Abondas das xustificacions pseudo-lingüísticas manexadas teñen bastante pouco valor. Eis algunas: a procura desesperada de casos de ditongación en palabras recollidas na Mariña que só se atopan así e que teñen unha doada explicación desde a sociolingüística polo fenómeno das linguas en contacto (non se trata de palabras patrimoniais, senón de empréstimos); así, recorrerse a *fribe* como mostra da pretendida ditongación, cando a palabra patriominal eonaviega é *calentura* ou *quentura*. Para a non caída de -n- recórrese aos cultismos e afirmase que en *imaxinar* non hai perda (só había que ollar para o portugués ou o gascón *imaginar*, linguas que perden o -n- intervocálico). Outro elemento de xuño é a isoglosa "abaixo/abaxo" (a segunda coincidente co asturiano),

mais aquí hai varias cuestións non recollidas: en primeiro lugar, noutras áreas galego-portuguesas, normalmente ao oriente do dominio, coñecen "abaxo", mentres que algúns falares asturleoneses, concretamente o xabrés e o mirandés, coñecen "abaixo". Outro tanto acontece con "unha", que en eonaviego é "uhá", evoluíndo conforme ao patrón galego-portugués de perda da consoante intervocálica, mais sen atender a que en xabrés e mirandés o artigo definido feminino é tamén "unha" fronte ao xeral asturleones "una". As formas eonaviegas como *el camín* son un argumento para distanciar máis o eonaviego do galego, sen atender á forma neutra do artigo, que é tamén *el* e que *camín* ten un plural *camíos*, abondo lonxe dos *caminos* asturleoneses, iso sen ter en conta que formas como *díñeiro* ou *moliñeiro* son propias do xabrés.

Non quero canasos os lectores cunha longa e complexa exposición de datos que xustifican que o galego de Asturias é unha va-

riante do corpus galego. Para facer este tipo de estudos é preciso comparar todas as falas viciñas, así como ter un perfecto coñecemento da dialectoloxía galega e asturleonesa, así como da historia de ambas as linguas e dos elementos sociolingüísticos que, como expuxen, enriba, teñen un papel fundamental neste proceso, dado que a Mariña é zona de doada comunicación co resto de Asturias, mentres que a Serra fica moito más isolada e moitos destes fenómenos non a acadan. Sen todos estes factores, limitándose á comparanza de fenómenos concretos a entrambos lados da fronteira lingüística, as conclusións tenden a ser erróneas.

Alén diso, hai que ter en conta que estes estudos non están feitos cunha sa intención lingüística, mais tras deles se esconde unha intención política asimilacionista, que responde perfectamente ás liñas de actuación dese sector nacionalista asturiano ao que veño facendo mención, o cal ten como obxectivo a unificación lingüística e cultural de todos os asturianos sen atender para as diferencias que existen entre as distintas zonas. Outro tanto se pode dicir de sectores xémeos que actúan en León, os cales agora ven arrepiados que o galego sexa ensinado en sitios como Ponferrada ou Puebla de Sanabria, sen teren en conta que os nenos das áreas galego-falantes non teñen, nos máis dos casos (en Zamora non, desde logo), centros de Secundaria nos seus concellos, de maneira que se desprazan ás grandes vilas da zona non galegona; as aulas de galego están dirixidas a eles e só a eles. En todo caso, se non se dese galego, melloraría algo a situación do asturleones? Coido que non. O problema está mal enfocado: as autoridades de Castela-León non recoñecen o asturleones no seu territorio, e por aí deberían ir os esforzos dos defensores do leonés, en lograr o seu recoñecemento e non botar as culpas ao galego de que o seu idioma non estea presente no ensino.

Aínda que pareza insistir no mesmo punto, quero reincidir en que a asimilación á que se ve suxeito o galego de Asturias é obra só dun sector asturianista. Afirmar que tal comportamento é propio de todo o asturianismo sería, ademais de falso, terriblemente inxusto, porque moitos asturianistas apoian o proceso de normalización do galego de Asturias no Principado e a proba está na alta presenza de textos de autores en asturiano tanto na revista *A Freita* como no seu suplemento *O Espello*, ou artigos e cartas de apoio aparecidos en diversos medios de comunicación asturianos en todos estes anos.

Mais á hora de atender á estandardización do galego eonaviego cómpre entender e asumir a situación sociolingüística desta terra. Faise necesario respectar, na medida do posíbel, a variante eonaviega dentro dun subestándar propio, dado que así o queren a maioría dos galego-falantes eonaviegos. Existen propostas de normalización, sen que até hoxe haxa unha norma oficializada nin asumida por todos. Creo que o subestándar ou subnorma do galego eonaviego é a solución más axeitada para o relanzamento da nosa lingua en Asturias, dun xeito semellante ao que acontece co catalán de Aragón, que posúe un subestándar propio dentro do estándar catalán. Outramente é seguro que atopariamos o rexeitamento da maioría da población local, mais insistindo en que a estandardización se fai desde a súa pertenza ao corpus galego, aínda que corresponda ao goberno asturiano lexislar nesta materia.

Oxalá o asturiano sexa cedo lingua cooficial e acade o seu lugar entre as linguas ibéricas. Oxalá que tal logro non supoña o esmagamento do galego en Asturias. ♦

XAVIER FRÍAS é filólogo e escritor

Raxoi consegue Educación e Cultura para estar presente a cotío no Xacobeo e Compostela 2000

Aznar reaxusta o Governo central por razóns de partido

♦ B. LAXE

Sairon dous ministros, Arenas e Aguirre; entraron outros dous, Acebes e Pimentel; e moveuse un, Raxoi. Aznar realizou un reaxuste mínimo do seu Governo, por razóns alleas ao seu funcionamento, pois os cambios débense a necesidades do partido. Raxoi, que logra escapar da secretaría xeral. Non só queda en posición de voltar a Galiza se a situación o require, senón que, como Ministro de Cultura, vai estar presente continuamente nos grandes fastos do xacobeo e capitalidade europea de Compostela. Pode ser o seu lanzamento. Romai continua en Madrid pésie á sua contestada xestión.

No PP galego respiraron tranquilos cando se foron sabendo os mínimos cambios que realizaba José María Aznar no Governo central. Estaban estes días todos tesos coma garabúllos. Calquer cambio que se producise en Madrid sería interpretado en clave galega e podía ser un soplo que avivase os tizóns cos que se alumean os ollos uns a outros na loita polo sucesión de Fraga Iribarne.

Se perder algun ministerio ia servirlle á oposición para atacar o cada vez menor peso de Fraga en Madrid, dentro tamén ia criar un balbordo que nen a feira de Nadela. Romai Beccaria era un dos que entraba na mayoría das quinielas para ser relevado, pola contestación que está a ter a política sanitaria, moi pouco centrística. A sua saída do Governo traería de novo a Galiza. Xa había seus seguidores que lle estaban a preparar a entrada na Deputación a xeito de torre feudal de fronteira ante o avance de Cuiña. Romai aguantou e tanto tempo más pase en Madrid, menor será o seu peso na Coruña.

Mariano Raxoi era outro dos ministros que aparecían como *móveis*. Del falábase como o home idóneo para ocupar a secretaría xeral do PP. Pero os seus achegados na Galiza deixaban claro que el non quería. Sería un cáliz que non bebería a non ser que morrese de sede de poder e non tivese outra cárrego que levarse á boca. No sector de Cuiña non sabian onde rascarse co nomeamento de Raxoi. Se se rascaban na man esquerda e Raxoi era nomeado secretario xeral, a batalla podia ser frontal, porque ia tratar de meter ao PPdeG na andorga. Pero, ao mesmo tempo, sería difícil que voltase a Galiza a disputar a sucesión de Fraga. Se tentaban sacar o pruído na dereita e Raxoi era nomeado Vicepresidente o seu lanzamento estaba cantado e podería aspirar a todo cando quixera.

A solución final non é mala nin para os cuiñistas nin para os mariñistas. O pontevedrés non vai á secretaría xeral, non controlará o partido, pero, ao mesmo tempo, queda disponíbel: Muda a un ministro coma o de Educación e

O ministro Javier Arenas atendido por un limpabotas.

Cultura moi más lucido, sobre todo se temos en conta os dous fastos que se avecinan na Galiza: Xacobeo 99 e Compostela 2000. Raxoi terá moita más presencia na Galiza estes dous anos pésie á que as suas competencias ministeriais están praticamente transferidas. Xa non lle cumplirá pegarse as camiñas os fins de semana para sair nos medios de comunicación. Pode ser o seu lanzamento popular na Galiza.

Cambios mínimos

Desde a chamada Transición os presidentes do Governo español teñen en non facer cambios no Governo. Para eles, continuidade é sinónimo de estabilidade. Aznar é o más testán en manter o seu Governo e, como se xogase a estar no libro dos Guinness, anda publicitando que o seu é o Governo que más durou. Trátase de medir tempo, non eficacia. Pensa que, calquera cambio pode ser aproveitado polo inimigo.

Podía ser así no primeiro ano, pero agora aquel Aznar medio paillán, batizado coa gracia do poder, transformouse e non controla xa o seu Governo sen que nin-

guén se lle opoña, senón que, ao estilo de Fraga Iribarne, el é tamén o partido: a totalidade dos altos cárregos do Governo e do PP non farán nada que non quiera Aznar. Así o afirman nas suas declaraciones: "será o que Aznar queira", contestan cando se lles pregunta que vai pasar.

Por eso podía agora aproveitar co XIII congreso do PP para realizar unha profunda remodelación ministerial. Nomear a ministros que declinaron ao comezo por non ver as cousas claras. Os cambios que non quixo fazer cando Abel Matutes caeu doente, por medo a non entrar no libro dos records. A remodelación que non foi quen de facer cando prescindiu de Miguel Ángel Rodríguez e nomeou a Josep Piqué voceiro provisional do Governo. A que lle permitise dar un impulso tamén gubernamental cara un centro que busca como arma para conseguir a maioria absoluta e facer unha política de dereita pura no seu segundo e derradeiro mandato.

Isto polo menos era o que pensaban os analistas. Se Álvarez Cascos abandonaba a secretaría xeral do partido sería tamén preciso

A. EIRÉ

O señorito andaluz

Javier Arenas é un señorito andaluz, no sentido estrito da palabra. Desde pequeno a oligarquía española puxo nel moitas esperanzas. Ten todas as boas formas dos da sua clase social, incluida a seguridade en si mesmo, e o repenteñexo da terra de María Santísima. Outra cousa son os feitos. O PP de Andalucía na época de Fraga estaba composto por algúns militantes da vella garda franquista e por outras moitas persoas que foran cooptando Fraga e unha dúcea de dirixentes galegos que nada tiñan que ver co franquismo. Moitas destas persoas eran traballadores. Cando chegou Arenas ao poder, nun auténtico golpe de estado interno da oligarquía, barreunos a todos e comenzaron a aparecer os señoritos, vidos doutros partidos ou directamente dos cortíxos. Desde aquelas Arenas comezou a sair guapo en todas as fotos. Como Mário Conde. A totalidade dos medios españoles, sen excepción, comenzaron a apoialo e a cantar as suas maravillas. Todo é cuestión de imaxe. A imaxe dana os medios, e os medios apoian a quen lles convén. Agora toca de novo, señorito andaluz. ♦

relevalo da vicepresidencia por non dar a imaxe moderada que se require. A ministra de Ambiente Isabel Tocino está batindo as marcas de contestación social e de ineficiencia, Doñiana á parte. Mariscal de Gante en Xustiza non só comeu erros de xestión, senón que se enfrentou á xudicatura e a uns con outros. Rafael Arias Salgado, en Fomento, é moi bó inaugurando obras xa começadas cos socialistas, pero non dá impulsado novos proxectos e o transporte aéreo, o que utilizan os máis pudentes, é un caos continuo. Romai, como xa dixemos, está a enfrentarse cos colectivos sanitarios e os sindicatos.

A Aznar non lle importou. El traballa con inqueritos. Toda a sua teimosia vai dirixida a recoller votos no centro sociolóxico, cuxo perfil lle marcan os estudos de opinión. Estes estudos díñole que o perfil *centrista* do Governo é moi mellor que o do partido. Da necesidade de centrar o PP, renovando, desprendéndose da vella garda, incluído Fraga Iribarne, que perde todo protagonismo como fundador, nasceu esta remodelación do Governo.

Aznar precisa un partido obediente, submiso ás suas consignas, pero, ao mesmo tempo, con imaxe exterior propia e engraxado perfectamente para os próximos comicios locais e autonómicos. Das institucións locais vai depender o voto nas xerais. Despois de moito cavilalo, situou a Javier Arenas, ex ministro de Traballo, na secretaría xeral do partido. Arenas aceitou de boa gaña. É moi mellor posto que ter que enfrentarse de novo a Chaves en Andalucía e perder. Ademais, Aznar situoulle no seu posto a Manuel Pimentel, até de agora o seu número dos e amigo de pándigas. A Ángel Acebes, que non valía para secretario xeral, por non ter o peso suficiente nin a imaxe de *centrista*, deulle o ministerio de Administracións Públicas agora que están as cousas encarriladas para esta legislatura. Así, tivo que resistir a Mariano Raxoi. Atopouelle acomodo en Educación e Cultura, para que negocie as transferencias e poda visitar máis Galiza. A anterior ministra, Esperanza Aguirre, a gañadora en chistes de todo o anterior Gabinete, colocouna Aznar de presidenta do Senado por ser a única senadora de todo o Governo. O anterior presidente da cámara alta, Rodríguez Barrero, vai destinado a loitar eleitoralmente con Rodríguez Ibarra a Extremadura.

Cando rematou Aznar de realizar estes mínimos encaixes, tocouse o bigode, tentou engurrumitar o fuciño pero non pudo. Riu só co beijo de abaxo e di xo: "isto vai ben, criara un problema e solucioneino". ♦

O reitor de Barcelona critica que Mayor dese unha lista de mozos radicais

O reitor da Universidade Autónoma de Barcelona, Carles Solà, criticou que o ministro do Interior Jaime Mayor Oreja ofrecese unha lista e a ficha policial de dez estudantes que, segundo a policía, participaron nos incidentes do 14 de Xaneiro. Para Solà deronse dados confidenciais de persoas sobre as que non pesa nengunha actuación xudicial e que teñen direito á intimidade.

O reitor lembrou que a maioría dos manifestantes eran universitarios e en concreto da Facultade de Letras. Mayor Oreja dixo que non vai destituir a ningun responsábel dos incidentes. ♦

Garzón en Londres para comparecer polo caso Pinochet

O xuiz da Audiencia Nacional Baltasar Garzón trasladouse a Londres para comparecer diante da xustiza británica e ofrecer, xunto coa fiscalía do Reino Unido, dados sobre a implicación do ditador chileno Augusto Pinochet na desaparición de milhares de persoas durante a ditadura.

En concreto, Garzón trata de demonstrar que neste caso Pinochet non ten direito a inmunidade xa que participou na trama do golpe e até o verán de 1974 (o golpe foi o 11 de Setembro do 73) non foi nomeado xefe de Estado, circunstancia que alega Pinochet para non ser extraditado a España. ♦

Visto para sentencia o xuízo do caso do maxistrado Estevill

O Mércore 20 de Xaneiro a Audiencia de Barcelona deixou visto para sentencia o xuízo seguido contra o ex maxistrado e ex vocal do Consello Xeral do Poder Xudicial, Lluís Pascual Estevill. O antigo membro da xudicatura foi acusado dun delito fiscal porque supostamente defraudou a Facenda 357 millóns de pesetas ao longo de cinco exercícios fiscais.

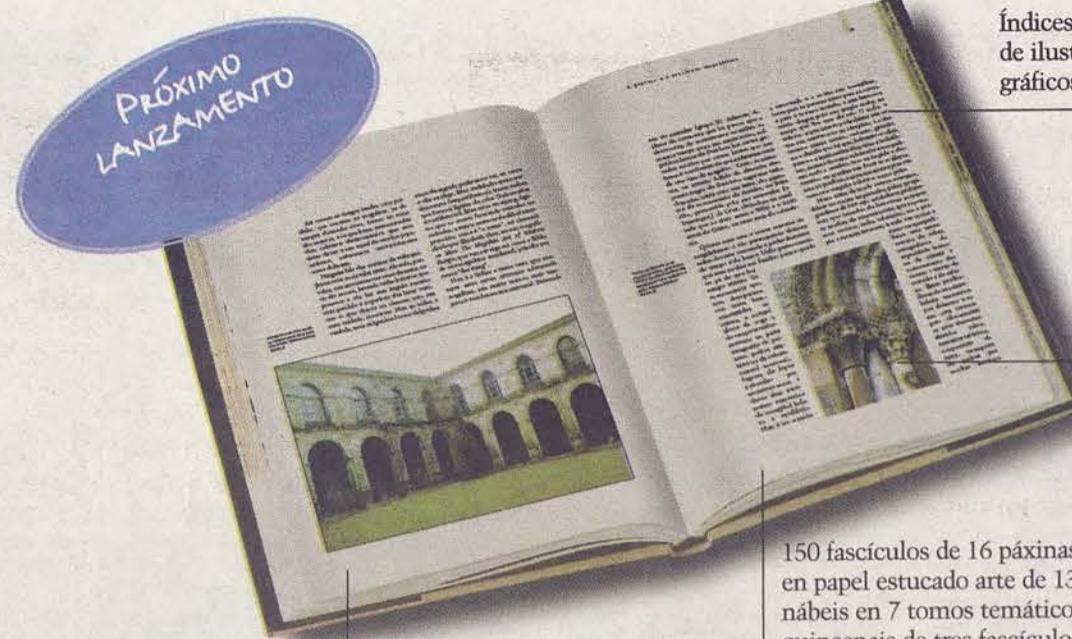
O ministerio fiscal solicita unha pena de vinte anos de prisión e más unha multa de 380 millóns de pesetas.

Por outra banda, no decurso do procedimento xudicial o ex maxistrado catalán negouse a aclarar a contia dos cartos que ten depositados en distintas contas correntes en entidades financeiras suizas. ♦

Historia da arte Galega

Unha Historia da Arte Galega feita desde Galicia como centro desde o que interrogar a historia, ollar cómo realizamos na arte o que somos e cómo os períodos históricos dependen das dinâmicas internas da propia Galicia. Existe unha arte galega na que está depositada a nosa memoria histórica e social, a nosa identidade, a nosa interpretación do devir, a nosa concepción do sagrado, etc.

Editada por A NOSA TERRA coa colaboración da AS-PG.

Índices onomásticos, de ilustracións, mapas, gráficos.

Tamaño do volume:
230 x 315 mm.

150 fascículos de 16 páginas impresos a cor en papel estucado arte de 130 g/m² encuadernables en 7 tomos temáticos con entregas quincenais de tres fascículos.

3.500 ilustracións a toda cor.

Oferta de lanzamiento

Aforre más de 26.000 pta, con respecto ao preço de venda ao público, subscribindose agora a medio desta oferta.

Colaboradores:

Acuña, Xosé Enrique
Acuña Castroviejo, Fernando
Agrasar, Fernando
Almuíña Díaz, Carlos
Arias, Felipe
Axeitos, Xosé L.
Balínas, Carlos
Barral, Dolores
Barriocanal, Yolanda
Barro, Pepe
Barro López, David
Bas López, Begóna
Bello Diéguez, J. M.
Blanco, Paz
Bradley, Richard
Buján, Daniel
Caamaño, Manolo
Cabo Villaverde, Xavier
Carballo Arceo, Lois Xulio
Carmona Badía, Xan
Casabella, Xan
Casal, Raquel
Casas, Arturo
Castelo, Bernardo
Castiñeiras, Manuel
Cavano, Ignacio
Cendán, Susana
Cendón González, Marta
Cerviño Lago, Xoséfina
Comendador Rey, Beatriz
Conde Lourido, David
Corredoira, Pilar
Chao Castro, David
De la Peña Santos, Antonio
De la Puente Vaquero, Santiago
Díez Tie, Marta
Fábregas, Ramón
Fernández Álvarez, Agustina
Fernández Maroño, Abel
Fernández Fernández, Xosé
Figueiras, Manuel
Franco, Camilo

Fraga, Dolores
Gallego, Fina
García Alén, Luciano
García Filgueira, Marta
García Gómez, Javier
García Martínez, Carlos
Garrido, Xaime
González Pérez, Clodio
Hermida, Manuel
Herrero Pérez, Nieves
Izquierdo Peiro, Ramón
Lebereiro, Marian
Lema Suárez, X. M.
Lizancos Mora, Plácido
Longueira, Silvia
López Carreira, Anselmo
López Piñeiro, Xesús
Llana, César
Manso, Carmen
Mariño Ferro, X. R.
Marino, Beatriz
Martín García, Alfredo
Martín García, Ana
Martín Velázquez, Carmen
Martínez, X. L.
Méndez, Lourdes
Méndez, Rosa
Mera Álvarez, Rosario
Mosquera Cobán, Manuel
Nardiz, Carlos
Naveiro, Fernando
Obelleiro, Luís
Olveira Paz, Manuel
Pena, Carmen
Pereira, Dionisio
Pérez, Marta
Pérez Losada, Fermín
Pérez Rodríguez, Fernando
Pérez Rodríguez, M. Antonia
Piñeiro, Xesús
Porta, Pablo
Reboredo, Nuria

Coordinadores científicos
Ramón Fábregas Valcárcel
Lois Xulio Carballo Arceo
Fernando Acuña Castroviejo
Rocío Sánchez Ameijiras
Alfredo Vigo Trasancos
Carlos Almuíña Díaz
M. Antonia Pérez Rodríguez
Begóna Bas López

BOLETÍN DE SUSCRICIÓN			
Desexo subscribirme á colección <i>Historia da Arte Galega</i>			
Nome	Apelidos		
Endereço			
Código Postal	Teléfono	N.I.F.	
Poboación	Provincia		
Prezo da subscrición para o Estado español 2.450 pta (6 fascículos).			
PAGAMENTO DOMICILIADO			
Banco / Caixa de Aforros			
Conta ou libreta	☐	☐	☐
Titular			
Sucursal	Poboación	N.I.F.	
Sírvanse tomar nota, e atender ata novo aviso, con cargo á miña conta os recibos que ao meu nome lle sexan presentados por Promocións Culturais Galegas (A NOSA TERRA).			
Data	/	/	Sinatura
Remitir unha vez cuberto a A NOSA TERRA. Apartado postal 1371 - 36200 VIGO.			
Máis información no teléfono (986) 43 38 30			
A NOSA TERRA			

Daniel Ortega

'En Nicarágua instaláronse tropas americanas coa disculpa do furacán Mitch'

• C. GARCIA CASTILLO

O ex-presidente nicaraguano, o sandinista Daniel Ortega, critica a presencia de soldados americanos no seu país sob disculpa da axuda humanitaria, e reivindica o

papel da Frente Sandinista que debe abandoar o debate interno para centrarse en conquistar novos espacios de poder nas municipais a celebrar no ano 2000.

O mandatario Arnaldo Alemán dixo a meados de Decembro que a reconstrucción das municipalidades non é prioridade nos orzamentos. O sandinismo pediu axuda internacional para fortalecer o poder local.

Considero que debemos traballar nunha proposta que fortaleza o poder institucional dos municipios. Non podo esperar que mude de posición o goberno, porque só o sandinismo está interessado no poder municipal, e daquela eles non van promover os concellos, nn dotalos de cartos. A sua posición é normal, se están dentro dun programa neoliberal, de libre mercado. O importante é que a FSLN leva esa bandeira, nos municipios e na Asamblea Nacional. O planteamento noso é que o 6% do orzamento vaia aos concellos afectados polo furacán Mitch e o 3% ao resto das municipalidades.

Teñen pensado en pactar o retraso das municipais?

Son aspectos a considerar, así como a reforma eleitoral. Hai compañeiros que entenden que xuntar comicios xerais e municipais aforaría gastos, pero hai quien defenden o contrario. O golpe ao municipalismo más que unindo eleccións dáselle negándolle recursos e impedindo que se articule a participación cidadá.

Sobre as reformas constitucionais que se negocian, díxose que son excluyentes e dirixidas a pechar espacios.

Na Asamblea anterior, que foi dominada por partidarios sen maior influencia entre a povoación, fixérónse reformas á sua medida e iso reflexouse no tema dos resíduos eleitorais. Repartíronse o poder que dominaron a Asamblea. Repartíronse o poder xudicial, o eleitoral, en fin, repartíronse todos os poderes. Daquela, cando veñen os grandes partidos e falan de reformas, eles pensan que as reformas serán facer outro tipo de partixa. Non se lles pasa pola cabeza que se han facer reformas en función de facer respetar o voto dos cidadáns. Trátase de que a xente acrede no voto,

nas eleccións e que unha maioria elixa ás autoridades.

Tropas americanas

Vostede ten denunciado a presencia de tropas americanas despois da catástrofe do Mitch.

A presencia destas tropas no noso país trascende da simples axuda humanitaria porque temos enquistada no noso territorio unha forza do exército dos Estados Unidos. Mil oitocentos soldados representan unha forza sustantiva e é a oportunidade que teñen os EEUU de penetrar o noso país cunha forza militar.

E iso que lles permite?

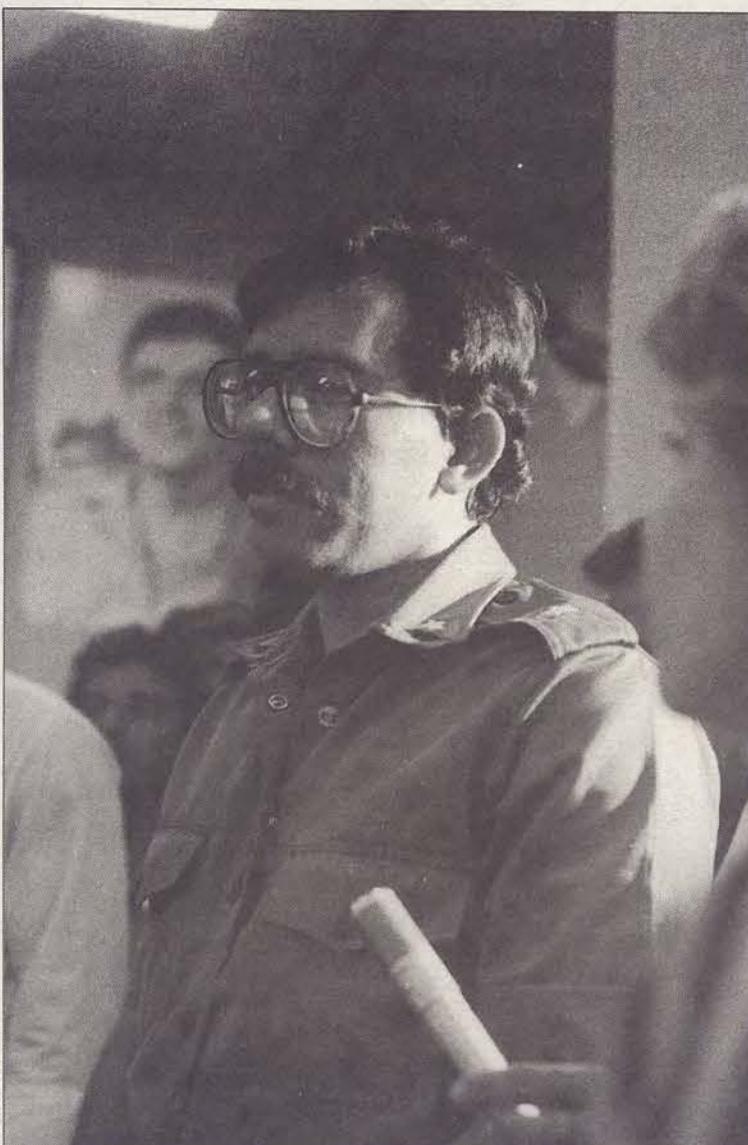
Permitelles ambientarse máis directamente na nosa realidade, permitelles explorar a tolerancia, a receptividade da povoación nicaraguana e despois está o perigo que significa unha tropa estranxeira ante calquier incidente que se lles poda apresentar. Hoxe foron os soldados norteamericanos agredendo a un nicaraguano [reférese a unha

tunda dada en El Realejo-Chinandega]; mañán poden ser nicaraguanos agredendo a soldados norteamericanos e xa sabemos como reacciona Estados Unidos cando lles tocan un soldado e viceversa.

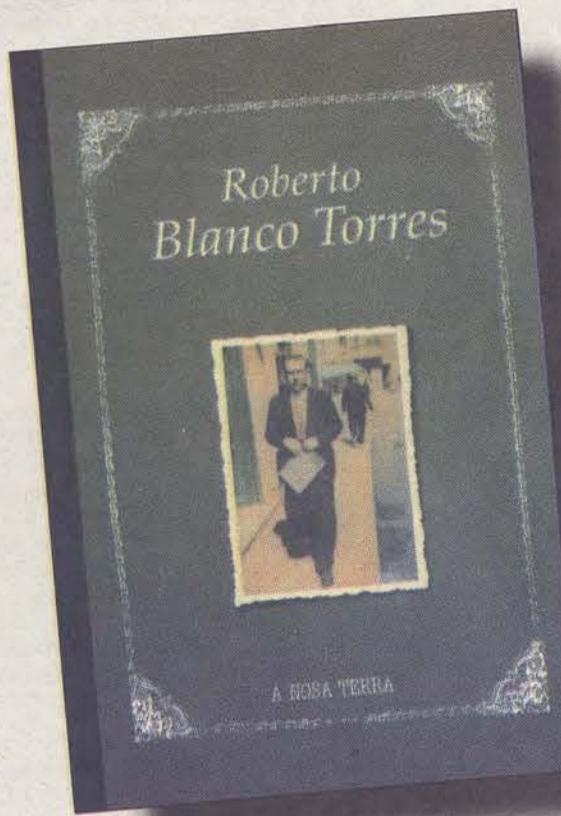
Considero que é humillante para o país que Estados Unidos responde a unha traxédia con tropas norteamericanas, porque precisamente aquí tivemos un conflito provocado polos Estados Unidos, unha guerra que provocou miles de mortos. Que deixou moita dor e feridas abertas. Deberían ter o tacto necesario para lle pagar a Nicaragua polo que lle fixeron coa guerra de agresión contra a que fallou a Corte Internacional de Xustiza.

Sería mellor que mandasen médicos e construtores civís?

Pois claro. Pero eles aproveitan para explotar aspectos de intelixencia militar e aspectos técnicos militares. É vergonxento que haxa medios informativos que celebran esta presencia e non

Estados Unidos debe retirar as tropas e recoñecer a Nicarágua a indemnización que ordenou a Xustiza Internacional pola guerra dos anos 80.

Roberto Blanco Torres

de Marcos Seixo

COLECCIÓN ESENCIAS

A primeira biografía do xornalista e escritor ao que se adica este ano
o 17 de Maio.
Dia das Letras Galegas

A ALDEA GLOBAL

22

Nº 866 - ANO XXII

A NOSA TERRA

21 DE XANEIRO DE 1999

Tinamos un problema
e xa está solucionado
J. M. Aznar

Prémios e recoñecimentos interesados

Moitos prémios e recoñecimentos persoais e profesionais honxendía, son, desgraciadamente, mercados polo poder do diñeiro e así podemos ouvir, ler ou ver como moitas asociacións, entidades ou meios de comunicación recoñecen a laboura profesionalalgúns persoerros que teñen unha posición social e empresarial recoñecida é certamente por enriba da maioría. Iso sen dúbida conleva a posibilidade de obter axudas económicas, subvencións e diñeiro gratuito para tapar algúna que outra "quebra contábel" das asociacións ou entidade profesionais ou recreativas sen ánimo de lucro. Logo todo iso hai que "agradeceño" algúnh maneira pagando o favor a traveso da homenaxe ou o recoñecimento público.

A maioria dos prémios e homenaxes son amanós dos "caciques" para facer ver que don fulano non é tan perverso.

A cadea televisiva norteamericana, especializada en programas informativos, a CNN, instálase en España. Políticos e comentaristas presumen de que todos os seus xornalistas serán españoles e poñen o énfase en que se tratará dun "produto nacional, por suposto". Resulta odioso este nacionalismo. Por que non xornalistas norteamericanos, alemanes ou franceses? Cando o mundo camiña cara á globalidade, estas ideas levan a España a pecharse en si mesma, a converterse nun couto irrespirábel, a refuxiarse na cultura provinciana, a negar os valores universais da cultura: Sócrates, Goethe, Hitler, Xulio César, Napoleón, Montserrat Caballé, etc, etc. Noxo que dan estes localismos!

FE DE ERROS

Na páxina once do número do 14 de Xaneiro asegurábase, erradamente, que Patricia García Martínez era a única muller presidenta dunha Xunta de Montes. A Nosa Terra ten constancia doutras duas presidentas de Comunidades de Montes, trátase da de Gándara e Ribeira da Carballosa, na parroquia do Castro, en Begonte, e da de Parada, na Cañiza.♦

Desgraciadamente algunas destas persoas son moi coñecidas pola xente do povo é algúns deles ofertan cantidade de emprego nas súas empresas, a maioría ponteiras nos seus sectores de actividade. Namentres o persoal, por conta allea que presta servizo nas mesmas está en situación precaria e "terciromundista", moitas veces amparadas polo sindicato de turno que non se limita máis que a escolher a xente affín a patronal para ter garantido un importante nivel de afiliación e que poidan sair logo nos medios de comunicación alegrándose da consecución dun bó convénio colectivo, que mellora, teóricamente, as condicións de traballo e favorece a contratación indefinida. Toda unha serie de patrías cas que non comulgán os empregados, pero que saben ven o que hai que facer: calar, pois logo decontado poden es-

tar fora da empresa, xá que no noso país o despido é libre, pese o que se diga de maneira interesada.

Un amigo meu que traballa nun medio de comunicación recoñecido di que desde logo a maioría dos prémios e homenaxes son amanós dos "caciques" para facer ver a xente do povo que, don fulano de tal non é tan perverso como dí a xente da rúa. Qué razón ten... ou non? Estas son reflexións que de vez en cando as debemos facer en voz alta, pois o que

pensamos non debemos deixar madurar, pois logo pode escracerse é de nada nos vale.♦

XOSÉ MANUEL PENA
(RIVEIRA)

Aconcello a certos bloqueiros que dean unha volta pola Coruña, por Ferrol, por Vigo, por calquera vila ou aldea, que coñecen xente distinta. Que están afeitos a censurar o que non coñecen, para canto máis se coidan enxergar beneficio político.

Son inquisidores. Iso ou non leran as letras das cancións. Na asociación Alecrín, que traballa polas mulleres e non precisamente dando roldas de prensa, si as leran. E opinaron, e eu opino o mesmo, que son unha denuncia da hipocrisia e da inación dos políticos (ai doe) e xuices.

Quen non fai autocriticá non é de esquerdas. Hai que andar...♦

CÉSAR SALGADO GARCIA
(PONTEVEDRA)

Pintadas

Souben del por un amigo. Anos hai 20. Acaso. O amigo de que falo leva xa no ceo unha barbaridade. Anque dalo por desaparecido é algo máis que árduo: sempre anda mandando recados. A min alomenos mándanos. E gústame que mos mande, sonne necesarios. Digo máis: de vez en cando teño necesidade de ollar *Can sen Dono* ou *Cronicas dun Mundo Elegante*, para escuchar con el de risa. Ou para o contrario: ás veces en vez de rir, estouro de rúa, non podo evitalo. Motivos non faltan. Talentos así non hai tantos. Pero non quero distraerme agora en divagues, volvo a por onde empezaba. Un día a dirección do sindicato seu e meu (do amigo fallo) decidiu dotarse dunha revista propia, co fin de contrarrestar un algo o asedio do silencio que o sitiaba. A dicer verdade, non só o sitiaba o silencio: o acoso mediático era abrouxante. E o primeiro que fixen foi facer o que sempre facía, cando se trataba de editar un cartel ou algo que requiriese un toque de distinción: recurrir ao amigo antes de nada. Expúxelle a idea. Gustoulle bastante. Ou, para ser

CANTINA MEXICANA

RUA MARTÍN CODAX
VIGO

Centro de Intervención Psicológica

Estevo Creus Andrade
Colexiado Nº G-2070

TERAPIA PSICOLÓXICA INDIVIDUALIZADA INFORMES E PERITAXES XUDICIAIS

TALLERES DE GRUPO

■ TÉCNICAS DE RELAXACIÓN E CONTROL EMOCIONAL: Dirixido a persoas con problemas de ansiedade, estrés, autocontrol e interesados en xeral na aprendizaxe de métodos de relaxación.

■ ENTRENAMENTO DE HABILIDADES SOCIAIS: Dirixido a persoas con problemas de comunicación, relacións persoais, timidez, ansiedade, autoestima, etc.

Información nos Telf. 981 597 890 - 919 080 090
CIP Rúa Nova de Abaixo 13, 2º G Santiago.
E-mail estevo@correo.cop.es

Aconcello a certos bloqueiros que dean unha volta por calquera vila ou aldea, que coñecen xente distinta

exactos, digamos que o colleu como un intelectual colle as cousas que lle resultan interesantes. O primeiro que me dixo foi: "hai que fuxir como do lume do simplismo e da choqueirada, a revolución non pode fundamentarse no mal gusto, nen no mal humor. Hai que convocar a unha reunión aos amigos periodistas antes de nada. E, falando de bo humor esta

noite mesmo vou chamar a un amigo que teño en Vigo, que, ademais de ser dos nosos, é un humorista agudo ande os haxa". Eu non ouvira na vida o nome de tal humorista. Pero o acento e o xesto amigo foi abondo para eu consideralo bo e dos nosos. A maiores e sen saber por que asocié para sempre a ambos. É o día de hoxe que aínda non o vin diante, e cada vez que me acordo do amigo, que non son poucas, acórdome do humorista; e cada vez que vexo unha viñeta do humorista, que é cada oito días en *A Nosa Terra*, acórdome do amigo. Cousa que non ma explico. Pero pásame. Precisamente a viñeta súa do 8 de Outubro é a que me moveu a estas letras e a acordarme de que o amigo me dixera hai 20 anos que era un dos nosos dos de non desconfiar. E un algo de arume a esquerda desprende a

O Partido Comunista de Galicia si "se sintiu aludido".

viñeta. E un algo de cabreo igual. En todo caso, foi o único que de motu próprio amosou caraxe ante a amenaza de cárcere a cinco mozos por unha pinta-

da contra o bombardeo imperialista ianqui en Sudán. Todo un detalle. Ainda que, claro, más o seria se a denuncia do inibicionismo que fai a circunscribise

aos presuntos implicados e námais. Porque o Partido Comunista de Galicia si "se sintiu aludido" de plano e paralelamente a "continuar deseñando a batalla eleitoral" (e as outras batallas que está librando: na perspectiva do comunismo a súa totalidade, de aí que manque tanto) sí saiu da súa sede e fixo canto lle era dado en termos democráticos: organizar a defensa legal dos encasados (militantes todos eles da Xuventude Comunista de Galicia, organización que tampouco na viñeta se salva e debería salvarse, pois que son seus militantes os imputados), sacou un contundente comunicado (que os medios de comunicación silenciaron: todos, dito sexa de paso), na véspera do xuízo denunciou en rolda de prensa a barrabasada do "fiscalín", como el lle chama moi ben chamado, e, á hora de xulgado, a única testemuña no propio xuízo de solidariedade cos mozos represaliados da XCG foi a dos seus camaradas veteranos do PCG. Meter, pois, a todos no mesmo saco estivo mal. Como mal estivo non deixar aclarado que alí non se xulgaba o *onde* se pintara senón o *quen* e a mensaxe da pintada. Segurísimo que o amigo co que eu consultaba canto asunto requerise un toque elegante esas cousas non as pasaba por alto. Xogo un ollo da cara.♦

XESUS REDONDO ABUIN
(COMPOSTELA)

Maria del Mar Bonet e Amancio Prada cantan na Coruña. A mallorquina interpreta a canción que lembra a un preso que se tirou pola fiestra dunha comisaría (baseada nun feito real). Todo o público aplaude afervoados. **Boeno**, todo non. Un tipo de garavata, chamado **Diz Guedes**, non aplaude.

Os pontevedreses reclaman máis facultades universitarias, que non leven unha só da audiencia para Vigo, pero nas tabernas empezan a colocar bandeiras do *Celtiña*. **Sutil renúncia**. Pouca coeréncia. Onde quedan os tempos de Irulegui, Martín Esperanza, Cholo, Batalla, onde queda o Pontevedra do *hai que roelo?*

Xogaban o Celta (segundo) co Mallorca (primeiro), pero o que destacaban os medios de comunicación, o partido da xornada, era o Real Madrid-Atlético de Madrid. Metáfora futbolística do **bipartidismo** constitucional.

Os autores do *Manifesto de Luzes* escriben un artigo en *El País*. Din que os medios de comunicación galegos son más clientelistas por mor do seu pequeno tamaño. A frase sona a coñecida. Dixo algo parecido Juan Luis Cebrián nunha xunta de accionistas de *Prisa*: "Os grandes multimédia non son monopólios, non coartan a liberdade de expresión, senón

A Encyclopædia de consulta en Galego xa está disponible para os nosos leitores.

30 volumes. Papel Estucado Arte 150 gr/m². 64 páxinas a cor. Capa dura plastificada mate

O Medio Mariño, A Agricultura, A Minaría, Os Ríos, Recursos Mariños, A Vide e o Viño, Ecoloxía, A Evolución da Vida, A Casa, O Medio Terrestre, O Corpo Humano, As Máquinas e os Inventos, As Paisaxes Galegas, etc.

A NOSA TERRA

BOLETÍN DE SUSCRICIÓN

Desexo subscricerme á colección Encyclopædia Temática Ilustrada. Prezo da subscrición para o Estado español 1.250 pts (cada volume).

Nome Apelidos Endereço
Código Postal Teléfono N.I.F. Povoación Provincia

PAGAMENTO DOMICILIADO

Banco / Caixa de Aforros Conta ou libreta

Titular Sucursal
Povoación N.I.F.

Sírvanse tomar nota, e atender ata nova aviso, con cargo á miña conta os recibos que ao meu nome lle sexan presentados por Promocións Culturais Galegas

Remitir unha vez cuberto a A NOSA TERRA. Apartado postal 1371 - 36200 VIGO

Máis información no teléfono (986) 43 38 30

Data / /

Sinatura:

ESTA REVISTA ESTÁ DISTRIBUIDA POR LA COMPAÑIA DE PUBLICACIONES Y EDICIONES S.A.

CON SOCIEDADES SOCIALES Y FAMILIARES S.A.

Volume 1.
O MEDIO MARIÑO

que, moi ao contrario, o seu tamaño é o mellor garante da sua independencia".

Ninguén dubida das boas intencions de Polanco, de Murdoch e doutros magnates dos meios. Son Robin Hood. Falta por demostrar contodo que o *Faro de Vigo*, que pertence a unha cadea da que forman parte outros dez periódicos, seña menos **clientelista** coa Xunta que *El Progreso* ou *La Voz de Galicia*.

Gastou A Coruña en duas gradas novas para o estádio de Riazor unhas cantas dúceas de millóns de pesetas. Agora a equipa vai mal. Cando gaña é por inércia e os afeizoados desertaron, xa non acuden aquelas aboñas con bufanda branqui-azul que levaron a alguns a dicer que na Coruña era *deportivista* o 99,7% da povoación. Agora, vendo tanto **cemento**, hai quen empeza a matinar no que se podía ter feito con eses cartos. ♦

Adeus a Maruxa Villanueva

Fucheste Maruxiña; paseniña, docemente a tua alma voou como aquela pomba branca que nos risorios mencerias ollabamos na Matanza E agora... ¿onde irá a Rosa que cada dia na cama de Rosalía con tenro amor tu pousabas? ¡Quen recitará eses versos (ecoando na tua voz ronseles rosalianos) de saudade e esperanza! E os garimosos reproches que dicias coa tua gracia, aos que a expresarse en galego se negasen, ¿onde están? Aquel sincero consello, dos que saben escutar e así dar resposta sabia, ¿onde está? ¡Señora de causas nobles por verdadeiras e santas: Un grande amor a Galicia e a nosa Falal! Raiña do Alalá Deixáchenos as tuas verbas, no corazón, na lembranza Ai! Ao árbol de Galiza unha poliliña verde lle arrincaron! ¡Fucheste Maruxiña, entre camelias e cantos paseniña, docemente tal como tu desexabas!

M^a DEL CARMEN NOVOA
(MADRID)

Cláudio López Garrido

A fogueira de 1977

Numha entrevista concedida a *El País*, X.M. Beiras fala da sua pertença ao PSG, um partido mui consolidado que foi queimado na fogueira de 1977. Este certificado de defunçom já o extendera o mesmo autor no correspondente artigo da *Enciclopedia Gallega*.

Cabe perguntar-se como um partido consolidado pudo queimar-se na primeira confrontación eleitoral e como, tendo desaparecido no 77, pudo participar com PG e POG em *Unidade Galega*, contar entre os seus militantes o primeiro alcalde nacionalista da Corunha, estar na Mesa de Forças Políticas Galegas, obter representacōm parlamentar nas primeiras eleições autonómicas em coalici-

gaçom com o Bloque e fusionar-se com EG em 1984?

Na realidade, o único que aconteceu no 77 foi que entre a opçom de integrar-se no PSOE e a de constituir umha força política galega, o PSG optou polo segundo. Naquela decisom tivo umha grande importancia X.M. Beiras frente a quem quería aproveitar as possibilidades de realizacōm pessoal –como diria Rolán– que oferecia o PSOE.

A fogueira de 1977 nom foi mais que a desbandada dumha escola de carteristas, o fim dumha estafa ideada no reparto de baralla dumha mesa camilha. A causa do lume estivo no próprio crescimento do partido, em

que os novos afiliados acreditavam num projecto político que para parte dos dirigentes históricos nom era mais que umha coartada. Algum, como o actual Presidente da Real Academia Galega, mesmo oculta na sua biografía que ocupou o cargo de Secretario Geral.

Na realidade, o PSG nasceu no 77, quando optou polo que Beiras chamava a longa travessia do deserto e tivo-a que o fazer sem Princípio de Egito e com mais dívidas que meios. Chegou até onde pudo e como pudo; mas nom foi arrastado pola enxurrada espanholista. Talvez pecasse um pouco de fundamentalista; mas por isso sobrevivi a 1977 e contribuiu a que existisse o que hoje há. ♦

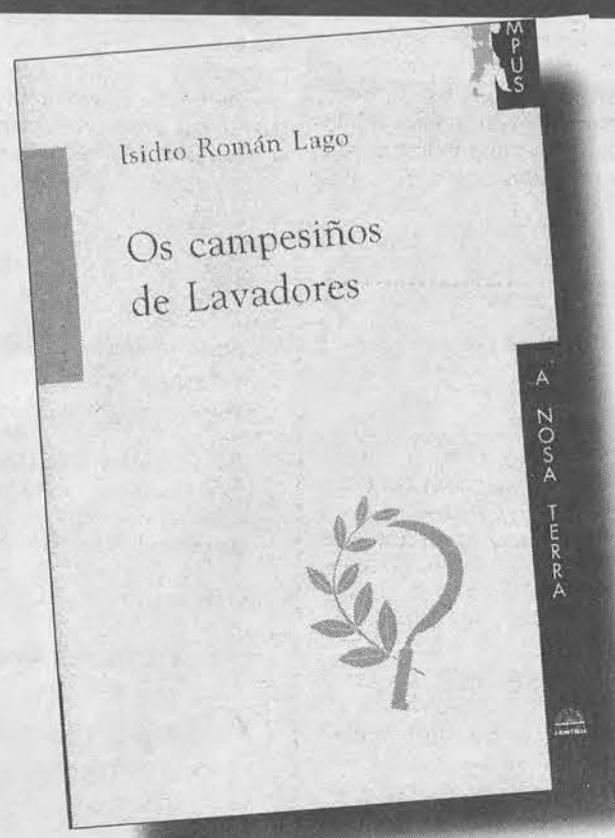
NOVIDADE

Desde a investigación social esta obra concíbese como un estudio do antigo concello de Lavadores cando, en pleno proceso de transformación urbana e mentres transitaba entre a ditadura de Primo de Rivera e a II República, vivía unha realidade política e municipal marcada pola potente actividade do agrarismo e a influencia das novas ideoloxías obreiras. Traballo de microhistoria onde os persoeiros e os grandes políticos deixan paso ao suxeito histórico, anónimo case sempre. Os noso avós son, destavez, quen toman a palabra.

Os campesiños de Lavadores

de Isidro Román Lago

COLLECCIÓN CAMPUSS

EDICIONES
A NOSA TERRA

No 2000 cumprirase o cincuentenario da morte de Castelao sen que haxa prevista celebración algúnhā

A Fundación Castelao publicará a sua obra completa, incluido o epistolario

♦ XAN CARBALLA

No ano 2000 cumpriránse 50 anos da morte de Alfonso Daniel Castelao. Agás a Fundación que leva dignamente o seu nome, nengunha institución pública ten anunciado celebración algúnhā de homenaxe e difusión da súa obra. Unha figura fundamental da arte, a literatura e a política galega, ideal para transmitir popularmente, non goza do favor da Xunta, que acostumada á espectacularización sen contido da cultura, non sabe como canear aquel dito de Castelao: "non teño vocación de estupefacente".

O Parlamento de Galicia reconeceu o 30 de Xaneiro, nacemento de Castelao, como data a reconecer oficialmente. Aprobábase así parte dunha persistente demanda nacionalista para que se dese rango oficial, e daquela posibilidade de meirande difusión, ao mes de Xaneiro de cada ano para lembrar a obra de Castelao. Era só parte do demandado, pero podería ser abondo como primeiro paso. Quedou en formalidade.

A data pasa esmorecente e sen más lembranza que a realizada desde o nacionalismo, o Concello de Rianxo ou a Fundación Castelao, que non conta con especial agarimo da Xunta de Galicia á hora de financiar as suas actividades. Presidida por Avelino Pousa Antelo, a Fundación naceu en 1986 ao abeiro de organizar o Congreso Castelao, un evento de grande repercusión, que non contaba coa importante benzón, na altura, de Ramón Piñeiro. Hoxe o seu traballo, sen persoal próprio a maior do voluntario, é o que permite anunciar a saída para o ano vindeiro, da obra completa escrita do rianxeiro.

Obra escrita e exposicións

O acordo da Fundación coa Editorial Galaxia, que ten os direitos de autor universais de Castelao, permitirá a publicación de oito tomos con todas as suas obras: *Sempre en Galiza*, *Retratos*, *Os velllos nen deben namirarse*, o epistolario, unha escolma de artigos e os discursos que se coñecen, que xa viñen lume nunha publicación da propia fundación. Tamén se incluirá un tomo con diferentes estudos sobre a obra de Castelao.

Hai un compromiso verbal da Xunta, non concretado, para axudar esta edición, que en todo caso entra dentro do campo da erudición. Para unha meirande difusión a Fundación tentaría erguer unha exposición fixa en Compos-

tela, e unha de menor calado para poder itinerar por diferentes cidades, pensando en asociacións culturais e centros de ensino.

Segue sen poder definirse a ubicación actual dos paneis que serviron ao Ministerio de Cultura, en 1986, para a ben ponderada Exposición Castelao, un traballo que comisiariou Xosé Antonio Durán, e que despois dunha exhibición en sás fixas e nun tren itinerante pasou a un ignoto armazón, que segundo notícias probables podería ubicarse nos sotos da

Deputación de Pontevedra ou no Castelo de Soutomaior, se é que non ficou destruída.

Aqueles paneis argallados con sentido didáctico, poderían ser a base para algúnhā das celebracións que se deben levar adiante o ano que ven desde as institucións. O actual ministro de Cultura, responsábel último hoxe daquel material de 1986, é hoxe o galego Mariano Raxoi, que tería ocasión de impulsar tamén a instalación reclamada dun Museo Castelao en Pontevedra, que

trascenda dos exiguos noventa metros cadros que amorean hoxe máis de cen obras do rianxeiro no Museo de Pontevedra, mentres o total de seiscentas pezas que alberga a institución pontevedresa ten que permanecer armazena.

Castelao sen descubrir

Se hai uns anos a teima era evitar a manipulación e assimilación de Castelao, hoxe trátase de que se descubra a Castelao e se coñeza polas novas xeneracións. Pasado o tempo comprobouse que a sua inequívoca obra artística e política, non é peneirábel para o cambalache de galeguismo descafeinado que propón o Partido Popular. Non é só pola potencia da súa obra gráfica antifascista, senón polo peso do seu discurso político nacionalista, democrático e republicano, reflexado sen doblez no *Sempre en Galiza*, nos minuciosos discursos e na correspondencia política amplísima, parte da que se deu a coñecer en *A Nosa Terra* no volume especial "Castelao. As cartas de América".

Apesar de todo Castelao non conta cunha biografía de difusión popular. O esforzo de Valentín Paz Andrade, que deixou de lado outras urxencias para adicar a parte final da súa vida a dar o retrato más acabado do seu compaixego de angueiras ("Castelao na Luz e na Sombra". Edicións do Castro), non é suficiente, para o autor que por si próprio da sentido á construcción nacional dun país. O ano 2000 tería que ser o Ano Castelao, mesmo podería servir para que a Real Academia, revisase o seu criterio de adicar o Dia das Letras Galegas por segunda vez a unha figura, para así conseguir un efecto de difusión que na anterior ocasión, polos anos 70, nen o franquismo, nen a falta de liberdade, nem unha industria editorial en cueiros era quen de abordar como se podería facer agora. ♦

Buscando as cartas perdidas

Henrique Monteagudo, vice-presidente da Fundación Castelao, é a persoa que está a preparar o epistolario de Castelao. Trátase de arrecadar a meirande cantidade posibel de materiais, para o que se mantén unha busca permanente por Galiza, o Estado español e América. En todos esos lugares residiu o rianxeiro na súa complexa biografía política de deputado, ministro e exiliado que mantivo desde o Consello de Galiza o fideicomis-

sariado da vontade política de liberdade expresada por Galiza no masivo plebiscito do Estatuto de 1936.

A Fundación insiste en chamar a todas as persoas que podan aportar pistas de onde procurar correspondencia de Castelao para que se poñan en contacto con eles. É posibel que queden cartas arrumbadas en arquivos, á espera de tempos mellores. As críticas de

Castelao, fundadas ou non, á actividade galeguista no interior de Galiza durante o franquismo, parece que terán que esperar outra ocasión. Pero sen dúbida este será o más importante esforzo para axuntar un material de investigación de primeiro orde, para coñecer o devir político da Galiza contemporánea, que un Castelao entregado en corpo e alma tratava de sumar ao concerto das nacións libres e soberanas. ♦

Contos e mortos para o imperador

♦ PILAR PALLARÉS

*A*cámaras foca o cadáver que está a ser devorado polo abutre, mentres outros moitos, incontáveis, xazen esparsos por unha estrada inconfundivelmente africana. O outro obxectivo fixou-se no home deitado ás portas da súa casa, sen cabeza, coa cabeza arroxada a uns metros, sabemos que case esfolada, sen ollos, con varios impactos de bala. Outro home, fardado como un soldado e armado, recolle un cadelo de semanas ao pé do decapitado.

*N*on coñecemos o nome do primeiro morto; o do cadelo é Ajet Brahimi e tiña 40 anos. Non coñecemos o número dos asasinados, caídos, torturados, de Serra Leoa; os da aldea Kosovar de Racak son 39, e entre eles hai moitos vellos, tres mulleres, un neno. Nen uns nen outros teñen rosto para nós, mais os africanos están dobramente mortos, pois carecen de biografía. Nunca deixan atrás uns canciños que continúan a xogar entre sangue e miolos, até sentiren a primaria mordedela da fame e a estranxeza pola pasividade do dono. Non teñen unha ocupación, un nome, un pasado rastexábel que ainda agora, destruído, os humaniza. Son só carne que apodrece, osos que se han confundir cos de algun animal morto de sede, e nen sequera importan moito as causas deste horror. É a barbárie. Se eu pudese saber como se chamava o devorado polo abutre, se era analfabeto ou licenciado en Arte, se tiña un irmán que recolleu pacientemente os intestinos e lle fechou a boca, esa barbárie recuaría por un tempo, como a selva, ainda que as lianas voltasen logo a invadir todo.

*T*amén hai nenos que enferman en países ricos, ou en países pobres pero que son amigos, e é terrível. E hai moitos meniños que marchan lentamente, que lentamente van transparentando as liñas da caveira, mais son de países pobres e inímigos. Teñen enriba o peso do seu tirano e todo o peso do Império. Parece que privá-los de alimentos e medicinas é un método excelente para manter a raia o tirano e deixar claro quen manda.

*D*esobedezo –é case imperceptible pero desobedezo– levando de volta ao quiosque onde tiña comprado como galano a versión Spielberg de "O traxe novo do imperador", con novas olladas sobre o conto tradicional da plana maior de Hollywood e de excelentes ilustradores: un dos improvisados contistas é o xenero Norman Schwarkopf, que dirixía a operazón "Tormenta do Deserto". Parte dos beneficios vai ser entregada a unha fundación a prol dos nenos con doenzas graves.

*O*s nenos iraquís non teñen rosto. Detrás da súa dor, agarda o abutre. ♦

■ Escrita, música e teatro a prol do antimilitarismo en Lugo

O colectivo antimilitarista *Corneta Obxecta* organizou o pasado Sábado 16 de Xaneiro na sa *Clavicémbalo* de Lugo un acto antimilitarista no que participaron os escritores Isidro Novo, Carmen Blanco, Manuel María, Xosé Miranda, Lois Diéguez, Marica Campo, Antón Grande e Cláudio Rodríguez Fer. A leitura dos seus textos estivo acompañada pola escenografía do grupo teatral *Achádego*. A música veu da man da formación *Os miñotos* e a cantautora Paloma Suances. A aportación dos escritores está recollida nun libro que se entregou ao público e que tamén inclúe un texto do escritor finado Fiz Vergara Vilariño.♦

■ Rubén López gaña o certame de arte de Begonte

Rubén López "Carpeta" resultou o gañador do IX Certame Galego de Arte José Domínguez Guizán, que organizan no concello de Begonte e que patrocina a Deputación de Lugo. A obra *Giacomo foi bon* foi distinguida co primeiro premio do certame, dotado con 250.000 pesetas e unha estatuña de Sargadelos.♦

■ A Mesa pídelle a Raxoi que elimine formas como Viana del Bollo ou Rianjo

Aproveitando o nomeamento de Mariano Raxoi como novo ministro de Educación e Cultura, os responsables da Mesa pola Normalización Lingüística solicitaron que o seu departamento cumpra a legislación en materia de toponimia. No mapa que se inclúe na Agenda do Ministério de Educación e Cultura atopáronse formas como *Mugia*, *Ordenes*, *Mesón del Viento*, *Puentearas*, *Ginzo de Limia*, *Irijoa*, *Viana del Bollo* ou *Rianjo*.♦

■ Lembran a Moncho Valcarce na Coruña

Ao cumplirse o sexto aniversario do seu pasamento, o BNG da Coruña organiza uns actos de lembranza de Moncho Valcarce, o *cura das Encravadas*, cuxos restos están no cementerio de San Amaro. Á unha da tarde do Sábado 30 de Xaneiro está prevista un-

■ Méndez Ferrín, proposta dos escritores para o Nobel

O vindeiro 1 de Febreiro expira o prazo para que a Asociación de Escritores en Língua Galega envíe á Academia Sueca a sua proposta de candidato ao Premio Nobel. A votación dentro da asociación decantouse maioritariamente por proponer a Xosé Luís Méndez Ferrín como candidato ao premio literario. O pasado ano o comité do Nobel convidou á AELG a apresentar a un candidato que represente a literatura do país. Para este cometido, envíasele, ademais da proposta do escritor, unha breve historia da literatura galega.♦

ha oferenda diante da sua tumba, para o cal se convida a todos os viciños da Coruña.♦

■ Acisclo Manzano e Quessada abren o proxecto Creart

Vinte cadros de Xaime Quessada e oito esculturas de Acisclo Manzano inauguran o espazo cultural *Creart*, que promove a Fundación Semana Verde de Silleda. O proxecto, que dirixe Nicolás González Aller, tamén contou cun foro literario para comezar a sua andaina o 15 de Xaneiro. *Creart* quer fomentar a arte, con exposiciones permanentes e temporais de artistas galegos, a artesanía, organizando unha feira anual, literatura, con foros e ciclos periódicos, e a música, con concerto e "especial atención á música de raíz". Ta-

mén haberá tempo para o cinema, vídeo, fotografía, teatro e arqueoloxía. A sua sede permanente será o recinto da Feira Internacional de Silleda.♦

■ O Ministerio de Cultura da Franxa prémia a Valente

O Ministerio de Cultura de Franxa entregou o 15 de Xaneiro ao poeta ourensán Xosé Ánxel Valente a insignia de Oficial das Artes e das Letras "pola calidade das suas creacións artísticas e literarias e pola orixinalidade do seu talento". Valente, que ten unha casa en París, ten parte da súa obra traducida ao francés. O embaixador de Franxa no Estado español, Patrick Leclercq, quen foi o encarregado de entregar a medalla, destacou a difusión da cultura francesa por parte do poeta.♦

■ Kepa Junkera, primeiro disco de ouro da música tradicional basca

"Este disco é o producto de moitos anos de traballo, de moitos colaboradores e doutros grupos que foron sementando antes ca nós", sinalaba Kepa Junkera ao receber o disco de ouro polo seu traballo *Bilbao 00:00*, o pasado Domingo 17 de Xaneiro. O Museu Guggenheim foi o lugar escollido para a entrega desta distinción, que consegue por vez primeira a música tradicional de Euskadi.♦

■ Morreu o director de teatro polaco Jerzy Grotowsky

Perto de Pisa, en Itália, país no que vivía desde hai catorce anos, finou o Venres 15 de Xaneiro o director polaco Jerzy Grotowski. Reconocido como un dos responsables de que o domínio do teatro conservador no seu país rematase na década dos sesenta, Grotowski desapareceu da vida pública ao exiliarse, primeiro en París, onde estivo tres anos, e despois en Itália. As suas montaxes fixéronse célebres pola cruidade e realismo, sendo o seu Laboratorio Teatral unha referencia para a escena europea durante duas décadas. Nos últimos anos en Itália, Grotowski adicábase a intercambiar experiencias con grupos alternativos e, ainda que participou en moitos encontros sobre a escena en Europa, permanecía alonxado do teatro convencional.♦

■ Celebran os 100 anos de Dieste en Rianxo

A Fundación Castelao ten unha axenda de actos para esta fin de mes de Xaneiro coa fin de homenaxear a Castelao, no 113 aniversario do nacemento, e a Rafael Dieste, no seu centenario, que se cumpre o 28 de Xaneiro. Na casa da cultura "Cuartel Vello", o día 29 de Xaneiro, Xosé Luís Axeitos dá unha conferencia baixo o título "Dieste, unha vida desde a fies tra". Ao dia seguinte, despois dunha sesión plenaria da Fundación na biblioteca "Castelao", descubrirase unha placa no cementerio de Rianxo en lembranza de Dieste e farase unha oferenda floral na tumba de quem renovou o teatro do país coa peza *A fiesta valdeira*.♦

■ A Eco-Biblioteca Papaventos espállassa cara Portugal e Asturias

O ano 1998 foi moi bon para os responsables da Eco-Biblioteca "Papaventos" de Chantada, que ampliou ás suas vías cara Portugal e Asturias. A biblioteca, que está organizada polo colectivo de educación medioambiental do mesmo nome, está formada por catrocentas referencias bibliográficas, sobre meioambiente, que viaxan en baldas –o pasado ano percorreron máis de cinco mil quilómetros– que se instalan durante un período de tempo nos centros escolares.♦

■ Ciclo sobre a realidade nacional na Fundación Artábrria

Na Fundación Artábrria de Ferrol teñen organizadas tres conferencias para facer "unha introducción ao nacionalismo galego e a visión sobre a conformación dun proxecto nacional para a Galiza no campo da Economía e da Cultura". O Xoves 21 de Xaneiro Camilo Nogueira explíca a relación entre historia e cuestión nacional; o Martes 26 será Ramón López Suevos o que diserte sobre a viabilidade económica das pequenas nacións e o Venres 29, Elias Torres Feijó expón "un proxecto cultural para Galiza". Tamén no centro social de Artábrria, está aberta até fin de mes unha exposición organizada polas Juga en solidariedade cos presos independentistas e que inclúe obras de fotógrafos e pintores galegos.♦

■ Reflexión sobre a cultura sefardi desde Ribadávia

O vindeiro 23 de Xaneiro, na Casa da Cultura de Ribadávia, Moshé Shaul, profesor e ex director da Radio Kol-Israel, que emite en lingua sefardi, dará unha conferencia titulada "O xudeo-español: presente e perspectivas para o futuro". Organizada polos centros de estudos medievais, a conferencia quer servir para explicar a situación da cultura sefardi, da que Shaul sinala que vive un rexurdimento.♦

■ En Chantada recitan a favor dos saharauis

"Poesía pola liberdade" é o lema do recital poético que se vai celebrar o Sábado 23 de Xaneiro no salón de actos do INEM en Chantada. Trátase doura iniciativa en apoio do povo saharauí por parte da Asociación Chantadina de Solidariedade co Sahara (ACHASS) que xa leva organizados recitais e concertos co mesmo motivo. Fran Alonso, Chus Pato, Xosé Carlos Caneiro, Xosé Manuel Eiré e Alfredo Valin participan no acto no que van vender bonos de axuda para enviar un camión de axuda humanitaria na caravana Galiza-Tinduf.♦

Leituras

Benjamin Péret, poeta, xa que logo, revolucionario⁽¹⁾

Hai cincuenta anos, a comezos de 1949, o Grupo Comunista Internacional (GCI) –formado por trostistas españoles que racharan coa IV Internacional⁽²⁾– fundese co grupo, tamén extrostista, Gallienne-Pelletier e un pequeno grupello de militantes vietnamitas e cíñan a Unión Obrera Internacional, que nunca pasou de cincuenta militantes, case todos en París e algunha na provincia. O GCI rompería coa IV Internacional ao non poder convencer á plana maior desta que a URSS non era un “estado obreiro dexenerado”, cantinela que até hoxe mesmo repiten os trostistas, senón un capitalismo de estado. Os homes e mulleres do GPI –lémbrase que Natalia Sedova, a viúva de Trostki, estaba con eles– retomaron as palabras do Lenin moribundo, que falaba do réxime bolchevique como “capitalismo de Estado” e “aparello político zarista pintado de vermello”. Despois do final da II Guerra Mundial, cando só mediante a hexemonia militar se “instaura” o comunismo (sic) nunha serie

Benjamin Péret.

de países, que son considerados máis botín de guerra que outra cousa pola URSS, a viúva de Trostki e os integrantes do GPI resituán teoricamente á URSS como capitalismo de Estado, retomando certos achados teóricos de consellistas alemanes e holandeses. Ainda que a ruptura coa IV Internacional se oficializa en 1948, en 1946, o GPI publica un folleto de B. Peralta, *O manifesto dos eséxetas*, no que se cuestiona o manifesto da preconferencia da IV Internacional que tivo lugar do 3 ao 5 de Marzo de 1946 e que foi interrompida pola policía. É o texto inaugural, no que se poñen en dúbida as teorías e conceitos sobre “estado obreiro dexenerado”, a idea dunha fronte única entre o PS, o PCF e a CGT, a consigna de defensa a todo trance da URSS, etc. Toda unha serie de consignas e conceitos que os trostistas reverenciaban. B. Peralta era o pseudónimo co que o poeta surrealista Benjamin Péret asi-

naba nas revistas do GPI, revistas editadas a maioria en México: *Contra la corriente*, 19 de julio, *Lucha obrera*, *Lucha de clases* e outra en França, en Le Havre: *Revolución*.

Benjamin Péret naceu o 4 de Xullo de 1899, polo que este ano, se non o remédian, como se remediou en 1993, cando na Fundación G. Pompidou se intentaron unha xornadas Benjamin Péret. Cando

ian comezar, o Grupo Surrealista de Paris tirou das malas que levaban cordeiro asado e viño branco e empezaron a comer na

Cando morreu Péret deixou unha obra poética e política, un comportamento humano que son, simplemente, unha licción de moral.

sala –un relato de Péret titulase, precisamente, “Le gigot, sa vie, son oeuvre”– “A pata de cordeiro, a sua vida, a sua obra”. Os organizadores chamaron á policía, que desaloxou a sala, e non houbo “homenaxe” nem xornadas Péret. Diciamos, se non o remédia ningún, veremos amplos e grandes homenaxes ao poeta de *Eu non como dese pan*.

Péret foi surrealista desde o comezo; cando morreu continuaba no grupo. Rebelde desde a máis “tenra infancia”, pódese afirmar. As notas escolares dino claramente: má conduta, nengun traballo serio, nengunha predisposición, causa de perturbacións na aula, resultados particularmente frouxos, etc. Aos 14 anos demite dos estudos. En 1917 é obrigado pola nai a alistarse no exército francés. Segundo contaba el mesmo, foi nunha viaxe de permiso que atopou nun compartimento dun tren un libro, poesías de Mallarmé, o que o decidiu, logo de lelo, a ser poeta. E así foi a París. André Breton, en *Nadja*, explica mui ben a chegada de Péret, que viña recomendado por unha dama que se entrevistara antes con Breton. Segundo a dama, o que posteriormente emocionou a Breton, Péret quería facer “carrreira literaria”. Péret participa nas veladas do dadá parisino. Estivo nos incios do surrealismo, e en 1927 afiliouse ao Partido Comunista, chegando a ser crítico cinematográfico en *L'Humanité*. Mais pronto liga coa oposición de esquerdas, liderada en França por un ex-surrealista, Pierre Naville. Casa cunha cantante brasileira e vai ao Brasil en 1929, onde milita tamén na Oposición de esquerda, sendo secretario da Liga Comunista pola rexión de Rio de Janeiro. En 1931 é expulsado

(Pasa á páxina seguinte)

conta de libros

Un mapa para a cidade da Fantasia

Xosé António Perozo sigue escribiendo libros para os más novos e público desta vez *Camino de Fantasia*, en Sotelo Blanco. Recomendada para lectores maiores de doce anos, a aventura comeza nunha biblioteca dun lugar chamado Peninsularia onde Toto, o protagonista do libro, busca o mapa que leva á cidade da Fantasia. Resolución de enigmas e xogos matemáticos son incluídos na narración dunha viaxe chea de aventuras onde Perozo quer implicar aos leitores. ♦

Alfredo Conde e a morte

Sempre me matan era o título do novela de Alfredo Conde publicada en 1995 e coa que entronca a nova obra deste escritor, *O fácil que é matar*. Os personaxes sobre os que xira a trama son os mesmos, Blas Carou e Celia Pereira. Vense mergullados nos círculos de poder do país, nos que os políticos e empresarios teñen un papel relevante nun libro no que mesmo non se prescinde dun Grupo Armado Revolucionario Galego. Está editada en Xerais. ♦

Sobre o arquitecto Domingo de Andrade

Seis anos estivo traballando nos arquivos Miguel Taín Guzmán, profesor de História da Arte na Universidade de Compostela, para poder publicar *Domingo de Andrade, maestro de obras de la catedral de Santiago (1639-1712)*. Dividido en dous volumes, centrarse na vida e na obra do arquitecto nacido en Cee, considerado un dos artífices da arquitectura barroca española. Dáse conta, segundo o autor “da sua vida, a sua familia, os seus negócios e propiedades, o seu traballo na Catedral de Santiago, e noutras institucións do Reino de Galiza, traballo que abranxe desde o simple levantamento dun valado até a construcción dun soberbio claustro conventual ou dunha sacristía catedralicia”. En Edicións do Castro. ♦

Unha novela con Euskadi ao fondo

Unha muller encarna a tres xeracións diferentes e sitúa ao leitor en tres momentos históricos na novela *Regreso a las armas*, de Andrés Sorel, publicada en Txalaparta. O escritor, nacido en Segovia, ambienta a trama en Euskal Herria, ao redor da segunda guerra carlista, no bombardeo de Gernika e en Novembro de 1997. Sorel estivo exhibido nos anos setenta e agora dirixe a revista *República de las Letras*. ♦

NARRATIVA

CÍRCULO Suso de Toro

NARRATIVA
Suso de Toro
Círculo

Un libro continuo e pechado sobre si mesmo que encerra un mundo terrible e marabiloso, múltiple e repetido. *Círculo* supón o retorno dos monólogos de Nano, ese parvo lúcido, tecido cos fíos invisíbeis de emocións profundas e perturbadoras.

XERAIS

www.xerais.com

Leituras

(Ven da páxina anterior) pola policía de Getulio Vargas. De volta a França non é admitido na Liga Comunista, pois se nega a denunciar o surrealismo como contra-revolucionario. En 1934 adérese á Unión Comunista, e en 1936 ao Partido Obrero International (POI). Será como delegado deste que o 11 de Agosto de 1936 chega a Barcelona. Logo de facer de locutor en lingua portuguesa para a emisora do POUM, parte á frente de Aragón e entra en combate en Huesca. En Marzo de 1937, cando da burocracia do POUM pasa á división Durruti e combate en Teruel a carón dos anarquistas. Un mes máis tarde retorna a París, onde o esperaba a pintora Remedios Varo, que coñecera en Bar-

celona. Cando estalla a guerra entre França e Alemaña, como militante do POI leva a cabo unha campaña de "derrotismo" entre os soldados. É detido, e só despois da caída de França é liberado logo de pagar aos seus carcereiros. En 1942, en Xaneiro, chega a México en compañía de Remedios Varo, depois que os USA lle rexitaron o visado e logo de mil vicisitudes e peripécias que case acaban coa sua vida. En México milita no Grupo trotskista español neste país. En 1947, con Natalia Sedova e Munis escribe "A IV Internacional en perigo", texto interno para discutir no Congreso Mundial da International que terá lugar ao ano seguinte, e no que os tres asinantes racharan con ela.

De 1949, despois de militar na Unión Obrera Internacional, que desaparece logo que Munis e Jaime Fernández deciden voltar a España onde son detidos, Péret colabora con diversos grupos libertários e, ás veces, para discutir e debatir, con trotskistas. Neses anos aparecen folletos seus como *Os sindicatos contra a revolución*, *Calendário acusador* –sobre a URSS–, etc., e postumamente, en colaboración con Munis, *Para un segundo manifesto comunista*.

Como poeta, Péret foi revolucionario. Como revolucionario, poeta. Ben explicou a sua posición en textos tan importantes como *A deshonra dos poetas*, *A palabra é de Péret* ou *O núcleo do cometa*. Como poeta, así están os

seus poemas, para quen queira chegar a un dos poetas más desconocidos e desprezados desse século, desde *Le grand jeu a Air Mexicain*, pasando por ese libro que él acabou desprezando, pero que é un modelo de poesía sen poesía, quer dizer, coas suas propias palabras e parafraseando a Saint-Just: nengunha poesía para os inimigos da poesía: *Je ne mange de ce pain-la* ("eu non como dese pan"), o seu epitafio), onde ataca desde ao mariscal Foch a Francesc Macià, pasando polo congreso eucarístico e André Gide. Como home, digamos que nunca transixiu, que malvivia de traballos de corrección de imprensa, e que ás veces nen domicilio tiña e ia viver a casa dos amigos. Cando morreu, nada deixou [o poeta cubano Fayad Jamis, nun belo poema, "Monsieur Péret, lo leo, lo recuerdo", escreve: "Usted Péret era un pícaro que había luchado con maña para no ser desahuciado por el hambre (siempre pense que su boca había crecido tanto de no comer nada y de reir) (...) Usted Péret (...) no tenía nada, ni gloria, ni dinero, sólo un pequeño apartamento que no se si mantenía empleando aquél manual que escribió 'para no pagar el alquiler' y que nunca llegó a publicar], a non ser unha obra poética e política, un comportamento humano que son, simplemente, unha lición de moral.♦

X.G.G.

Unha carta de Benjamin Péret a Eugenio Fernández Granell

En 1954, Péret visita España. Pasa por Madrid, onde se relaciona co pintor Antonio Saura, e outras cidades españolas. Á sua volta a París escribe esta carta a Fernández Granell, reproduida no volume V das obras completas –dos que até agora se publicaron seis, dous en *Le Terrain Vague*, e os catro restantes en José Corti Éditeur.

París, 30 de agosto de 1954

Caro amigo Granell:

Non che escrebin desde España por prudencia, excesiva quizás, pero xustificada na miña opinión. Vin os teus pais, así como a tua irmá e o teu cuñado. O teu pai parece fatigado, pero a tua nai gozaba dunha saúde excelente. Viven nun apartamento moi pequeno, un pouco incómodo. Tentei ver ao teu primo e a Munio⁽¹⁾; mais a dirección da prisión proibíomos e non lle pudieron deixar cartos.

Durante a miña estadia falei con muita xente pertencente a todos os medios sociais e como imaginaba non encontrei un só partidario de Franco. Os más direitistas din que "isto é mao pero

(1) Jaime Fernández, véxase o artigo citado de X.E. Acuña, e G. Munis.

Lam, Péret, Sara Slufer, Eugenio Fernández Granell e R. Ferrer en París no ano 1954.

mellora pouco a pouco e finalmente Franco deberá democratizar un pouco o sistema, esperando que cadaquén se apañe como poida". Debo dicer que non achei persoas decididas a acabar co réxime, mais isto pode ser debido a que as conversas que tiven foron fortuitas e non houbo posibilidade de reinicialas. Non obstante, hai unha categoría de persoas decididas a todo (na sua maioria), os familiares dos pre-

sos políticos. Falei cunhas vinte persoas nos arredores dos cárceles, logo nas cidades, e adquirián a convicción que esta clase de xente constitúe un poderoso fermento revolucionario. Unha rapaza, irmá dun condenado, dixome: "Estou disposta a formar o uniforme de soldado á primeira oportunidade". Asistiu igualmente a unha cena sintomática na rua de Alcalá. Dous tipos ían camiñando. Ao chegaren á igre-

xa que hai ali, un dixolle ao outro: "¡Que pena que xa non se poidan queimar igrexas!" xusto no momento en que saía un cura e de maneira que puidese ouvilo. Teríalle gustosamente apertado a man, pero non me atrevín. A conclusión que se tira de todo isto é que o réxime é desprezado ou odiado, pero que ninguén se atreve a levar a cabo acción nengunha, en parte por medo á policía e tamén porque non se sabe por onde empezar. Non hai libros políticos ou sociais nas librarías, o que fai que a mocidade non saiba como definirse.

Os xomais són dunha idiotez asoballante. Non hai nada que se poida ler, se non é o que fai Franco, os xerarcas do réxime e os curas. Diríase que son a imaxe inversa dos xornais estalinianos, aos que se parecen polo seu xerreiaria a toda forma de democracia e á sua constante paráfrase do principio cristián: "Quen non está conigo está contra min".

Espero que tiveses unha boa viaxe de regreso e que mália todo non te foses decepcionado da tua estadia en París.

Un grande abrazo do teu amigo
Benjamin Péret.

Música

A misa
do papa
Marcelo,
bon sonido
conxunto

O pasado día seis, no templo coruñés da Orde Terceira actuaba o coro local *Ludus Tonalis*, de recente creación e dirixido por Rupert Twine. Interpretou a misa que chaman "do papa Marcelo", escrita polo mestre renacentista G. P. da Palestrina, e varias pezas máis.

A pesar da aparente temeridade que supón, para amadores, acometer unha misa como esta, a miña impresión foi boa. O sonido conxunto é o valor fundamental da agrupación e teñen voces capaces dun só digno.

Quizás por falta de cantores, algúns destes tiñan encoradas. (Pasa á páxina seguinte)

CGAC

CENTRO GALEGO DE ARTE CONTEMPORÁNEA

Giuseppe Penone 1968 - 1998

Mañá venres 22 inauguración ás 20:00 horas

Rúa Vella Inción s/n
15704 Santiago de Compostela
Tel. 981 54 66 19
Fax. 981 54 66 05
cgac_pedagogia@mail.xunta.es

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE CULTURA,
COMUNICACIÓN SOCIAL
E TURISMO

Música

(Ven da páxina anterior) dadas partes que lles foi moi difícil executar. Quizá por falta de ensaio, nalguns momentos alguns cantores miraban á partitura cando debían mirar ao director.

Opino que atinaron (acerto infrecuente en execuções públicas ou gravacións) ao cantaren outras pezas entre as partes da misa. Kyrie, Glória, etcétera, foron compostos para a celebración e nunca sonan seguidos nesta.

Os comentários, mellor todos xuntos: o público xa descansa no recesso. A tensión do coro debe manterse e as interrupcións fan que se perda. Neste caso, o coro perdeu a maravillosa tensión coa que empezou e caeu bastante.

Deben traballar máis tempo xuntos para pulir defectos. Polo de agora, felicitoos sinceramente polo seu exitoso "atrevemento" e convídoos a dar maior publicidade aos seus concertos. ♦

CÉSAR SALGADO GARCIA

Melodias para unha banda sonora

Título: Melodias de Rayos-X.
Intérprete: Mastretta.
Edita: Subterfuge.

Di o cántabro Nacho Mastretta que os músicos dependen cada vez menos dos estúdios e el démonstro neste traballo, gravado na súa casa. *Melodias de Rayos-X* é o produto dos experimentos domésticos deste músico que non publicaba un disco desde hai sete anos porque "ninguén mos gravaba". Sen embargo, tras a aposta da compañía *Subterfuge* por Mastretta —quen traballa como técnico de son e música de orquestra—, o disco estase vendendo por milieiros e xa ten ase-

Obxetos cotiáns de Carmen Calvo

Autora: Carmen Calvo.
Lugar: Fundación Caixa Galicia.
Datas: Xaneiro na Coruña. Febreiro e Marzo en Vigo.

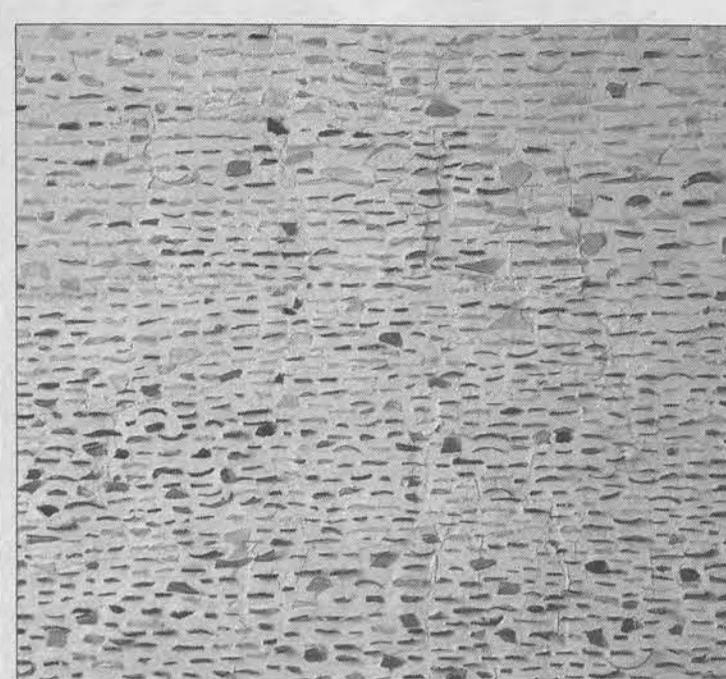
A Fundación Caixa Galicia apresenta durante este mes de Xaneiro na Coruña e no mes de Febreiro e Marzo farao en Vigo, a uña das artistas más recoñecidas do Estado español, e que pola sua orixinal obra, foi seleccionada xunto con Joan Brossa, morto recentemente, para espóñer no pavillón do Estado español na Bienal de Venecia do 1997.

Carmen Calvo (Valencia 1950), coloca na entrada da Sala unha instalación que baixo o título de *Silencio*, nos está a dar unha das claves da súa arte. Esta instalación fai do adro da Fundación Caixa Galicia un taller onde se fabrican lápidas mortuorias. Sobre delas, como poñendo o toque dramático, centos de coiteiros que caen en picado.

Este obradoiro polo que temos que pasar, procurando non tropezar cos materiais, ponmos sobre aviso do que Carmen Calvo queremos amosarnos. A autora elaborou unha linguaxe artística, que se ben se nos presenta como sinxela, ten detrás unha análise do que foi o surrealismo, ou o fenómeno do romanticismo na súa primeira vertente arqueolóxica. Pero, ao mesmo tempo, unha reflexión persoal sobre da realidade.

Efectivamente a artista construye

Arte

a súa poética sobre obxetos que unhas veces amosa amarrados en vertical e de xeito organizado, e outras veces dispostos sobre caixas horizontais dentro dun desorde "ordenado". Estes obxetos postos uns a carón dos outros nada teñen que ver entre eles. Tesouras, crucifixos, relóxios, pinceis... son obxetos atopados casualmente. Lémbranos a aquel Ángel Ferrant, criador de escultura a base de obxetos atopados nos areais coruñeses. Nesta arqueoloxía mesmo aparece a pizarra da escola, cunha presa de pelo que tamén utiliza posto por diante dun espello.

A artista non fai outra cousa que poñernos diante dos ollos esa serie de obxetos, utilizados na vida diaria, e que agora aparecen con certa pátina de tempo enriba. No surrealismo de Marcel Duchamp utilizábanse obxetos correntes pero transformando a súa función. Aquí só se amosan, coma se fosen colecc-

ciones de obxetos que un Museo Arqueolóxico nos oferecese. Tamén os soportes das obras forman parte dese descubrimento arqueolóxico. Así utiliza as arpilleiras ou unhas madeiras que representan vellas portas craveadas por infinitade de ollos. Estamos dentro dunha arte conceptual ou simbólica onde cada quien pode tirar as relacións que se lle ocurran.

A repetición e a orde son duas características dentro da linguaxe de Carmen Calvo, o mesmo que se observa dentro da arte contemporánea. Orde e repetición nadan, se acaso, nas míticas séries do pop-art americano dos anos sesenta.

Ten recoñecido Carmen Calvo que esta súa poética fiona elaborando ao estudar na arte exípia, os presentes das tumbas dos faraóns e os seus xeroglíficos. Utilizando a súa aprendizaxe no traballo do barro, foi conformando desde os anos setenta a súa poética. Neses anos utiliza o barro a xeito de macarróns para facer cadros como os homenaxes a Van Gogh, e nos outentas, a xeito de escritura ilexible, fai as chamadas Séries escritas e logo con pequenos volumes amarrados ao cadro, vai criando obras onde xoga co espazo e o volume.

Tamén utiliza como material novedoso o vidro para criar paisaxes. Pequenos vidros brancos salpicados doutros de cor verde, e entalados no soporte de xeso, fan reflectir a luz creando unha atmosfera luminosa no cadro que titula *Paisaxe*.

O manexo dos diversos materiais, mesmo humanos como o pelo, e o xeito de utilizarlos fan que se considere a Carmen Calvo dentro da avangarda. ♦

O cordel

Luzes de Galiza
Revista de liberdades, crítica e cultura

Número 29. Ano 1998. Prezo 600 pta.

Director: Manuel Rivas.

Edita: Ediciones do Castro.

Sobre o Nepotismo "ilustrado" escreve Manuel O'Rivas neste número que baixo o lema *O País Castrado* suama as colaboracións de Antón Patiño, Antón Baamonde, Xabier Seoane, Pedro de Llano, Bieito Iglesias, Xesús González Gómez, Xesús Piñón e Xosé Chao Rego. Na sección Pensamento, Ignacio Castro fala da Televisión e o Temor a Habitar e, como non podía ser doutro xeito, reproducése o manifesto *Mais democracia para Galicia* que presentou o Foro Luces de Galiza. ♦

Eidos do libro
Revista galega do libro

Número 2. Prezo 600 pta.

Directora: María Ares Sanmartín.

Editor: Miguel Salas.

"Galiza empeza a entrar na normalidade" afirma Miguelanxo Prado na entrevista que recolle este número de *Eidos do libro* no que se inclue un especial sobre literatura infantil e xuvenil.

Crítica das últimas obras de Xavier Alcalá, Iolanda Castaño, Alfonso Pérez e Miguelanxo Prado, visita á librería Mañán de Vigo e á biblioteca municipal infantil e xuvenil da Coruña, información sobre a XVII edición do premio Blanco Amor, que este ano recaiu no Concello de Culleredo, e outras novas sobre o mundo editorial. ♦

Vértigo
Revista de cinema

Número 13/14. Prezo 1.000 pta.

Director: Henrique Alonso Quintás.

Edita: Concello da Coruña.

Con este número despídese dos leitores esta publicación, ausente das librarías nos dous últimos anos. Recolle artigos sobre "momentos esenciais do cinema" incidindo sobre todo na súa dimensión artística que asinan González Requena, Ramón Moreno, Luis Fernández Colorado, José Cerdán, Xosé Nogueira, Dani Arias, Eva Parrondo, Xosé Lois Castro de Paz, Alberte Pagán, Xavier Canal e Carlos Losilla. Na sección Entrada libre reproduzese

una carta de Paulino Viota sobre *Contactos*, unha fita filmada por este director santanderino en 1970, que polo seu carácter "alegal" non pudo estrearse comercialmente. En Cinemateca, libros para achegarse ao fenómeno cinematográfico. ♦

conta de discos

gurada a banda sonora da próxima película de Alex de la Iglesia, que é o terro que realmente lle fascina. E por esa razón o seu disco soa a película, a moitas películas. É instrumental —con excepción do tema *Andrea Doria* no que pon a voz Ana Belén—, e nel o propio artista compuso todos os temas, tocou guitarras, baixo, flauta, acordeón, bongós e cacerolas, e fixo os amarños precisos que van desde samplers até asubios. Sensacións agradables que transportan ao jazz, á música brasileira, ao rock e á psiquedelia e colaboracións como a dos membros do grupo *La Marabunta*. Seguro que durante un tempo Mastretta non terá que ir tocar coas orquestras durante o verán. ♦

Pop basco cheo de dozura

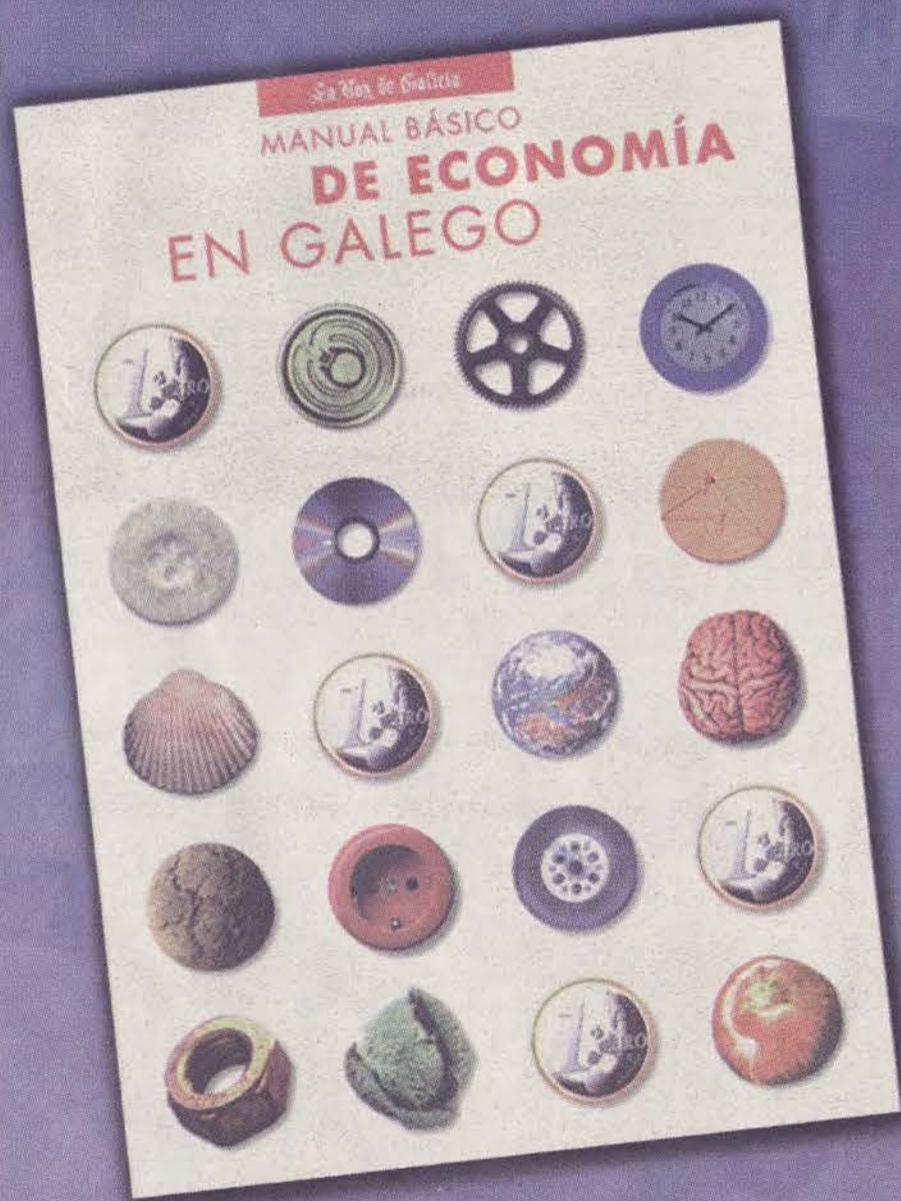
Título: Solasin.
Grupo: Maixa ta Ixiar.
Edita: Elkarlanean.

Solasin ten o significado dun lugar soleado e práctico, como as cancions do grupo Maixa ta Ixiar, que xa vai polo

XESUS L. PIÑERO

MANUAL DE ECONOMÍA EN GALEGO

La Voz de Galicia

É Presidente da Agrupación Cultural Alexandre Bóveda

Francisco Peña

'As asociacións culturais viven un bon momento porque a cultura enlatada oficial non ten interese'

♦ CARME VIDAL

LEVA MÁIS DE VINTE ANOS DINAMIZANDO A VIDA CULTURAL DA CORUÑA. A AGRUPACIÓN CULTURAL ALEXANDRE BÓVEDA ORGANIZOU O PASADO ANO MÁIS DE CEN ACTIVIDADES E CHEGOU A UNHAS 15.000 PERSOAS. O SEU PRESIDENTE, FRANCISCO PEÑA, FALA DO RELANZAMENTO QUE ESTÁ A TER O ASOCIACIONISMO CULTURAL UNHA VEZ A OFERTA DAS INSTITUCIÓNS, CON GRANDES PRESUPOSTOS, NON PASA DE SER "UNHA CULTURA ENLATADA QUE ILLA Á XENTE". AS ASOCIACIÓNS OFERECEN, POLA CONTRA, UNHA ALTERNATIVA PARTICIPATIVA QUE ATOPA CUN DINAMISMO AGOCHADO DEBAIXO DA PASIVIDADE DOS GRANDES ESPECTÁCULOS SUBSIDIADOS POLOS ORGANISMOS PÚBLICOS. O RELANZAMENTO DA FEDERACIÓN DE ASOCIACIÓN CULTURAIS CAMINA CARA UN TRABALLO CONXUNTO CRIANDO UNHA REDE DE COMUNICACIÓN POR TODO O PAÍS.

A que vostede preside é das asociacións más antigas do país e o seu dinamismo vai en aumento.

Ten 22 anos e naceu, como moitas outras do país -a Valle Inclán de Lugo, a Medúlio de Ferrol, a Lumieira de Carballo...-, imediatamente despois da ditadura pola necesidade que a xente tiña de construir unha sociedade democrática. Posteriormente, despois dalguns anos de baixón, cunha directiva moi dinámica e a participación activa dos sócios, logramos sacar adiante un proxecto cultural alternativo.

Coincide este bon momento co de outras entidades parellas como as que ven de mentar.

Nunha democracia é fundamental participar, compartir información e coñecimento. A cultura oficial non cumple a función esperada, as administracións venden unha cultura enlatada que non interesa. Estamos a vivir un renacemento do asociacionismo de base porque a xente quere sair de casa, sentirse partícipes de proxectos colectivos.

Os conceitos que definirian o proxecto serían entón participación e alternativa?

Son. Esta cultura oficial da que falaba illou á xente. Non hai nengunha outra forma de axitar a criatividade que non sexa polas asociacións. As administracións están a seguir as mesmas dinámicas que as televisións, con ciclos caducos. Cando ofrecen a nosa música ou o noso teatro todo o mundo queda surprendido e encantado. Compañías de teatro como Ollomol naceron no seo do asociacionismo cultural.

Que espazo ocupa unha agrupación como a Alexandre Bóveda nunha cidade como a Coruña que ten unha oferta cultural variada?

Os obxectivos básicos dunha asociación cultural nacionalista como a nosa é normalizar a cultura do país e a defensa do idioma, ademais de divulgar a figura de Alexandre Bóveda. Demasiada xente cre a propaganda do alcalde da Coruña, Francisco Vázquez e nós desmontamos os seus argumentos, porque a Coruña, como di Xurxo Souto, está formada por

un conxunto de aldeanos e entón non hai nen máis nen menos gallegos falantes que noutras cidades. A cidade é solidaria e foi masiva a asistencia a todas as actividades que organizamos. Demonstramos tamén que na Coruña, con prezos populares, podería haber bon teatro e boa música. Dá conta dunha grande vitalidade que as institucións non teñen.

Mesmo cando a representación eleitoral era cativa, o nacionalismo artellaba as asociacións de base.

Tivo sempre unha presenza forte no tecido asociativo do país. Entendo que os gallegos somos nacionalistas pero temos que ter esa conciencia na medida en que coñecemos a nosa propia historia. As institucións teñen en oculata e nós presenciamos a sorpresa da xente cando, por exemplo, asisten á representación do texto de Cabanillas sobre o Mariscal Pardo de Cela que fai o noso obradoiro de teatro.

Fala de protagonismo dos propios sócios e dos asistentes ás actividades, como se materializa?

Niso quedamos abraidos. Estamos a elaborar o informe do ano 1998 e realizamos 113 actos chegando a máis de 15.000 persoas. É unha programación que non teñen as institucións, contando cun orzamento ben maior para cultura. Temos unha ampla directiva, de 22 persoas, e pulamos para que todos sexan protagonistas do proxecto. Na política cultural habría que introducir o lema de que o principal ten que ser a participación, e así non se poderían dar políticas partidistas como a que pode ter o PP.

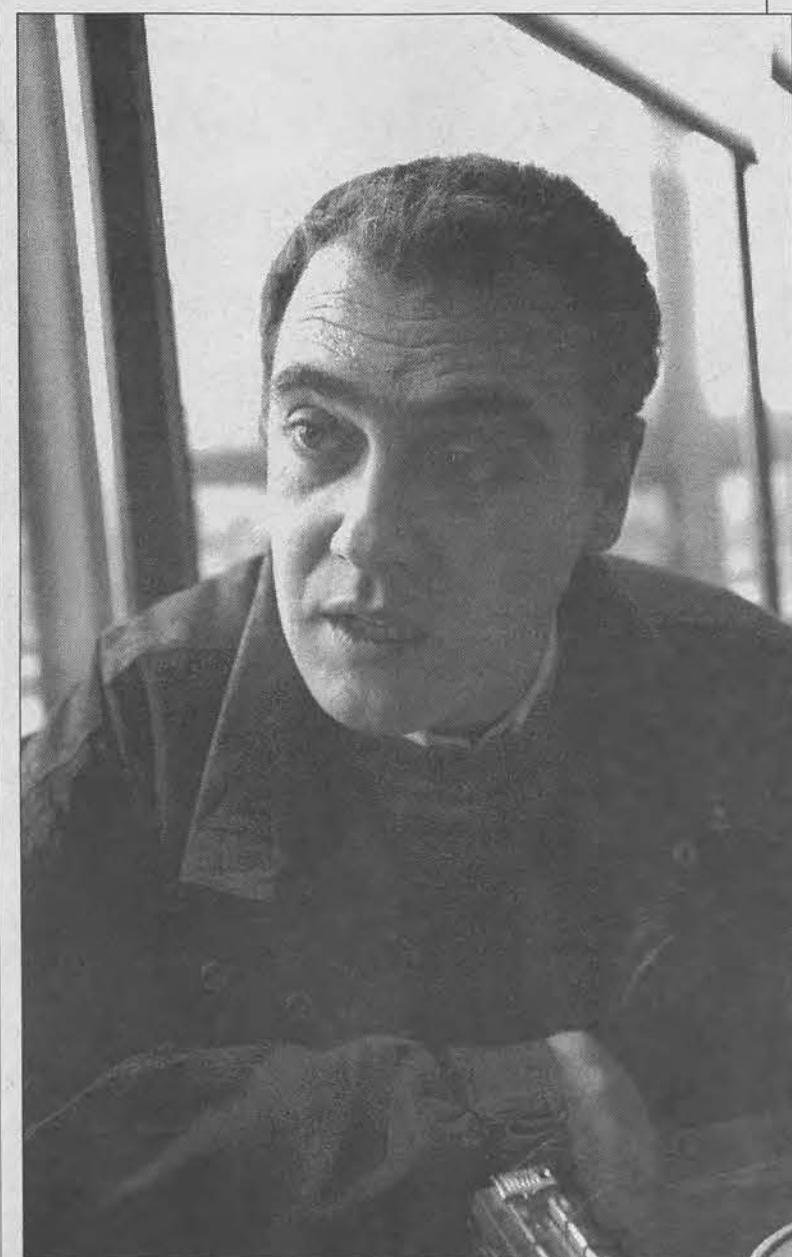
Tamén se está a fortalecer a Federación de Asociacións Culturais?

Tentamos que se dé un relanzamento do proxecto federativo, para coordinarnos e manter unha rede de intercambios culturais entre as distintas asociacións. Ademais de esixir un cambio na política cultural podemos apresentar un plano alternativo. Desde Vigo propónenos facer unha xira de regueifeiros e estamos xependentes de varios proxectos a nivel nacional. Neste ano Xacobeo esixiremos, por exemplo, que

se rehabilitem os nosos capelos, que se abra a Capela Real da Catedral de Santiago e mesmo que os actos non se desenvolvan nunha lingua allea á nosa. A asociación Xermolos de Guitiriz, de orientación cristiá, dirixíuse a Xulián Barrio indicándolle que non podía ser cómplice do xenocidio do noso idioma.

Esa colaboración daria nun proxecto cultural alternativo para todo o país?

Significa que todas as entidades teñen uns medios comuns a sua disposición. Nós estamos en varias redes europeas, na Euro-Sul e na Norte-Sul. Participamos en distintos programas internacionais pero para unha asociación é difícil porque compre estar atento, facer a xestión, ter

A. PANARO

conta da cuestión económica... Dentro do proxecto Patridata de información turística a través de Internet, participamos xunto co Ministerio de Cultura grego e o Centro de Información Internacional de Lisboa e temos unha rede montada con 80 páginas web na que tamén se dá información da Galiza.♦

Os contos da Mala Malona

**Mala Malona
era tan... negra**

Cristina F.

**Mala Malona
tiña tal... rabo**

Cristina F.

**Mala Malona
tiña tal... forza**

Cristina F.

**Mala Malona
tiña tal... boca**

Cristina F.

gotelo blanco

OPINIÓN

CRÍTICA DA LITERATURA UNIVERSALISTA

Un dos principios incuestionados da literatura é o da vocación universal de toda novela que mereza ser apreciada. Non está ben visto que un autor declare que busca aos seus leitores só entre os habitantes do seu país e non digamos xa o que pensarian delos defensores do canon literario se dixese que o público potencial ao que aspira non vai máis alá da súa cidade, provincia ou comarca. Ben logo seria catalogado de autor menor ou de escritor de campanario. Por literatura, con maiúsculas, enténdese outra cousa, unha arte obxectiva, desprendida de condicionantes ambientais. Un escritor pode localizar os seus temas, pero non dirixirse a un público local. É dicer, a súa referencia a motivos concretos forma parte do ambiente inherente a toda novela, pero non debe supoñer un límite para o leitor estranho. Xa dicía Goethe que a literatura debia ser cada vez máis universal, ainda que pedía que só se traducisen ao alemán as boas novelas, como hai pouco lembraba nestas páxinas González Gómez, a propósito da tradución do *Fausto* por Lois Tobio.

Pero que características debe posuir unha obra para ser considerada universal? Sen dúbida, e primordialmente, a de servirse dun marco cultural de referencia o máis comun posibel ao maior número de leitores. Así, por exemplo, a prémio nobel Toni Morrison, autora identificada coa sociedade negra norteamericana da que forma parte, confesa que as suas principais referencias literarias encóntranse en Balzac, Stendhal e nos novelistas rusos do XIX.

Pero por que ese sustrato comun e non outro? Pois, como calquer persoa con mediana cultura podería explicarnos, porque Balzac, Tolstoi ou a mitoloxia grega representan referencias comuns sobranceiras, sen parangón posibel. En África, por exemplo, non existía un volume significativo de literatura escrita até tempos recentes e a que había encontrábase nun grau de desenvolvimeto moi inferior ao occidental. Case o mesmo se podería sinalar da novelística latinoamericana, á que algúns poñen unha data de nacemento tan seródia como o século XIX.

Xa que logo, dirase que literatura universal é aquela que usa referentes intelixíbeis por igual para os leitores franceses, alemanes, norteamericanos, etc. Compre sen embargo ser prudentes, porque o conceito de universal aparece por veces sometido a discusión. De universal por excelencia tense calificado o Quixote, pero recentemente o actor Robin Williams informábanos, nunha entrevista, de que as produtoras norteamericanas se negaran a levar ao heroi da Mancha ao cine, co argumento de que o Quixote era obra moi coñecida no mundo hispano, pero moi menos no anglosaxón. É dicer que, segundo o criterio de Hollywood, Cervantes é moi menos universal do que se pensa. Se nos trasladásemos a Ásia ou aos Países Árabes, rexións extensamente povoadas e de cultura moi antiga, encontraríamnos con que ali conviven autores chamados occidentalizados con outros que permanecen fieis á tradición literaria do seu país.

■ TRADUCIR A FERRIN. Será entón que a condición de universalidade apresenta máis fisuras das que en principio semellaba? Un comentarista literario afirmaba hai pouco, en privado, que Ferrin foi pouco traducido ao castelán porque a sua literatura "é moi local". Quem pode ir por aí -xustificaba o crítico- explicando que Ulm Roam é a representación literaria de Ramón Piñeiro e que o Amado Noia de *Crónica de Nós* é Pedro Luaces. E ainda máis, quen é Piñeiro e non digamos Luaces para un leitor de Valladolid? O comentarista parecia levar sen dúbida razón. Ningún gostaría de verse no labor ciclópeo de explicar as entreteas do nacionalismo galego a un extraño.

Con todo, hai que lembrar que a literatura estudiábase até agora nas escolas cun especial detemento na época na que escribia cada autor, cunha descripción bastante pormenorizada das suas obsesións, da súa biografía, sobretodo nos aspectos que máis influiran na obra e por veces mesmo noutras, menos literarios, pero más curiosos. Do apátrida (e polo tanto considerado universal por excelencia) Nabokov son coñecidos detalles íntimos. Co tempo, ocorre ás veces incluso que moi-

MANUEL VEIGA

Os autores europeus do XIX que canonizaron o enfoque universalista moderno foron contemporáneos dos políticos que expandiron o sistema colonial"

Á direita, Goethe.

tas persoas comezan a interesarse máis polos propios autores que polas suas obras.

Que sería entón o aconsellábel? Deixar a Ferrin condenado a permanecer no apartado rústico das letras, como xa sucedía coa literatura galega en xeral durante a etapa franquista? Ou deberíamos teimar en salvalo porque, mália o seu exceso de referencias locais, nas suas páginas atopamos boa literatura? É dicer: deberíamos dar definitivamente por boa a tese de que a literatura só encontra xustificación cando se integra primordialmente nun sustrato universal, abandonando os "particularismos"?

Sen menospreciar o conceito de universal, penso que pode existir unha literatura válida, a nivel nacional ou local, ainda que resulte difícilmente intelixíbel noutras lugares, sen a previa aportación ao leitor dunha serie numerosa de referencias. En primeiro lugar coido que hai que partir do direito humano a escreber só para un mesmo, para a amada, para os viciños ou para tres millóns apenas de habitantes dunha nación pequena. Non é acaso abondo agradecida a gloria de ser coñecido na propia vila e de terlle aportado algun xénero de comprensión sobre eles mesmos aos viciños más inmediatos? Cantos autores teñen, en realidade, posibilidades de seren lidos fora do seu ámbito próximo e de seren traducidos a outras lenguas? En resumo de contas, por que non ser local se, ao fin e ao cabo, as posibilidades de que lean a un en Inglaterra son escasas? Convén insistir, en todo caso, en que non se está a falar aqui da calidad ou da técnica literaria, senón do sustrato comun de referencia no que necesariamente se apoia toda obra literaria.

■ UNIVERSALIDADE E IMPERIALISMO. Plantémos outra cuestión. Non é certo que a literatura de moitos países comenzou a interesar no resto do mundo o dia que estes países conseguiron a sua independencia? Non é igualmente certo que a literatura considerada más universal é sempre a da potencia dominante no mundo en cada momento e que así ven sendo desde a antigüidade? Non será entón que o conceito literario de universal ten moi que ver cos impérios? É simple casualidade que os autores europeus do XIX que canonizaron o enfoque universalista moderno fosen contemporáneos dos políticos europeus que expandiron o sistema colonial por primeira vez a todo o planeta e que xulgaban, desde un punto de vista hoxe considerado eurocéntrico, que a cultura superior era a sua e que as demás estaban nunha fase de desenvolvimeto inferior, dentro dunha liña recta de progreso mundial cuja punta de flecha sinalaba a Europa?

O punto de vista eurocéntrico, hoxe cuestionado como dicimos a nivel político, ainda non foi ben analisado desde o punto de vista literario. Unha e outra cousa están moi unidas, como xa veñen insistindo desde hai máis de trinta anos diversos intelectuais de países periféricos.

■ A CADA SOCIEDADE, UNHA NECESIDADE. O maior prexuízo que causa pensar que a cultura segue unha liña recta, á que progresivamente se irían sumando novos autores, mesmo de diferentes orixes, radica na impostura que esta tese provoca en moitos escritores. É dicer: un autor debe responder a unhas necesidades propias de expresión, que ainda sendo moi persoais forman tamén parte ou teñen moi que ver coas necesidades da comunidade que ten máis próxima.

Esa sociedade, en virtude da súa historia e características propias precisa, e por lóxica tende a xerar, unha resposta artística concreta. Se o autor que esa comunidade crea como ser humano, non lle ofrece coa súa obra artística esa resposta particular, tenderá a non comunicarse con el, a non convertirse na herba que pisen os seus pés. Velai o caso de autores árabes, asiáticos ou arxentinos, como Borges, recoñecidos polo canon occidental, pero descoñecidos ou moi menos recoñecidos nas súas propias sociedades.

A estas alturas é de supoñer que ningún pode pretender ventilar esta cuestión co, en tempos moi usado, exabrupto de que *pior para os seus concidadáns* se son uns paletos ou, trivialmente, recorrendo ao vello aforismo de que ningún é profeta na súa terra, porque Goethe, Balzac, Faulkner e todos os demás si foron profesas nos seus respectivos países. Ningún negará tampouco que, en paradoxa coa procedencia nacional, moi pouco variada, da inmensa mayoría dos autores hoxe coñecidos, toda sociedade, cando menos na actualidade, está capacitada para producir boas novelas.

Os valedores do canon universal diranno, en cambio, que igual que en África non se fabrican por agora semicondutores, este continente tamén viu nacer ainda a autores da categoría de Proust e que o mellor que poden facer esas sociedades é ler as investigacións en voga a fin de poñerse ao dia o antes posibel.

A esta afirmación cabe responder que a conveniencia de estar ao dia sobre os adiantos técnicos está fora de dúbida, pero sempre e cando non se esquezan as necesidades propias. Non en balde o calificativo, tan valorado pola arte, de orixinal provén precisamente de orixe.

■ REVOLUCIONAR O ESTILO DESDE A PERIFÉRIA. A maiores, podería ademais resultar que algúns dos grandes achádegos técnicos da literatura foron descubertos por autores da periferia que coidaban responder con eles a unha necesidade das suas propias sociedades e que tamén, certamente, coñecian a fondo o que se estaba a producir no resto do mundo. Joyce en 1912 escribia sobre un país da periferia que non sequer acudara a condición de Estado: Irlanda, unha nación atrasada, mortificada por famas apocalípticas e masivamente emigrante. Desde ese lugar, ou precisamente porque estaba nese lugar, a realidade lle suxeriu formas literarias anovadoras.

Outros autores non tiveron tanta sorte, pasaron desapercebidos fora dos seus propios países periféricos, pero ainda así cumpriron un papel fundamental dentro dos mesmos. Nalgúns historias da literatura española podfase ler, hai anos, que *Follas Novas* anticipara, en case un século, a poesía social. E comeza a ser assumido por todos que na obra de Rosalía, mesmo na escrita en castelán, manifestase un estilo moderno de realismo, que ainda tardaría máis de cincuenta anos en ser empregado por outros escritores da península.

Rosalía, como Joyce, conseguiron logros estéticos, válidos tamén para outras culturas, como resultado da súa xenial e radical resposta ás necesidades da sociedade específica que os inspiraba e á que, en maior ou menor medida, se dirixian (ainda conscientes ambos de que tardarian en ser lidos polos seus compatriotas). É dicer, foi o seu localismo o que, cando menos en parte, contribuiu a que se fixesen grandes. ♦

En Círculo os episódios cotiás tinxense de misterio. "Quixen que o leitor contemporáneo entendese que a vida non era plana, e moito menos mecánica e clara" anota De Toro ao respecto do seu libro *relaxioso* entroncado coa sua busca de trascendencia. Un dia Suso de Toro decatouse de que se estaba a transformar nunha imaxe e decidiu crear unha personaxe pública cubrindo o seu rostro co inseparábel *atrezzo* de lentes escuras. O De Toro dos anteollos fixose popular cando xa o era, creou a sua face de escritor controvertido que tanto incomodaba a uns coma a outros, que tanto asinaba un comunicado como buscaba ser lido participando de todo o entramado literario, que tanto conseguia o aprecio dos leitores como o malestar dos organismos. E que non paraba de opinar, de comunicar buscando a trascendencia, como el define a consentida "sobrénica" dos escritores.

E volve Suso de Toro a *Nano*, o inxénuo lúcido que pasou das suas páginas ao escenario e co que o autor di todo aquilo que non se atrevería a pór en voz propia. "Fala de cousas terríveis. É radical porque é un tolo profesional, marxinado, fóra da vida, un *voyeur* que queda á marxe, contemplando o que acontece con intelixencia, cun discurso difficilmente tolerábel. É lóxico tamén que os demais digan que está tolo". Tivo mesmo angústia pola desaparición do personaxe que levaron a escena *Teatro de Ningures* e *Teatro do Adro*. *Nano* ten moito de Suso de Toro, en especial a sua face de mirón, de "fagocitador da vida" como el gosta reconñecer. Desta volta, permitiulle a *Nano* falar "coma un príncipe, como Hamlet". Tamén porque Suso de Toro sempre escribe, ao seu dicer, a mesma historia, "o Hamlet e o Edipo, respondendo ao esquema de investigar sobre o pasado". Por iso tamén introduce en *Círculo* o relato sobre o momento no que Ánxel Casal decide se se candidatará á alcaldía de Santia-

go. "Reconstruir o pasado é unha necesidade. Sempre acabo chegado ao 36, é obsesivo, unha ferida que segue aberta. Está na orixe de *Land-Rover*, de *Calzados Lola* e ainda dunha novela que teño inédita" sinala o escritor, que tinxe o seu onírico libro de melancolia, palabra que tamén repite a cada pouco.

Pechado en círculo, como a serpe Uroboros que agarra o rabo coa boca, o libro busca atrapar ao leitor cunha estrutura encadeada que mantén a tensión dos leitores. Mergullado no seu traballo de cocineiro, Suso de Toro foi compondo a obra deixando que "se fose manifestando ela mesma, como pensaba Miguel Anxel, cada pedra leva dentro as formas e só hai que tirarle o material sobrante para que aparecese". Ese ton misterioso e até místico que verque nas suas afirmacións, más a paixón coa que fala dos temas que lle dan no corpo bate contra a imaxe de *enfant terrible* da literatura que el nega, "pode ser que a teña, pero,

entre outras cousas, son xa maior de máis para iso". Bregado na psicoanálise e o materialismo, declarado ateo desde novo, o escritor compostelán entende que o tempo o levou a un "proceso interior, que se manifiesta tamén na literatura, de revisión dese modo de entender a vida, de búsqueda de relaxiosidade". Partilla entón do "ser parte do mundo" do pensamento ecoloxista e recupera conceitos como compaixón, piedade ou caridade, apartados de calquer diccionario progresista para substituílos por *xustiza social*. "Pertenzo, de certo, a unha cultura que se riu diso pero acredito en que a demanda de xustiza nace da compaixón, da piedade e da caridade. Sendo militante de esquerdas coincidin con malas persoas, e vin que algo fallaba" afirma.

Como é un libro onírico, o cinema acaia aos obxectivos do autor. A grande cámara escura que é a sala de exhibición converteuse ao literaturizarse nun

"mundo de soños, unha arte irresistíbel que vence, un discurso que emociona a través da sensibilidade. Sen dúbida o lugar onde se encontra a vixilia e o soño, a vida diaria e a ilusión". Cinema entón como boa metáfora do que De Toro quixo para o seu *Círculo*.

Obra de teimas

Suso de Toro verte no libro todas as suas "teimas" e así o confesa. Non está entón de máis o episodio relatado en *Círculo* no que unha editora mantén unha conversa cun escritor que se revolta contra as leis de mercado, facendo unha aposta pola arte. "Quero ser profesional escribendo o que quero. Son un operario que ten un oficio de tebras, como dicía Quevedo, que traballa consigo mesmo en intenta conciliar esa ética cun servizo ás persoas que demandan de mim unha certa mantenanza. Vendo pantasmas" sinala o autor para quen todo escritor ambiciona a imortalidade e, de non ser, participaría só nunha "carreira miserábel para se colocar. O escritor é un chamán que crea obxectos máxicos e ten esperanza de perdurar na memoria".

Pero De Toro non se recoñece no alegato do escritor retratado no libro que chega a dizer: "se non me len, que non me lean". Moi pola contra a sua é a apostila pola comunicación que o converteu en escritor profesional. "Mantengo desde os oitenta que quero ser escritor e vivir do meu traballo. Son calvinista, apresento claras as regras de xogo. Ninguen publica para que non o lean e cárgame a hipocresía de quen di o contrario. Fun despreciativo por veces co noso mundo cultural pero é que quero de verdade unha literatura normalizada, non persoas que apelen a sua traxectoria persoal. Por iso quixen intervir" comenta o escritor, abafado polo que el chama a sua "empatía" e que describe como a falta "dunha membrana que fai percibir mellor o que acontece fóra". Fala do seu compromiso civil coma se se tratase dun fado imposto, -"son guerreiro e non podo ser doutra maneira" - e, un paso adiante, acerta afirmar que "sería mellor artista se poíndese apartarme diso, pero é un problema moral".

A sua sinatura mestúrase así en capas de libros e manifestos. O último, o do foro *Luzes de Galiza* que considera unha resposta ao "calexon no que Galiza está metida, cun tapón que non deixa saída, por iso é significativo que os intelectuais -alguns deles levaban tempo sen se manifestar- volvan movilizarse igual que no fascismo". O dilema estaba dianxe, e ao seu ver, o Foro obrigou a que se decantases. "Criouse unha cultura política antidemocrática. Neste país estamos afogados gobernados polos mesmos, seguimos presos do medo e da continuidade dos señores da guerra" comenta, e por iso entende que o manifesto dos intelectuais ten un grande valor simbólico porque "privá de legitimidade ao governo. Ten votos, pero se non é quen de responder ás gravísimas acusacións que lle fai o Foro Luces perde a sua avaliaciñon democrática".

Suso de Toro

'Escrebo sempre o Edipo e o Hamlet, a reconstrucción do pasado'

• Carme Vidal

"QUERE SER UN LIBRO MÁXICO, MÍTICO, DE INSPIRACIÓN POÉTICA". O ESCRITOR SUSO DE TORO VEN DE PUBLICAR CÍRCULO, UNHA OBRA QUE RESPONDE AO DESENVOLVIMENTO DUN PROCESO VITAL NO QUE ATOPA UNHA NOVA RELAXIOSIDADE. ESCRITOR PROFESIONAL, COMA SEMPRE DEFENDEU, SUSO DE TORO HAI BEN ANOS QUE TEN A VIDA CONFUNDIDA COA LITERATURA. TENTA POR ISO SEPARAR O PERSONAXE NO QUE SE CONVERTEU, PERO A DURAS PENAS O CONSEGUE: AO ESCRITOR FALTALLE UNHA MEMBRANA E ISO ACENTUA A SUA "EMPATIA". COMUNICA E RECEBE MENSAXES DO EXTERIOR POR ESA PORTA QUE SEMPRE QUEDA ABERTA.

ANDRÉS PANARO

Bestiário do delírio cotiá

Chévere leva a escena o poemario de Manuel Cortés *A rutina é o deber de todas as criaturas*

• C.V.

Cada mañá cando un se ata os zapatos, hai milleiros de persoas facendo o mesmo. É un tic; como os moitos que teñen os animais. Manuel Cortés fixo poesía desa rutina e agora *Chévere* ven de levala a escena, facendo un recital onde se mestura a parodia e o paradójico; a transgresión e o delírio; a música, o teatro, a poesía e as artes plásticas. Recreando tamén o estilo de *Ronseltz*, o grupo poético ao que pertenceu Cortés e que revoltara os cenáculos literarios da Coruña.

O comezo é de puro recital. Manuel Cortés le, moi pagado de si mesmo, coma un rapsoda vestido de preto, os seus poemas diante dun sóbrio atril. Acontece que algúns lle saen moi vanguardistas, sen puntos nem comas e mesmo sen título. E hai tamén os que darian por si proprios para un longo tratado de estilística. Parodia así o actor-poeta todo o "engolamento da poesía, a pretensión de transcendencia" e consegue as palmas do público da mesma maneira que hai máis de unha década respondera con *Ronseltz* a toda a "borracheira lírica da cultura coruñesa de recitais". Defende así que o sentido do humor, a ironia dá ben para a poesía e, como proba, tira da man toda a tradición da literatura galega desde o século XII. Na defensa dese argumento tan histó-

A. PANARO

rico confésase incluso, por veces, "algo macarra" e bota abaxo as barreiras que dividen a "poesía, poesía" do "divertimento".

Non é a primeira vez que os *Chévere* -compañía na que milita Cortés- levan a poesía aos escenarios. Fixérónxa con textos de Bukowski traducidos ao galego e con *Metalúrxia* de Carlos Santiago (os dous en Edicións Positivas). Só que desta volta o espectáculo se complica e a escenificación do

poemario, de seu fragmentario, dá nunha delirante pasarela de animais que compoñen un verdadeiro bestiário do cotiá. Entran entón no escenario, montado a modo de corredor, Patricia de Lorenzo e Miguel de Lira que, xunto co próprio Cortés, compoñen unha triada cómica singular que, de ser necesario, levantarían o espectáculo só coa sua interpretación.

En *A rutina é o deber de todas as criaturas* Miguel de Lira interpre-

ta ao "homeconchapeu" ou o que é o mesmo traspasado ao mundo animal: o caracol que leva a casa a costas. E Patricia de Lorenzo representa á "mullerpreñada", tatuada nas suas costas co verso infinito "formiga, formiga, formiga...". Manuel Cortés ocupa a terceira via, o "m". Porque nos tics os humanos emparéntanse cos animais, e interpretan o seu comportamento segundo os propios modelos da mesma maneira que moitos dos xeitos dos homes se

reproducen ao modo do más puro bestiário. Sobre o escenario represéntase o confronto entre o feminino e o masculino -para o caso, entre o home e a muller- coa introducción dun terceiro ángulo, dun elemento neutro "sublimado e metafórico" no que se converte o poeta.

"Amodo / Devagar / A xeito / Lentamente / A gusto / Paseniano / Engorde / Aos poucos / Chega o tempo". Caracois. O poema de Cortés resólvese na escena coa brillante interpretación de Patricia de Lorenzo e Miguel de Lira ante o interese e desespero do público. Un caracol -lento, engordiño, amodo- camiña cara a muller-preñada-formiga nunha escena case interminable que se mantén a pesar de se demorar na rutina e transgredir co tempo. Con música en escena interpretada por Xavier Abraldes e Suso Alonso, agroma de xeito especial a dirección artística de Xesus de Ron, verdadeiro mentor do proxecto.

Nas representacións desenvolvidas até agora na Sala Nasa de Compostela o espectáculo acadou unha boa resposta do público que asistía espectante á nova proposta dos *Chévere*. A ruptura da división dos xéneros, de teatro a ópera de peto e de performance a recital, entendida como unha nova maneira de transgresión no camiño de dirimir, fóra dos sesudos manuais, aquilo que é a poesía. ♦

O Café-Teatro do Real, un cenáriu cultural en Moaña ao que deu vida o cooperativismo

• PAULA BERGANTÍNOS

Vai para dous meses que se inaugurou en Moaña o *Café Teatro do Real*, un local que mercou unha cooperativa na que se implicaron dezasete persoas ligadas á cultura. Música, teatro, baile, cinema, exposicións, literatura enchen esta sala que conxuga a oferta de grupos profesionais coa intención de ofrecer un cenáriu para os artistas.

O nome tomouno emprestado do bairro. O *Café-Teatro do Real* está ubicado nunha rua de Moaña que desce até o peirao no que se colle o barco para Vigo. Levaba dous anos funcionando inspirado na teima que lle permitiu sobrevivir, aproveitar o tempo e o espazo para ofertar actividades culturais.

As dificuldades económicas atrancaban a sua existencia e os seus proprietarios, Celso e Isabel, xa tiñan ofertas de compra. "Era unha mágoa que rematara convertido nunha de moitas churrasquerías e ocurriúsenos a idea de formar unha cooperativa. A voz empezou a correr e en pouco tempo conseguimos xuntarnos 17 persoas interesadas en

P. BERGANTÍNOS

manter o local sen ánimo de lucro", conta Isabel. Despois dalgúns reformas, inauguruouse o 13 de Novembro.

Os novos proprietarios son xente ligada ao mundo da mu-

sica e do teatro e con contactos dabondo como para manter a continuidade da programación cultural que ten nas noites do Sábado, a cita estrela. Non coñecen outra iniciativa similar. "Fixo falta unha pequena in-

versión de cada un de nós e afrontar a hipoteca do local. Contabamos coa vantaxa engadida de que os dous propietarios pasaban a integrarse na cooperativa", comenta Benxa, o seu presidente.

O local ten dous espazos, o teatro e o café. Na sobrebarra motivos das cantigas medievais e mariñeiros que nacen da madeira e do cemento-cola. Ao seu autor, Fernando Ramil, tamén pertence a decoración da fachada desde a que un trasno convide a entrar. Das paredes pendurou inicialmente unha exposición de pintores e fotógrafos do Morrazo que deu paso nestes días aos cadros de Pepa Sobreira.

Cinema, títeres, teatro, contacostos, música, presentación de libros ou danza son algunas das actividades xa estreadas, ben por iniciativa da propia cooperativa ou á proposta doutros colectivos. "Cando aparece un local deste tipo a xente entra en contacto contigo -engaden-. Ponse de manifesto a demanda de espazos que sirvan como plataforma para poder organizar actividades ou para dar a coñecer artistas que están empezando". En canto á programación, adiantan que o mes de Marzo vai estar adicado ás mulleres, con convidadas como Marta Dacosta ou Marisol Manfurada, e Abril a Portugal e á lembranza da Revolución dos Cravos. ♦

A. PANARO / ARQUIVO

O Panteón Real continua pechado no Xacobeo

O Director Xeral de Patrimonio afirmara que abriría ao rematar as obras

• C.V.

Tres semanas despois de se abrir a Porta Santa que indica o comezo dun novo ano xubilar, o Panteón Real continua pechado a pesares da promesa feita polo Director Xeral de Patrimonio, Anxel Sicart, nunha carta a A Nosa Terra, de que se permitirían visitas unha vez rematadas as obras da catedral.

Nada mudou desde que en Xuño do pasado ano A Nosa Terra denunciara o lamentábel estado no

que se atopaba o Panteón dos Reis de Galiza, daquela convertido en armacén para os aparellos de construcción empregados nas obras do templo. As fotografías tiradas na estancia -coñecida tamén como Capela das Relíquias- mostraban claramente o abandono dunha dependéncia que quedaba fóra do percorrido turístico ofrecido polas autoridades catedralicias. Xusto na entrada do Museo, diante mesmo do posto de venda de entradas, a porta pechada do recinto dá conta do esquecemento do proxecto de inter-

gralo como unha sala máis do conxunto aberto ás visitas.

A raíz da publicación do artigo que comparaba o abandono do panteón da catedral compostelana co estado de conservación e das tumbas de varios membros da dinastía galega na basílica de San Isidoro de León -unha das estancias más visitadas do conxunto museístico- este xornal recibiu unha carta do Director Xeral de Patrimonio, Anxel Sicart que xustificaba o peche do Panteón por estar "afectado po-

las numerosas obras de restauración que se están a realizar na Catedral de Santiago". A carta, publicada no Nº 838 do 9 de Xullo de 1998, recoñecía asimismo que o recinto fixera avio como armacén para depositar "pezas que estaban nos lugares más afectados polos traballo de restauración, para evitar o seu deterioro". Sicart puña fin á misiva anunciando que "unha vez rematen as obras, as pezas voltarán ao seu lugar de orixe e esta capela abrirase de novo ao público".

Tirados xa os andámios e xa entrado o ano xubilar con varias expediciones oficiais ao templo promovidas desde a Xunta, a porta clausurada do Panteón dos Reis de Galiza desmente as afirmacións do Director Xeral de Patrimonio. Mais unha vez na entrada da estancia que alberga as tumbas de Fernando II, de Afonso VIII, de Berenguela, de Xoana de Castro, do Conde de Trava e do Conde de Borgoña, o visitante atópase coa imposibilidade de entrar no recinto, coa advertencia dos encargados do museo de que "non está prevista a sua apertura".

Segundo a tradición a Capela Real abriase en datas de grande solemnidade. As autoridades catedralicias permitian a entrada o dia da comemoración do pasamento de Fernando II e o dia de Santiago o Menor, o 3 de Maio. Ao contrario do que aconteceu coa exaltación do Apóstolo ou mesmo co panteón de San Isidoro de León -restaurado despois da desfeita desenvolvida por tropas francesas no 1810 e sometidos hai pouco os restos a probas de ADN para identificar a sua procedencia-, a cativa tradición de portas abertas da catedral compostelana chegou ao seu fin e xa hai ben anos que nenhas duas datas sinaladas se abre ao público.

O conxunto está formado por seis tumbas xacentes de granito nas que se reproducen as imaxes dos membros da dinastía galega enterrados. Á direita situarse os sepulcros de Fernando II -atribuído ao Mestre Mateo a quem o monarca encargara a construción do Pórtico da Glória e lle outorgara unha pensión vitalicia-, de Afonso VIII e a tumba do Conde de Trava, cunha estatua esculpida por Magariños en 1926 imitando os monumentos históricos que a acompañan. Á esquerda fican as tumbas de Berenguela e Xoana de Castro, ao pé da do conde Ramón de Borgoña, esposo de Urraca. A tumba de Afonso VIII identifícase co nome de Afonso IX, segundo a interpretación da historiografía española e, tanto el coma Fernando II aparecen na inscripción como "reis de León". ♦

A SERPE DOS CAMÍNOS

LOIS DIÉGUEZ

A lagoa do Caque

—Era esta lagoa grande como a Terra Cha -dixo Saef mentres mirabamos desde as xanelas estreitas e alongadas do observatorio, os parrulos a nadar alegremente entre as pequenas illas da lagoa de Caque-, de branca area nas suas riveiras. Vivia nela Dilaneil, o fillo da onda que nada como o peixe, o que leva a cabeza linda coroada con algas e con cunchas. Grianinech, Cara do Sol, primoxénito do guerreiro Karnac, chegou aquí un dia na procura do Primeiro Anel da Casa de Galiaz que Nirax submetera con traición ao seu poderio. Fermo e novos os dous, non tardaron en namorar-se. Así que Grianinech, eslumecido polo amor, esqueceu a busca desse Primeiro Anel que había traer a liberdade do seu povo. Tiven eu que deixar Erin para arrincá-lo do seu esquezo, e poñendo as

asas vermelas como o lume mandei-lle a Emog, o señor da Fraga, o fillo da sombra e da caverna, bon servidor de Nirax, para que o combatese e o iniciase nas armas. Nesa area que agora vedes confrontaron-se os dous en dura batalla, e ainda ferido, foi Grianinech quen arrincou o corazón do inimigo prostrado na area. Despois tirou-llo aos peixes para que o devorasen.

Viñeramos os viaxeiros desde Lugo deixa Castro de Ribeiras de Lea para ver esta lagoa pequena e redonda como un ollo azul. Saef falaba baixío para non espantar as aves máis achegadas a nós.

—Mais o amor seguiu vencendo a Grianinech, así que fixen vir a sua irmá, Emer, a da firmeza. Como ia pensar eu que tamén

ela caería nos brazos de Dilaneil. Pasaban a vida nadando nestas augas mansas e no seu fondo atoparon, á fin, o Primei-

ro Anel que Nirax afundira. Iso animou a Emer a romper o feitozo que os retinía en Caek, como daquela se chamaba este lugar.

Iso e os ciúmes, pois Grianinech era o preferido de Dilaneil. Aproveitei-no eu, outra vez vermelha de caraxe, e con Faol, o lobo, conseguí que partiran a buscar nas Penas de Sador o Segundo Anel, e en Erin o Centro Azul que dá calor, símbolos de Galiaz, a atraiçoados. Mais esas son outras historias que vos contarei algun dia, eu, Saef, a Serpe Dourada que hai moitos milleiros de anos aquí estivo, cando Caek era un mar que Dilaneil governaba.

Ouvímos, agora, no silencio que seguiu, o canto repetido dos parrulos. Ollábamos as garzas brincar na auga, e coridas aves fuxir para os piñeiros da riveira. Saef quedara triste de nostálxia e nós sentimo-nos felices no mundo de paz e beleza que a antiga Caek nos mandaba. ♦

ANACOS

A teima das santificacións

Tiña bastante razón meu vello demo, don Ánxel Novo, cando decía: "Borobó ten a teima de facer santo a todo cristo". Anque tanto non, si que era verdade que no meu tempo de *La Noche* raro era o ano que non propoñía elevar aos altares a algunha persoa, de recoñecidas virtudes e boa fama póstuma, que me caise simpática.

Recordo que dunha tacada propuxen a canonización de tres vecíos de Compostela que xa tiñan sona de santos dende a Edade Media. Pois, pra o sentir popular xa estaban na gloria, polo que lles daba o povo célebres alcumes que proclamaban a sua ventureira santidad: o glorioso Mestre Mateo, do Pórtico, chamado o santo dos croques. O ferreiro Juan Tuorum, o home santo de Bonaval, adalid do pobo compostelán ante a teocracia da Mitra arzobispal. E o Carboeiro Cotolay, hóspede de San Francisco nas faldas do Pedroso e que logo edificaria o seu convento en Compostela.

Se cadra pola facultade que me transmitiu o Cardenal Quiroga de conceder indulxencias (reléase o *anaco* do 25-IX-97), despertárase en min tal confianza cos asuntos sagros que me parecía doido facer santo en Roma

a aqueles menestrais que ben o mereceran no Santiago medieval, e asimesmo a outros cristianos da nosa época.

Por exemplo ao seráfico P. Suárez, tradutor da *Historia Compostelana* ou *Os feitos de Xelmírez*, do latín ao español, que morrera en recendo de santidad, no devandito convento franciscano. Ou ben, ao P. Solti, un dominico fillo dun mineiro asturiano; especie de ledo Savonarola que atraía multitudes aos seus sermons dos anos coarenta, por arremeter conta as extorsións das xerarquías do Movimento.

Máis tarde, cando me diron o pergamente de honra e loubanza (1982) do Pedrón de Ouro preguntei no meu *Anaco de amor a Rosalía*:

Agora que o Papa ven a Ávila de Santa Teresa, ¿por que a Pía peregrinación non sigue deixa a vila do Sar, para santificar a Rosalía?

Pedindo logo perdón a Deus e á Nosa Señora da Saudade, señora de Murguía, por anceiar facer santa, en Roma, á Cantora do Sar. E na miña teima de santificar a nosa xente cheguei á afouteza de imaxinar en *La tremenda niñez de la Bella Otero* que se ista, sen-

do nena, morrera cando foi violada polo Canainas na Terreiro, puído moi ben ser canonizada, "anticipándose a Santa María Goretti, sagrado arquetipo da infancia sacrificada ao más bestial dos erotismos".

Con tales precedentes cabe xustificar que no meu *Libro dos tropeiros* cometese o tropeón de lembrar que "solicitei a gloria dos altares pra o P.J. Díaz de Rábago, fillo do meu distinguido amigo don Andrés, o compadre de Valle-Inclán, que morreu moi xoven en Inglaterra —escribía—, dando exemplo de singular piedade".

Cometín así un *lapsus calami*, máis que un *lapsus memoriae*, que ninguén me corrixe ata que volvin a repetir o mesmo erro nas liñas finais do meu opúsculo *Vida y obra de un santo varón: Joaquín Díaz de Rábago, teórico e historiador do cooperativismo (1837-1898)*, publicado agora no tomo XLV dos *Cuadernos de Estudios Gallegos*. Onde acabo recordando ao mencionado D. Andrés, fillo de D. Joaquín e "proxenitor á sua vez de dous sacerdotes xesuitas; un deles, Andrés coma seu pai, misioneiro en China e na illa de Timor, morto moi xoven en Inglaterra —escribía—, din que en loor de santiadade polo cal creo lembrar

que se iniciou hai xa moitos anos o seu proceso de beatificación".

Foi o colmo da miña teima santificador, que se desinflo cuando recibin, hai pouco, unha amable carta de D. Santiago Bermejo, sobriño de García Martí, xenro de D. Andrés e cuñado, por iso, dos xesuitas. Avisábase, por fin, do meu reincidente tropeón, con certa sorna: "El R.P. Andrés Díaz de Rábago, S.J. a quién se ha empeñado Vd. a en beatificar a la fuerza, se encuentra, G. a D., a sus 81 años disfrutando de buena salud, destinado en Taipei (Taiwan), trabajando, entre otras muchas obras, como profesor de la Universidad del Estado".

O continuación D. Santiago Bermejo comunica-me outros interesantes datos, por se chegase o seu cuñado a ser beatificado de certo, e poidera eu escribir a sua apoloxia con toda veracidade "e non de orella". Fago votos pra que iso suceda xa no século XXI. Anque de seguro non poderei ir a Roma, para asistir á ceremonia vaticana, xa que xa repenicarán

"os sinos do meu póstumo destino en cantos menceos haberá..." ♦

FRANCISCO A. VIDAL

CAMINHO VELLO CONGOSTRA NOVA

O Cruceiro Bonito

Na vella estrada que vai desde Betanzos a Compostela, nese antigo camiño de peregrinaxe, de feirantes e de viaxeiros, as almas do outro mundo e as deste teñen un lugar para a reflexión e a meditación sobre a dor humana.

O Cruceiro Bonito de Abeiro, chamado así pola elaborada feitura, asombra pola beleza e monumentalidade, e conmove pola advertencia que o autor "...de la Ynquisición", deixá xentes deste mundo sobre as cousas do outro.

Creo que foi o historiador francés Ernest Renan quen definiu aos celtas como unha raza que coñece o sentido do Alén e posúe o secreto da morte. Pois se isto é así, os galegos somos verdadeiros descendentes da súa cultura, xa que poucos pobos hai tan preocupados de prever aos vivos contra o que ven despois de pasar pola tumba.

Neste cruceiro, mandado facer en 1787 polo párroco Francisco Antonio López de Balío, resumese a dureza da Paixón de Cristo, como si nada puidese ser más cruel, e implórarse ás almas do purgatorio, para advertir aos camiñantes das virtudes do sacrificio; mesturando as iconografías con epígrafes, en latín e cas-

do advertise aos vianantes: "a vós, homes que transitades os camiños, atendede e mirade se é dor a miña dor", no soporte da mesa, coa súa humana caixa das esmolas, debaixo dun relivo no que se representan as almas entre as chamas do purgatorio implórarse unha piadosa oración polas que afinda están na terra: "ánimas benditas acordádevos de nosoutras".

Ao redor do cruceiro, gardándoo, sobre catro pedestais e en actitude piadosa, como testemuñas da dor de Cristo, está San Xoán, cronista da Paixón; a Virxe, nai e Señora, co seu corpo arqueado polo desconcelo e os brazos caídos pero acolledores; San Pedro, o príncipe dos apóstolos, garda e primeiro continuador da mensaxe evanxélica e San Francisco, quen soportou a dor das chagas de Xesús e foi, sen dúbida, o home que mellor interpretou o mandado de pobreza e amor humano.

Pero para reforzar un pouco más as imaxes, cada pilar dos que serven de soporte a cada

unha das figuras, representa con relevos as principais estacións do "via crucis" e dan por medio da palabra escrita unha explicación das pasaxes do evanxeo, intercalando frases da propiedade do promotor, onde se fala da dor causada a Deus polas nosas maldades e transmitida a San Francisco para aproximar aos homes a terrível dor de Cristo, da que nos deu testemuño San Xoán, quen, como neses epígrafes se lembra, durante a cea chorou apoiado sobre o seu peito, e logo permaneceu toda a noite cabido e ao pé da cruz.

No máis alto do fuste, sobre un capitel soportado por catro anxiños, os brazos da cruz acaban nun florlizado ou acorazonado de ferro, e polo reverso a Virxe das Angustias con coroa metálica e o espantoso puñal atravesando o seu corazón de nai aflida.

Aínda sabendo que moitos cruceiros foron feitos para expurgar pecados inconfessables, é moi posibel que aquel crego inquisidor costease esta obra coa mala idea de meterlle o medo no corpo aos viaxantes e xentes de andar camiño, con fama de non negar troula nin trago de viño, e menos xogos de mozas e amoriños. ♦

Helena Villar Janeiro
'Galicia viva en internet quer aportar o punto de vista galego a ese mundo de contidos universais'

O estadio do espello de María do Cebreiro, unha novidade de poesía publicada na colección *Ablativo Absoluto* de Xerais e *Cuando entones* de Juan Carlos Onetti.

Que libros recomenda ler?

Poesía, concretamente este libro de María do Cebreiro e poesía oriental, por exemplo, Ialuddin Rumi.

Participa na edición en internet da revista *Galicia viva*. Como surde este proxecto?

Naceu dunha tertulia de amigos que facemos os Sábados á tardíña en Rianxo. A última incorporación foi a dun estudiante moi entusiasta da informática e da tecnoloxía, que foi o que nos propuxo a idea de sacar unha revista en internet. Levamos dous meses traballando nesta iniciativa, interesante para nós pero tamén para o país e a lingua.

En internet circulan línguas maioritarias. Frente a isto o noso proxecto é unha apostila polo galego. Viámolo na obriga de axudar a pór a lingua propia en paridade con outros idiomas que viaxan pola rede.

Que contidos incluen?

É unha publicación aberta no sentido mais amplio de cultura, e dicer, escribirse sobre arte, pintura, literatura, economía, política, filosofía... A nosa idea e que se rixa polo conceito de liberdade de expresión, que fai moita falta, incluindo as colaboracións que os leitores quieran enviarnos. Será unha revista sen censuras, como é característico do mélo, pero en galego. Estamos implicadas oito ou dez persoas e tratáremos de actualizala cada mes.

Unha das características más importantes e a páxina de discusión na que a xente pode participar. Criámos coa idea de abrir as paredes do local de Rianxo no que facemos as nosas tertulias. Hai moita xente que circula por internet e nós quixemos aportar o punto galego a ese mundo con contidos universais. O enderezo é <http://usuarios.iponet.es/galiviva>. ♦

Escrivora: Becerreá, 1940.

• PÁGINAS COORDENADAS POR ANDRÉ LUCA •

Muller con mazás, de M. Antónia Dans, á que a Fundación Barrié da CORUÑA adica unha exposición antolóxica.

Cangas

■ TEATRO

VELLOS TEMPOS

Teatro do Atlántico apresenta na Casa da Cultura a obra *Vellos Tempos*, dentro do ciclo teatral de inverno. Terá lugar o Venerdì 22 ás 22,30 h.

Carral

■ CHARLA

POBREZA

O Venerdì 22 ás 20,30 h, terá lugar no local da Asociación Xuvenil Mil e Pico unha charla que xirará entorno ao tema da pobreza. Como ponente es-

tará Xácome Santos, membro da Regal.

A Coruña

■ CINEMA

CGAI

O Centro Galego de Artes da Imaxe ten prevista para

O Trinque

Contra o asfaltado do camiño

A Asociación de Amigos do Camiño de Santiago convoca para o Sábado 23 unha marcha que sairá ás doce de Samos para percorrer un

treito do camiño francés que o concello quere asfaltar. Ademais de pracenteira, esta viaxe-camiñata pode dar un bon froito.♦

37
Nº 866 - ANO XXII
21 DE XANERO DE 1999

Lugo

■ EXPOSICIONES

GRACIELA ITÚRBIDE

Na sala de arte Caixa de Galicia encontra-se aberta a retrospectiva da mexicana Graciela Itúrbide. Imaxes que resumen a vida e os costumes da sociedade do país mexicano, desde tempos da fronte zapatista até o México máis influído polos EUU. Até 27 de Febreiro.

MÚSICA PARA VER

Durante estes días pódese contemplar no Museo Provincial a mostra itinerante *Música para ver*, organizada por Caixavigo, composta por catrocentos aparellos musicais de todo o mundo e de todas as épocas.

ANTONIO TABOADA E XOSÉ MARRA

No mesón O Forno pódese contemplar unha mostra conjunta do escultor António Taboada e o fotógrafo Xosé Marra.

Moaña

■ EXPOSICIONES

ENTRE MAREAS

O Outono Fotográfico chega á vila do Morrazo coa mostra fotográfica de Xoán Carlos Gil. Baixo o título *Entre Mareas*, recollense imaxes da pesca e o mar como arte, non como traballo obrigado. No IES As Barcas, até o 28 de Xaneiro.

■ MÚSICA

LIORNA

O Sábado 23 ás 23,30 h, terá lugar no Café Teatro do Real a actuación de Liorna, coa presentación do seu novo traballo.

Ourense

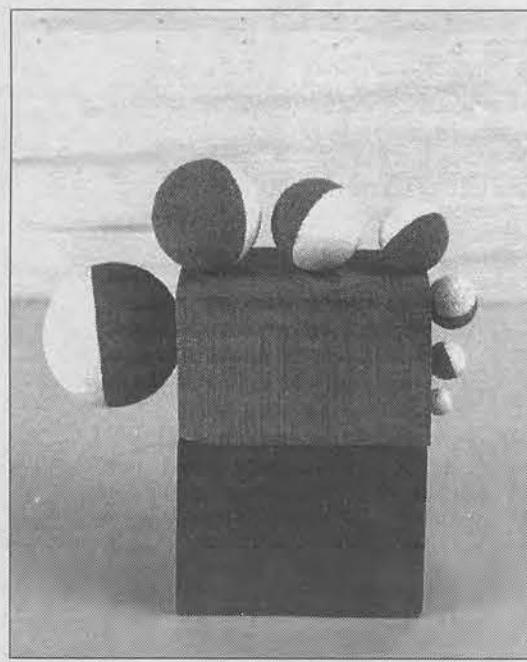
XAVIER TOUBES

O Sábado 23 ás 13 h, inaugúrase na galería Marisa Mariom a mostra *Luz do norte* obra do escultor Xavier Toubes. "Utiliza a cerámica como material fundamental e parte de conceptos tradicionais para evolucionar cara un tipo de obra apartada de conven-

Xavier Toubes inaugura exposición na sala Marisa Mariom de OURENSE.

En LUGO podemos contemplar más de catrocentos instrumentos musicais no Museo Provincial.

Derradeiros días para contemplar a exposición de Carmen Calvo na CORUÑA.

Carteleira

ROUNDERS. A vida observada desde o risco dos xogadores de póker. Película de interiores con bons actores e cenários críbeis. Inapropiada para os que odian as cartas.

DE AGORA EN DIANTE. Un home rico deixa á súa muller por outra. A muller consegue a un home simpático e pequeno (Dany de Vito). A historia destes primeiros días da muller madura e separada é o tema dun filme que se ve con agrado.

FISTERRA. Fita galega con resoánncias de certa cinematografía europea (do Norte): limpo, de caracteres más evocados que mostrados. Un pai hippie abandona á súa familia. O fillo menor sae a buscálo, anos despois, por intermedio do seu irmán.

O MILAGRE DE P. TINTO. Os irmáns Freser, un deles guionista de *Gomaespuma* e o outro publicista, úñense aquí nunha película occurrente, pero con abundantes fallos narrativos. A filmación de ambientes clásicos do cine: a chegada dos homes da NASA, a escola francesa, o musical con pizza, a despedida no porto, o campo de fútbol, a estrada recta con posta de sol, fan pensar que de Javier Frese pode sair algo o día que teña un guión ben armado.

HORA PUNTA. "Ser policía de Los Angeles é unha vergüenza. A miña nai dille ás veciñas que son traficante". Esta é unha das frases da comedia que ten como protagonistas a un policía negro e a outro asiático (da República Popular China). Sesión de artes marciais, con humor. Por unha vez os loiros son os que quedan pior.

XOGOS SALVAXES. Dimeiro, erotismo e crímea nunha vila de ricos de Miami. Película de intriga onde o guionista utiliza todos os trucos (próprios do mal cine) para enganar ao espectador. Escea de sexo a tres, inédita no cine puritano norteamericano.

EVE'S BAYOU. Traxedia que se desenvolve no seo dunha familia acomodada de cor no estado norte-americano de Luisiana. Ali, as relacións entre o pai, a súa muller e as suas fillas teñen un fatal desenlace. Non falta o vudu nun filme un chisco lento pero de moi boa fotografía.

ANTZ (FORMIGAZ). Cando unha formiga individualista quer saírse da comunidade, a orde social. Debuxos animados para adultos que se abordan con ironía a vida gregaria destes insectos. Película de tintes socializantes cunhas conclusións aplicables ás persoas.

OLLOS DE SERPE. Trama tópica para un filme que pretende ser de acción. O papel de Nicolas Cage, detective que topa coa traición do seu amigo da infancia, ao resolver o asasinato que se produce durante un combate de boxeo, non sequer axuda a esquecer os cartos da entrada.

O MEU NOME É JOE. Un ex-alcohólico sen traballo entra en relación cunha asistente sanitaria. El, Joe, intenta axudar a unha parella de drogaditos. O filme, na liña doutros anteriores de Kem Loach, plantea, entre outras cousas, a imposible solidariedade entre clases. Un guión firme e unha obra ben realizada.

da, ainda que a montaxe esteña algo falta de ritmo, sobre todo ao principio.

A MENIÑA DOS TEUS OLLOS. Na España franquista un grupo de cineastas marcha á Alemaña nazi a rodar unha película. O último filme de Trueba abala entre a comedia e a traxédia sen perder o equilibrio. A película resulta entretida, mália que António Resines e Jorge Sanz ocupen un papel estelar.

ALGO ZPASA CON MARY. Comedia de enredo protagonizada por Cameron Diaz. Moi recomendábel para xente nova, pero tamén acta para maiores, polo seu atrevemento. Contén duas ou tres cenas de excelente humor. É a primeira vez (se algún eruditio non o rectifica) que unha película norteamericana, moi comercial, mostra semen en pantalla.

O AVÓ. A obra de Galdós serve de base para esta fita ambientada en Asturias e co interese sociolóxico característico das obras do autor canario. A confrontación entre un conde, chapado ao estilo do Antigo Réxime e moi bien interpretado por Fernando Fernán Gómez e a súa nora, ben interpretada tamén por Cayetana Guillén Cuervo, dan lugar a unha interesante reflexión sobre o honor e a tolerancia. O problema en cuestión está xa un pouco superado, pero a película compensa polos magníficos diálogos e a cenografía de época.

UN CRIME PERFECTO. Un home (Michel Douglas) contrata ao amante da súa muller para que a mate. Redición dun clásico para entreter e olvidar.♦

cionalismos e dotada de gran expresividade. Até o 27 de Febreiro

MIGUEL TIJESSEN
PASTOR

No Ateneo pódese contemplar a pintura de Miguel Tiessen, na mostra que acolle os seus últimos traballos.

Pontevedra

■ CINEMA

A PEGADA

O Cine Clube Pontevedra ten prevista a proxección da fita *A Pegada* de Joseph L. Mankiewicz para o Mércore 27. Haberá duas sesións, ás 19,30 h. e ás 22,15 h., no auditório de Caixa de Madrid.

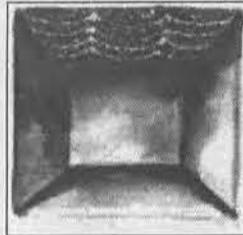
■ EXPOSICIONES

JOSÉ LUIS ARAUJO

Na sala Teucro (Benito Corbal, 47) colgan as pinturas de J. Luis Araujo. Pódese ollar até meados de Febreiro.

1898, SOCIEDADE, ARTE E CULTURA

No edificio Sarmiento, do Museu de Pontevedra, exhibe a mostra 1898. Sociedade, arte e cultura, material procedente dos fondos do Museu de Pontevedra.

ESPACIOS ALTERNATIVOS

Os espacios alternativos da vila, o Alsír, O Grifón, a Feira Vella, A cabaña e o Quinteiro, continúan co seu programa, que desta vez ocupa todo o mes de Febreiro e esta derradeira quincena de Xaneiro. No Alsír encóntrase a mostra de pintura de Marta Pazos, no Grifón, pódese ollar a pintura de Belén Padrón. Na Feira Vella está aberta a mostra de fotografía de Manuel Beloso, no Quinteiro pódese contemplar a pintura de Nuria Rivas. E na Cabaña,

Maite Rigueira mostra a sua obra na Cabaña de PONTEVEDRA, dentro do programa Espacios alternativos.

Convocatorias

EXPEDICIÓN A ALASKA

A Asociación Máximo Gorki de Vigo (Marques de Valadares, 14-1º) convoca a 1 expedición galega a Alaska en kayak de mar, cun percorrido de 1.000 quilómetros de costa. O Martes 26 de Xaneiro ás 20 h., a Asociación ofrecerá unha charla audiovisual sobre a expedición.

XORNADAS GALEGAS DE ORIENTACIÓN EDUCATIVA

A Confederación Intersindical Galega (CIG) e Asociación Socio Pedagóxica Galega (ASPG) convocan as Xornadas Galegas de Orientación Educativa, que se desenvolverán os días 5 e 6 de Febreiro en Santiago, na facultade de Ciencias da Información. As xornadas están dirixidas fundamentalmente a mestres, co obxectivo de proporcionar recursos a tutores responsábeis de orientación. Esta aberto o prazo para participar nas xornadas, pódese formalizar a matrícula no local da ASPG (981 278 259) ou en calquera dos locais da CIG-ensino, teléfono 981 594 686.

CONCURSO DE CARTAS DE AMOR

CONCURSO DE CARTAS DE AMOR

O Concello de Cangas convoca o I Concurso de Cartas de Amor, dotado cun primeiro premio de 20.000 pta; un segundo de 15.000 e un terceiro de 10.000 pta. O concurso divídese en dúas categorías, unha para menores de 16 anos e outra para maiores incluíndo aos de 16 anos. A extensión máxima dos traballos será de dous fólios, mecanografiados a duplo espazo. Os traballos entregaranse na oficina Municipal de Información Xuvenil acompañados de sobre pechado onde figurarán os datos persoais do autor. O prazo de admisión das cartas remata o 1 de Febreiro. Maior información no Concello de Cangas.

CURSOS DE GUITARRA

A Agrupación Cultural Alexandre Bóveda da Coruña ofrece cursos de guitarra acústica e eléctrica. O de eléctrica apreséntase o Luns 25 de Xaneiro, e impartirase os Luns de 19 a 21 h., con cinco alumnos por grupo. O de acústica apreséntase o Xoves 28 e impartirase

os Xoves de 18 a 20 h. Os cursos teñen unha duración de 6 meses e o prezo da matrícula é de 3.000 pta. e as mensalidades de 6.000 pta. Mais información e inscrición no teléfono 981 244 355.

PRÉMIO CONCEPCIÓN ARENAL

A Deputación da Coruña convoca o II Prémio de Temas de Interese Social Concepción Arenal, no que se otorgará un único premio de 1.000.000 pta. Os

traballo deber estar relacionados coa provincia da Coruña, así como co labor dunha persoa ou colectivo. O prazo de admisión das propostas remata o primeiro de Marzo do presente ano. Deben remitirse á Deputación (Alferez Provisional s/n, 15006 A Coruña). Bases publicadas no BOP nº 265 do 18 de Novembro de 1998. Mais información na Deputación Provincial da Coruña.

APERFEIZONAMENTO DE ESTUDOS ARTÍSTICOS

A Deputación da Coruña ofrece bolsas para o aperfeizamento de estudos artísticos. Poderán participar nesta convocatoria todas as persoas residentes na provincia da Coruña e que naceran a partir do dia 1 de Xaneiro de 1969. As solicitudes deberán formalizarse nos modelos normalizados que se facilitarán no rexistro xeral da Deputación e na Sección de Cultura e Deportes, ademais deben entregar currículo, proxectos, e certificación de dados bancarios. A documentación debe presentarse antes do primeiro de Febreiro do presente ano.♦

mente, na libraría A caixa de Pandora, un traballo fotográfico sobre o Brasil que leva por título *O país flutuante*.

Porto do Son

■ CINEMA

DOMINGOS DE CINE

A séptima arte ocupa a Casa da Cultura os Domingos á tardíña. A concellería de Cultura organiza iste ciclo ao longo deste mes. Nesta semana pódese ollar, o Domingo 24, *O home da máscara de ferro*; e para o 30 Xoves aventureiros. As proxeccións realizánsen ás 17 h. Entrada de balde.

sión Cultural da facultade. A mostra pódese contemplar até o 29 de Xaneiro.

MANUEL MOLDES

Vieiros de luz é o título da mostra de pintura de Manuel R. Moldes aberta na Casa da Parra. Pódese ollar de Martes a Sábados de 11 a 14 e de 16 a 20 h, até o 24 de Xaneiro.

GIUSEPPE PENONE

Abré no Centro Galego de Arte Contemporánea a primeira retrospectiva apresentada no Estado español da obra do italiano Giuseppe Penone, na que se amosan unhas trinta pezas criadas a partir de 1968. Tamén se pode contemplar no CGAC a mostra de fotografía de Chema Madoz, más de 30 cenas poéticas contidas dunha mensaxe que non se fai explícita na expresión. Aberta até o 31 de Xaneiro.

FUNDOS ÁREA CENTRAL

Até Febreiro pódese contemplar na sala de arte de Área Central, a mostra composta polos fundos da galería, Laxeiro, Marieta Quesada, Bucifios e Masiá entre outros. Aberta de 12 a 14 e de 18 a 22 h.

■ TEATRO

A DO LIBRO

A compañía Artello teatro á escala 1:5 presenta na sala Nasa o seu espectáculo *A do libro* o próximo Domingo 24 ás 17,30 horas. O prezo da entrada é de 500 pta.

■ MÚSICA

TONI LOMBA & ELIO DOS SANTOS

Toni Lomba & Elio dos Santos, *Parella de feito*, presentan o seu novo

traballo discográfico na sala Nasa a próxima semana, o Xoves 28 ás 22 h, o prezo da entrada é de 500 pta.

Silleda

■ EXPOSICIONES

XAIME QUÉSSADA E ACISCLO MANZANO

Desde o 16 de Xaneiro está aberta na sala de exposicións da Feira Internacional de Galiza, a mostra conjunta do pintor Xaime Quessada e o escultor Acisclo Manzano. Aberta até o 28 do próximo mes.

Tui

■ EXPOSICIONES

X. QUESADA BLANCO

Presencia nova na Antiga Cidade, titula Xaime Quessada Blanco a exposición que inaugura, este Venres 22 ás 20,30 horas, na galería Trisquel e Medíulo.

Vigo

■ EXPOSICIONES

NEL D. PIÑEIRO

Un xogo de contrastes, un baile de contrapontos, na mostra de pintura de Nel D. Piñeiro aberta na galería Sargadelos até o 30 deste mes.

AMBOS

Na galería Artefacto (Paseo de Alfonso XII) encóntrase a instalación que leva por título Ambos. Pódese contemplar de Luns a Sábados de 9,30 a 13,30 e de 16,30 a 20 h, até o 10 de Febreiro.

A CORAZÓN ABERTO

A Concellaría de Patrimonio Histórico organiza a mostra *A corazón abierto. Urxencias arqueoloxicas*. Vigo 1991-1998, aberta na Casa das Artes até o vindeiro 7 de Febreiro. Na propia Casa das Artes, tamén se pode contemplar, no terceiro andar, a

Colección Laxeiro, mostra permanente de debuxos deste autor.

O PAÍS FLUTUANTE

Anxo Cabada e Manolo P. Rua, exibent conxunta-

Interior vermello, 1992, de Xaime Quessada, e, á esquerda, Retrato Lugo, 1990, de Acisclo Manzano. Ambos artistas mostran a sua obra en SILLEDA.

ENCADERNACIÓN CONTEMPORÁNEA

Até o 29 de Xaneiro está aberta na Casa Galega da Cultura a exposición adicada á encadernación contemporánea na Galiza.

O escudo da Galiza deseñado por Castelao en insignia ou chaveiro

Chaveiro: Prezo 500 pta + 250 pta de gastos de envío

Insignia: Prezo 200 pta + 250 gastos envío. Pagamento a meio de selos de correos (máximo de 100 pta.) ou ingreso na conta de Caixa Galicia 2091 0501 683040001024. Solicítalo ao Apdo. 1371, 36200 de Vigo.

A NOSA TERRA

Anúncios de balde

- **Europarado busca calquero traballo** (por favor, as ETT's que non chamen) Manolo 981 695 682.
- **Sanatana Dharma. Clases de ioga** en Vigo (Bouzas), Marin, Moaña e Cangas. As persoas interesadas poden chamar ao telf. 986 304 357 a partir das 20 horas.
- **Precisamos calquero tipo de material galeguista para espallar a nosa ideoloxía polo Bierzo.** Colectivo *Fala ceibe*, Avda do Catedral 203, 2º c. 24400 Ponferrada
- **Que é o que se fai no Brasil mellor que xogar ao futebol?** Se vives en Santiago e queres achar a resposta, ouve Lusamérica, un programa de Rádio Kalimerio (108.0) sobre as mellores músicas do Brasil. Todas das terceiras feiras (Martes) de 21 a 22 h.
- **Grande oferta de discos e fitas.** Prezos interesantes. Perguntar polo Sr. Barros no teléfono 988 210 585.
- **Alúgase piso con faiado habitábel** en Lugo. Completamente amoblado. Económico. Teléfono 982 375 015 ou 375 264, perguntar por Cheché.
- **Aluga-se piso na Praza de Laláns en Santa Cruz (Oleiros).** Primeiro andar, 96 metros cadrados, 3 cuartos, cocina equipada, salón, dous cuartos de baño, dous armarios empotrados. Amplísimo. Trasteiro baixo cuberta: 57.000 pta. Teléfono 981 614 348.
- **Cadeilño de palleiro. O can tradicional de garda galego en vias de recuperación.** O mellor vivirante para unha finca, último exemplar da rolada. Vacinado e desparasitado. Charmar polas noites de 9 a 10 ao 981 574 506.
- **Está-se a construir un colectivo de apoio zapatista na Coruña.** Se estás interesa@ en colaborar contacta no: 981 246 497 de Luns a Venres de 19 a 21 h. Perguntar por José Manuel.
- **Dossier de Punk Estatal:** artigos, fotos, entrevistas. 68 páginas. 250 pta. + gastos de envío. Consigue-o mandando selos, xiro postal, contrarembolso ou ingresando na c/c 1302-1711-6-29-82.625.798 da Caixa Postal. Se estades interesados en distribuílo: 5 números 1.000 pta. que se poden pedir a: José António Rodríguez Pallas LG/Ponte nº 7 15141-Oseiro (A Coruña).
- **Parella bisexual,** que pensa que vir non debe ser calcar os códigos do espectáculo social, senón desenvolver e compartir as ideas e os corpos, os sentimientos e as razões, busca parellas que precisen de mesmo. Canto más críticos e rebeldes mellor. Apartado 111, 15300 Betanzos. A Coruña.
- **Alugo piso semiamoblado na zona vella de Compostela.** Rua Fraguas (Bairro San Pedro-Concheiros). Dous cuartos, sala, cocina, baño e trasteiro. Todo exterior, moi soleado. 50.000 pta/mes. Perguntar por Suso no teléfono 981 589 938 de 14 a 16 h, a partir das 21 h.
- **Rapaza de 23 anos, licenciada en Direito e con coñecementos de Informática,** busca traballo. Perguntar por Luisa no 988 206 118.
- **Novo número do "Em Movimento", porta-voz do Movimento Defesa da Língua,** com información sobre o país, campanhas, Euskadi, Portugal e novas seccións como "O Reintegracionismo na Sociedade". Se o desejas receber de graça na tua morada, escribe ao apartado 550 de Ourense, ou bém ao noso correo electrónico: mld@lycosmail.com"
- **Na rua o número 18 da revista Mocidade** que edita Galiza Nova. Agora podes subscreber-te de balde enviando os teus dados completos ao noso local nacional (Santiago de Chile, 28-entrecham direito. 15706 Compostela) e cada tres meses receberás a nosa publicación na tua casa.
- **Á venda o nº 1 do periódico Já,** com artigos como Incêndios Florestais; A presenza galega no ano de Portugal e Violencia contra as mulheres. Tamén un catálogo com muitas novidades de material lusófono. Se queres receber-lo gratuitamente escribe ao Apdo. dos correios 342-32080 Ourense.
- **Recollida de xoguetes para xente necesitada.** Pi Margal, 69-Vigo. Teléfono 986 222 002.
- **Á venda o Pasaporte de Galiza** editado por Galiza Nova. Doce páginas, duas tintas, texto sobre a constitución española e sobre o direito de autodeterminación. Consegue-o contrareembolso de 300 pta. más gastos de envío solicitando-o a: Santiago de Chile, 28-ent. dta. 15706 Compostela.

■ **A Xanela,** Revista cultural das Mariñas, ven de publicar o nº 6 correspondente ao Outono. Póde-se solicitar á Asociación Cultural *Eira Vella* no apartado de Correos 107 de Betanzos, acompañado a petición de 70 pesetas en selos para gastos de envío. Tamén se acepta intercambio con publicacións doutras asociacións.

■ **Número 2 de Segrel** (Boletín poético da Terra de Ordes) editado pola Asociación Cultural *Obradoiro da historia*. Enviar selo de 15 pesos ao apartado nº 42-15680 Ordes.

■ **O Abrente, vozeiro do MLNG Primera Líña,** chega ao Nº 10. O editorial está centrado na necesidade de reivindicar e lograr que se reconeza o direito de autodeterminación para Galiza e para todas as nacións do Estado.

■ **Cédesa tenda de larpeiradas.** Funcionando, boas condicións. Teléfono 986 423 287.

■ **Véndese botelleiro e expositor de frío.** Teléfono 986 423 287. Perguntar por Aurora.

■ **Canciños Bobatai** nados a primeiros de Outubro, vacinados. *Pedigree*, moi garmosos. Perguntar por Olga no 986 354 935

■ **Trabalhos forestais em Ferrol-terra,** pessoal qualificado, seriadade garantida: limpeza de montes e fincas; repovoacións; apeo de árbores, poda; enxertos; etc. Durante toda a semana. Contacte nos teléfono 981 347 060 ou 639 293 664, perguntar por André.

■ **Alúgase parrillada en Betanzos,** actualmente aberta e traballando. Teléfono 981 771 042

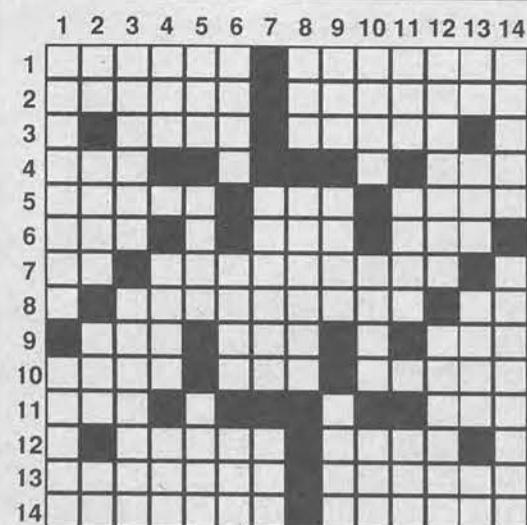
■ **Véndese sintetizador novo Ale- sis,** modelo Quadrasynth. Prezo 175.000 pta., con tarjeta de son incluída (sen ela, 150.000 pta.), perguntar por Ramón Jiménez. Teléfonos 986 439 642 ou 986 431 538.

■ **Búscase baixo de aluguer en Vigo,** de 70 a 100 m². A módico prezo. Calquer zona. Charmar polas noites ao 986 367 483.

■ **Vendo Renault Twingo 1.2,** equipado a tope. Ano 1995. 55.000 Km, Garantía un ano. Teléfono 986 420 687 ou 670 521 447.♦

Encrucillado

XOAN COSTA

Horizontal

1. Saltar por encima - Relacionado co nome 2. Sinal co que se avisa dun perigo - Aconsella 3. Grupos de cartas en que se divide a baralla - Retirou, apartou 4. Que non ten nada dentro - Posúes 5. Contracción de en con unha - Argola - Oso. 6. Lugar onde se celebra sacrificio - Da súa propiedade - Que non ten compaña 7. Entrega a alguén - Portuguesas 8. Aparello que recibe as imaxes e sons que transmite unha emisora de televisión - Símbolo do sodio. 9. Ligo, ato, suxeito - Taberna - Posuér 10. Traslada, transporta - Pronome de terceira persoa suxeito - Mío gordo 11. Xunta, agrupa, reúne, - Cualificación escolar entre suficiente e notável. 12. Mineral maleábel e fusíbel, bon condutor de calor e electricidade - Cocer sen usar auga ou aceite 13. Posto á vista, mostrado. - Que son dun lugar, no plural 14. Caras, faces - Doenza de orixe nerviosa que impobiliza a locomoción.

Vertical

1. Toda enfeitada de galóns - Relativo á lúa 2. Ao revés, nota musical - Sacerdote - Pasan a vista sobre un texto - Contracción do pronomo persoal 3. Que lle gosta comer moito, sobre todo doces - Posúisalgún momento 4. Cor vermella escura - A raiña dos animais - E, en latín 5. Dono, propietario - Unha das cores da bandeira galega - Ligar, cinxir, apertar 6. Tecido liso, brillante e suave - Valo feito con vexetais - Ao revés, composición poética 7. Corda grossa e longa que se utiliza para suxeitar a carga nun carro ou remolque - Ao revés, estrela que é o centro do noso sistema planetario. 8. Ao revés, que non ten enfermidade - Aparata, tira unha cosur dun sitio 9. Nome de dúas constelacións do hemisferio Norte - Ao revés, boto sal - Capacidade de falar 10. Choso, que ye pouco - Sensación de desagrado producida por algo ou alguén - Debaixo 11. Rio afluente do Ulla pola marxe destra - Utilizar - O mesmo que acó 12. Contracción de en más outros - Escuridade ou falta de luz que hai nun sitio 13. Ao revés, batraquio frecuente en pozas, lagoas e riachos utilizado por veces na alimentación - Pronome demonstrativo - Contracción de en máis ese - En números romanos, dous 14. Intervalo - Muller que ten un título nobiliario inferior ao de visconde♦

Para a inclusión de información nestas páginas do Lecer pregámos-nos nolas fagades chegar antes dos Luns. Póde-se facer a través do correo, Aptdo. 1.371, 36200 Vigo; por Telf., 986 222 405, por Fax 986 223 101 ou correo electrónico antpc@arrakis.es

ANA REINALDO

Na Nova Sala de Exposicións, en VIGO, podemos contemplar a obra de Ana Reinaldo.

quenes podemos escutar na cervexaria La Huella, Venres 22 ás 21,30 h.

ORQUESTRA SINFÓNICA DA GALIZA

Baixo a dirección de Giovanni Antonini a Orquesta Sinfónica representará no Auditório Caixavigo, obras de Haydn, Bach e Mozart, o Mércores 27 ás 20,30 h. Reserva de entradas no teléfono 986 238 051.

Lisboa

■ EXPOSICIONES

POSTAIS DE LISBOA

Un total de cincuenta e cinco imaxes de Lisboa da man do fotógrafo António Passaporte amosan a capital portuguesa dos anos cincuenta. Póde-llor na Cámaras Municipal de Lisboa (R. da Palma, 246) até o 13 de Febreiro.♦

■ MUSICA

ORTAC

Mistura de diferentes estilos da man dos Ortac a

Caldo de letras

L	K	D	C	Q	E	O	L	I	S
K	O	C	I	M	I	U	Q	K	G
Q	O	D	A	R	U	X	R	E	V
K	A	Z	A	R	T	S	E	H	T
Ç	B	P	N	C	E	E	T	C	D
Q	W	R	Ñ	V	U	C	A	U	Ñ
B	S	E	I	Q	P	T	M	O	M
G	S	N	L	L	G	J	S	C	N
R	S	S	Z	L	L	Y	G	E	Y
S	D	A	B	C	D	O	P	Q	U

Nove tipos de papel.

SOLUCIONES AO ENCRUCILLADO

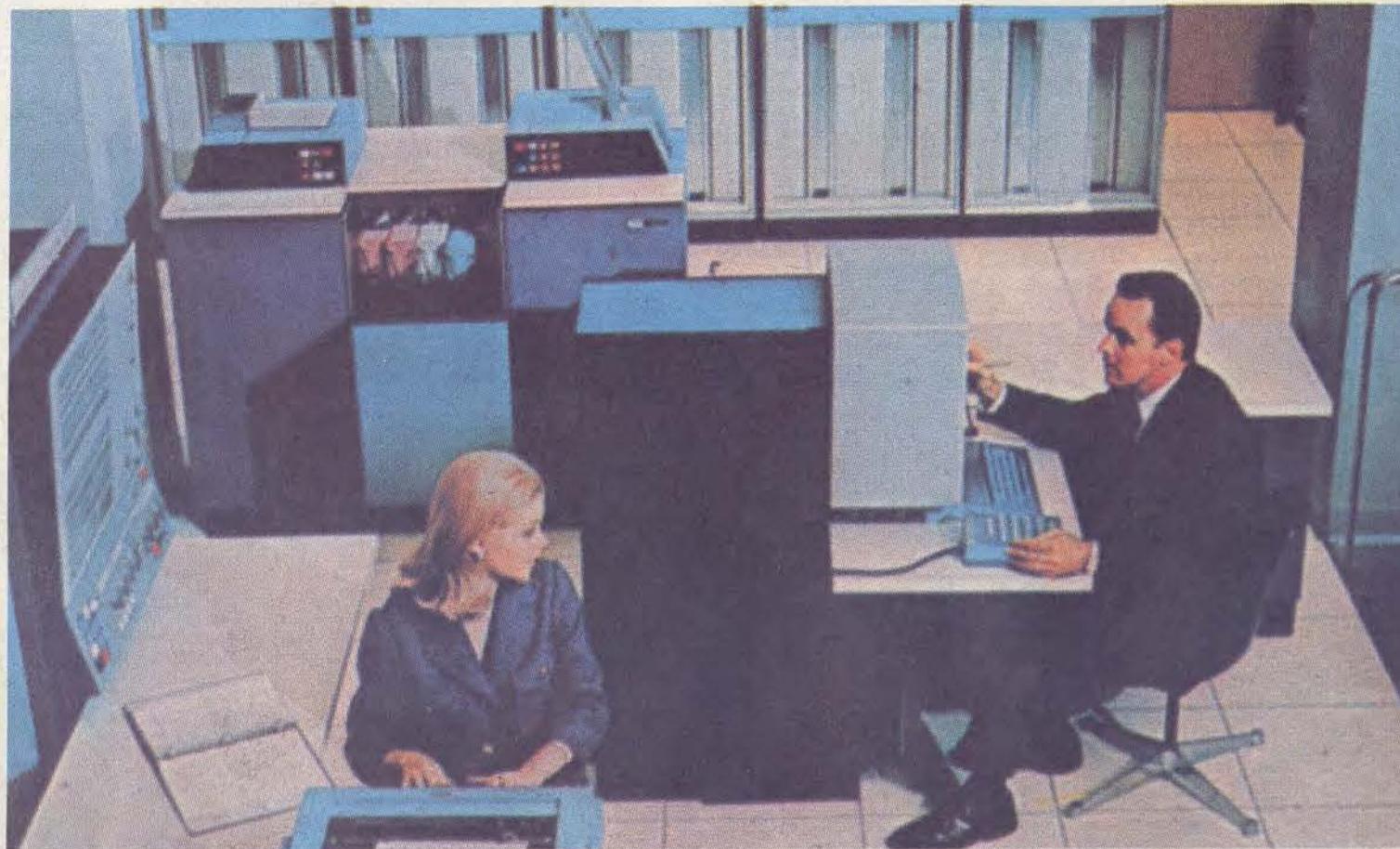
1. GAIOLA	2. NOMIAL	3. PA	4. S	5. D	6. A	7. B	8. C	9. D	10. Q	11. P	12. O	13. A	14. ROSTROS	15. ABAL	16. LUNHA	17. ARD	18. URSO	19. LI	20. TERR	21. METAL	22. STITANS	23. TELEVISOR	24. KAZA	25. ZAIA	26. TUR	27. DA	28. L	29. C	30. G	31. S	32. C	33. N	34. M	35. F	36. V	37. E	38. T	39. S	40. R	41. O	42. P	43. U	44. I	45. A	46. L	47. B	48. D	49. C	50. G	51. F	52. H	53. J	54. K	55. L	56. M	57. N	58. O	59. P	60. Q	61. R	62. S	63. T	64. U	65. V	66. W	67. X	68. Y	69. Z	70. A	71. B	72. C	73. D	74. E	75. F	76. G	77. H	78. I	79. J	80. K	81. L	82. M	83. N	84. O	85. P	86. Q	87. R	88. S	89. T	90. U	91. V	92. W	93. X	94. Y	95. Z	96. A	97. B	98. C	99. D	100. E	101. F	102

A NOSA TERRA

DIRECTOR: Alfonso Eiré López EMPRESA XORNALÍSTICA EDITORA: Promocións Culturais Galegas S.A. PRESIDENTE: Cesáreo Sánchez Iglesias
Príncipe, 22, planta baixa (36202) Vigo. Tel.: Administración, Subscriptions e Publicidade (986) 43 38 30*. Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

* 21 DE XANEIRO * 1999 * N° 866 * ANO XXII * IV XEIRA *

Traballo nunha central de datos e deseño en pantalla. As duas imaxes son de hai trinta anos.

Co mesmo aspecto exterior, un ordenador armacena un millón de veces máis dados

A informática cumple trinta anos

♦ M.V.

Unha das últimas operacións de Bill Gates consistiu en mercar as lanzadeiras ex-soviéticas de misis e reconverte-las en lanzadeiras de satélites. O satélite pode sustituir ao fio telefónico na comunicación, por exemplo, entre os grandes bancos. Acabariase, por exemplo, co problema de que unha operación non se poida realizar porque a liña comúna. De sair ben este proxecto, Gates quedaría cunha parte do beneficio de cada operación, correspondente á patente do microprocesador, unha porcentaxe pequena pero que multiplicada a escala mundial pode convertir a Gates nun millonario ainda maior en diñeiro e información. Non resulta raro entón que até o próprio goberno dos Estados Unidos se sinta ameazado.

A carreira informática, tantas veces calificada de vertiginosa, obedece sen embargo a unha coidada planificación das poucas marcas que quedan no mercado, unha vez que a case totalidade dos fabricantes presentes nos inícios pereceron ante a dureza dunha competencia máis ou menos limpa. Cada temporda o fabricante avisa aos comercializadores de que sigan vendendo o modelo en vigor até que acaben as existencias. Pouco despois chega aos andeis o novo modelo, en realidade xa deseñado desde moito tempo antes. O avance da inventiva de programadores e deseñadores garda un ritmo diferente ao dos pasos que dá o mercado. Alguns pro-

xectos acabados poden tardar até dez anos en comercializarse. De pouco lle serve ao usuáriu agardar a que baixen os prezos, porque unha vez pasados uns meses sae á venda un novo modelo. A reactualización continua de ordenadores e programas mantén en tensión aos compradores, sobre todo gracies á publicidade, ainda que as ventaxas do novo produto sefan diminutas e non compensen o cambio.

O pizarrín electrónico

Hai trinta anos, en 1969, unha terminal de ordenador IBM 2250 permitía, através dun lapis electrónico, realizar debuxos en pantalla. A relativa popularización deste sistema non chegou sen embargo até vintecinco anos despois. Na actualidade é posíbel debuxar nunha pizarra gráfica, cun lapis que admite diferentes grados de presión: a máis forza máis intensidade da raia, igual que se facía cun lapis normal de carboncillo. O sombreado informático, por medio dun trazo suave, mostra o avance da informática, útil en áreas como as artes plásticas ou o deseño técnico.

O último avance chámase *ditador* e serve para recoñecer a voz do usuáriu. O propio ordenador é capaz de gravar a voz e elaborar en poucos minu-

tos un programa de recoñecemento do seu tono, para despoxo transformalo en signos. A sua eficacia é ainda limitada debido ao 30% de errores que adota a incluir e que nen o diccionario incorporado e automatizado é capaz de reparar.

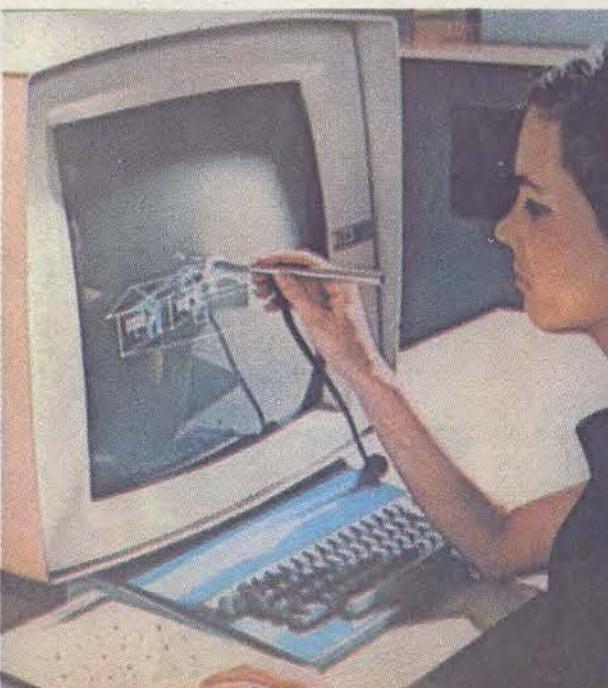
De oito cores a dazaseis millóns

O avance dos últimos vinte anos nos ordenadores domésticos é perceptible através dos números. A principios dos oitenta un usuáriu normal tiña á sua disposición oito cores, hoxe a disponibilidade é duns 16 millóns de tonalidades diferentes. Hai dez anos un disco duro de 20 megas

costaba o mesmo que hoxe un de mil. Pero a informática común conseguiu abaratarse, non gracies a estas melloras, senón sobre todo por mor da venda masiva de xogos que a estas alturas inundan o mercado.

Apenas se lembra que a principios dos oitenta o primeiro soporte da información era unha fita de cassette que empregaba catro minutos en gardar 48 k, o que viría representar un texto de 24 folios. O penúltimo invento, as chamadas *unidades Jaz*, poden gardar dous millóns de k, más ou menos un millón de folios. En medio, e ainda en uso, queda o disco de tres pulgadas e media e alta intensidade de capaz de gardar 1.400 k, uns 700 folios. Pola sua parte, o disco óptico, que permite gravar e borrar, ten capacidade para 640 mil k. Hai vinte anos a memoria Ram dun ordenador podía ser de 8 k, agora un PC ordinario opera con 64 megas, é dizer, 64 mil k.

As grandes empresas seguén usando ordenadores de gran tamaño, exteriormente similares aos que se podían ver nas primeiras películas de ciencia ficción. A diferenza radica na cantidade de información que gardan, varios millóns de veces superior agora. ♦

Algo máis que teléfonos

XOSÉ RAMÓN POUZA

Mentras escribo estas líñas estase a pechar en Madrid o acordo de fusión entre Telefónica e Sogecable que dará lugar a unha plataforma de Televisión dixital única. No mesmo día e ao mesmo tempo, danse os últimos pasos para o acordo polo que tamén Telefónica merca a cadea radiofónica Onda Cero, facéndose cun sector audiovisual extremadamente forte no campo da televisión privada, a televisión dixital e a radiodifusión. Estas fusións acontecen días despois do sexiloso parto do máis importante grupo bancario do Estado Español, propietario maioritario das accións da Telefónica, empresa que aparece como denominador común das tres accións de carácter aparentemente mercantil, pero que terá consecuencias directas sobre o panorama comunicativo do Estado.

En poucos anos, a compañía que exercía o monopolio das comunicacións privadas, dende unha posición privilexiada, pasa de ser una operadora de rede a unha industria con intereses nas explotacións das redes de comunicación e, por vez primeira, nos contidos das comunicacións públicas que se canalizan a través dessa infraestrutura de comunicacións.

A última década podería pasar á historia da comunicación social como a época en que os medios de comunicación, en concreto, e as industrias da comunicación e a cultura, en xeral, entraron dentro de estratexias e tendencias comunes a todo o sector industrial: a concentración e a transnacionalización empresarial, a formación de grandes grupos de comunicación.

Un proceso que nos instala na hexemonia do economicismo, no que a comunicación masiva semella rexirse só pola economía, de forma que o mercado dictará as reglas do pluralismo e o lector, ouvinte ou espectador, deixarán de ser ciudadáns para convertirse en meros consumidores. A estas alturas, no que as conexions entre os sistemas financeiros e políticos dominantes son claras, incrementase a crise do chamado sector público das comunicacións, abocado a un papel cada vez más residual.

Neste panorama acabamos de dar co sentido de producións televisivas tan lúcidas como "La Cabina". A pluralidade informativa, a identidade cultural, están más en xogo que nunca. ♦

VOLVER AO REGO

Galiza non pertence a España. Está claro cando se escucha dizer que unha carga policial como a da Universidade de Barcelona non se tiña visto desde tempos de Franco. En Galiza, só desde que Aznar ocupa o goberno, a policía golpeou cunha pelota de goma a unha nena de cinco anos no centro de Pontedeume, vários ciudadáns que mostraron unha pancarta nun acto de *Galiemprego* foron mallados nun cuarto pechado por policías que nunca recibieron sanción, en Povisa de Vigo os traballadores foron agredidos por policías dentro do propio hospital, con perigo para os propios enfermos e a lista podería ampliarse con facilidade. ♦